

Na osnovu člana 6 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni list CG”, br. 56/09, 34/14, 1/15, 30/17 i 59/21), člana 12 stav 2 Zakona o morskome ribarstvu („Službeni list CG”, broj 69/25), čl. 9 i 18 Zakona o Budžetu Crne Gore za 2026. godinu („Službeni list CG”, broj 159/25) i čl. 3 i 23 Zakona o sprovođenju mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva („Službeni list CG”, broj 92/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2026. godine, donijela je

UREDBU O USLOVIMA, NAČINU I DINAMICI SPROVOĐENJA MJERA AGRARNE POLITIKE ZA 2026. GODINU – AGROBUDŽET

Član 1

Ovom uredbom utvrđuju se uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za tržišno-cjenovnu politiku, politiku ruralnog razvoja, poslove od javnog interesa, socijalne transfere pojedincima, mjere u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnih poslova i mjere u oblasti ribarstva (u daljem tekstu: Agrobudžet).

Član 2

Izrazi koji se u ovoj uredbi koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Sredstva predviđena Agrobudžetom opredijeljena su u ukupnom iznosu od **77.324.258,04€**, i to: organu državne uprave nadležnom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (u daljem tekstu: Ministarstvo) i organu uprave nadležnom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Organ uprave) u Budžetu Crne Gore za 2026. godinu (u daljem tekstu: Budžet) u ukupnom iznosu od **35.983.629,67€**, organu uprave nadležnom za sprovođenje mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva finansiranih iz sredstava Evropske unije i drugih izvora (u daljem tekstu: Agencija za plaćanja) u ukupnom iznosu od **18.681.852,17€**; iz donacija u iznosu od **11.658.776,20€** i iz kreditnih sredstava u iznosu od **11.000.000,00€**.

I. Sredstva predviđena u Budžetu u ukupnom iznosu od 35.983.629,67€ odnose se na:

- 1) razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo
33.387.889,89€;
- 2) sprovođenje mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje
328.323,42€;
- 3) sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja
2.095.000,00€;
- 4) sprovođenje fitosanitarnih mjera
172.416,36€

1. Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo

Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo opredijeljena su Ministarstvu u okviru opštih prihoda Budžeta funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 16 002 – Poljoprivreda, Potprogram 16 002 001 – Podrška poljoprivredi, Potprogram 16 002 006 – Podrška ruralnom razvoju, Potprogram 16 002 007 - Podrška Agenciji za plaćanje i Program 16 004 – Ribarstvo.

a) Program 16 002 – Poljoprivreda

- pozicija 4147 – konsultantske usluge, projekti i studije u iznosu od 256.500,00€;
- pozicija 4181 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 11.000.000,00€;
- pozicija 4318 – ostali transferi pojedincima – staračke naknade u iznosu od 13.000.000,00€;
- pozicija 4319 – ostali transferi institucijama u iznosu od 123.000,00€.

b) Potprogram 16 002 006 – Ruralni razvoj

- pozicija 4147 – konsultantske usluge, projekti i studije u iznosu od 32.334,89€;
- pozicija 4181 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 4.200.000,00€;
- pozicija 4412 – izdaci za lokalnu infrastrukturu u iznosu od 3.325.000,00€.

c) Program 16 004 – Ribarstvo

- pozicija 4181 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 1.245.000,00€;
- pozicija 4147 – konsultantske usluge, projekti i studije u iznosu od 206.055,00€.

UKUPNO 1 (a+b+c):
33.387.889,89€

2. Sredstva za sprovođenje mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje

Sredstva za mjere bezbjednosti hrane i hrane za životinje u iznosu od 328.323,42€ opredijeljena su Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (funkcionalna klasifikacija 41107) na Programu Poljoprivreda (programski kod 16 002), Potprogram Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi (programski kod 16 002 005), Aktivnost Monitoring bezbjednosti hrane (programski kod 16 002 005 002), na poziciji 4149 iznosu od 328.323,42€ koja će se realizovati u skladu sa Programom mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje za 2026. godinu.

3. Sredstva za sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja

Sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja u iznosu od 2.095.000,00€ opredijeljena su Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (funkcionalna klasifikacija 41107), Program Poljoprivreda (16 002), Aktivnost Zdravstvena zaštita životinja (16 002 005 003), na poziciji 4181 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 2.095.000,00€, koja će se realizovati u skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2026. godinu.

4. Sredstva za sprovođenje fitosanitarnih mjera

Sredstva za fitosanitarne mjere u iznosu od 172.416,36€ opredijeljena su Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (funkcionalna klasifikacija 41107) – Program Poljoprivreda (16 002), Potprogram Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi (programski kod 16 002 005), Aktivnost

Program fitosanitarnih mjera (programski kod 16 002 005 004) na poziciji 4149 – Ostale usluge u iznosu od 172.416,36€ koja će se realizovati u skladu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2026. godinu.

UKUPNO I (1+2+3+4):
35.983.629,67€

II. Aktivnosti Agencije za plaćanja

- a) Sredstva za IACS mjere u iznosu od 11.911.851,17€ opredijeljena su Agenciji za plaćanja poljoprivrede, ruralnom razvoju i ribarstvu (funkcionalna klasifikacija 41106) – Program Poljoprivreda (16 002), Potprogram Podrška Agenciji za plaćanje (programski kod 16 002 007), Aktivnost IACS mjere (programski kod 16 002 007 005) na poziciji 4181 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 11.911.851,17€.
- b) Sredstva za Mjere u oblasti zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 800.000,00€ opredijeljena su Agenciji za plaćanja poljoprivrede, ruralnom razvoju i ribarstvu (funkcionalna klasifikacija 41106) – Program Poljoprivreda (16 002), Potprogram Podrška Agenciji za plaćanje (programski kod 16 002 007), Aktivnost Mjere u oblasti zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (programski kod 16 002 007 006) na poziciji 4181 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 800.000,00€.
- c) Sredstva za mjere u oblasti ruralnog razvoja u iznosu od 2.390.000,00€ opredijeljena su Agenciji za plaćanja poljoprivrede, ruralnom razvoju i ribarstvu (funkcionalna klasifikacija 41106) – Program Poljoprivreda (16 002), Potprogram Podrška Agenciji za plaćanje (programski kod 16 002 007), Aktivnost Mjere u oblasti ruralnog razvoja (programski kod 16 002 007 007) na poziciji 4181 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 2.390.000,00€.
- d) Sredstva za IPARD III Program – program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u okviru IPARD 2021-2027 u iznosu od 3.580.001,00€ opredijeljena su Agenciji za plaćanja poljoprivrede, ruralnom razvoju i ribarstvu (funkcionalna klasifikacija 41106) – Program Poljoprivreda (16 002), Potprogram Podrška Agenciji za plaćanje (programski kod 16 002 007), Aktivnost IPARD III Program (programski kod 16 002 007 008) na poziciji 4181 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u iznosu od 3.580.001,00€.

UKUPNO II (a+b+c+d): **18.681.852,17€**

Sredstva utvrđena ovom uredbom mogu biti uvećana iz sredstava podrške EU i to kroz IPARD III program za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja za period 2021-2027, kao i iz kredita Svjetske Banke „Drugi projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede u Crnoj Gori“ (MIDAS 2) u skladu sa članom 10 Zakona o budžetu Crne Gore za 2026. godinu i izvršavaće se u visini njihovog ostvarenja:

III. Donacije

- IPARD III Program
10.740.006,20€
- GORA projekat
918.770,00€

UKUPNO III - Donacije:
11.658.776,20€

IV. Kreditna sredstva

- Drugi projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede Crne Gore (MIDAS 2)
9.000.000,00€
- Projekt razvoja ribarstva i poljoprivredno-prehrambenog sektora otpornog na klimatske promjene – (CRFASD)
2.000.000,00€

UKUPNO IV – Kreditna sredstva:

11.000.000,00€

UKUPNO

AGROBUDŽET

(I+II+III+IV):

77.324.258,04€

Član 4

Za izvršenje Agrobudžeta odgovorni su Ministarstvo, Organ uprave i Agencija za plaćanja, u okviru svojih nadležnosti.

Sprovođenje mjera agrarne politike utvrđenih ovom uredbom vršiće službenici Ministarstva i Organa uprave, koje rješenjem odrede rukovodioci tih organa, kao i službenici Agencije za plaćanja u skladu sa zakonom.

Obaveze prema korisnicima programa izvršavaće se po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje, koji odobrava organ državne uprave nadležan za poslove finansija.

Troškovi iskazani po programima predstavljaju projektovane vrijednosti.

Ministarstvo, Organ uprave i Agencija za plaćanja mogu u toku izvršenja Agrobudžeta vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa jednog programa na drugi do visine ukupnih sredstava.

Član 5

Uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za 2026. godinu dati su u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ove uredbe.

Član 6

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj:

Podgorica, _____2026. godine

VLADA CRNE GORE

**Predsjednik,
Mr Milojko Spajić**

USLOVI, NAČIN I DINAMIKA SPROVOĐENJA MJERA AGRARNE POLITIKE ZA 2026. GODINU (AGROBUDŽET)

Prikaz agrobudžeta po mjerama i linijama

A) POLJOPRIVREDA

Šifra	Ekon. klas.	Naziv programa i programski kod	ekonomska klasifikacija												
			4147			4181		4412	4318	4319	4149	4148	4141		
			Iznos	budžet	donacije	kredit	budžet	IPA	budžet	budžet	budžet	budžet	budžet		
1		MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (16 002 001 002)													
1.1		DIREKTNA PLAĆANJA (16 002 001 002)													
1.1.1	4181	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	4.248.672,80					4.248.672,80							
1.1.2	4181	Podrška preradi na gazdinstvu i tov junadi, bikova i volova	4.176.327,20					4.176.327,20							
UKUPNO DIREKTNA PLAĆANJA (1.1.)			8.425.000,00					8.425.000,00							
1.2		MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA (16 002 001 002)													
1.2.1	4181	Program intervencija na tržištu	250.000,00					250.000,00							
1.2.2	4181	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	325.000,00					325.000,00							
UKUPNO MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA (1.2) (16 002 001 002)			575.000,00					575.000,00							
UKUPNO MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (1.1+1.2)			9.000.000,00					9.000.000,00							
2		MJERE RURALNOG RAZVOJA (16 002 006, 16 002 001)													
2.1		Osovina 1: Mjere jačanja konkurentnosti proizvođača hrane (16 002 006 002, 16 002 001 007, 16 002 006 006 i 16 004 001 004)													
2.1.1	4147	MIDAS 2 – Komponenta 1 Jačanje programa Ministarstva za poljoprivredu i ruralni razvoj (16 002 001 007)	3.600.000,00				3.600.000,00								
2.1.2	4181	Podrška zasnivanju i održavanju matičnih zasada određenih voćnih vrsta (16 002 006 002)	50.000,00					50.000,00							
2.1.3	4181	Podrška dostizanja standarda dobrobiti životinja u stočarstvu (16 002 006 002)	560.000,00					560.000,00							

2.1.4	4181	Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka (16 002 006 002)	150.000,00				150.000,00							
2.1.5	4181	Podrška aktivnostima kooperativa, udruženja i organizacija proizvođača (16 002 006 002)	80.000,00				80.000,00							
2.1.6	4181	Podrška nabavci priplodnih grla u čistoj rasi (16 002 006 002)	1.250.000,00				1.250.000,00							
2.1.7	4181	Podrška pokretanju i razvoju poslovanja mladih poljoprivrednika (16 002 006 002)	550.000,00				550.000,00							
2.1.8	4181	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka (16 002 006 002)	500.000,00				500.000,00							
2.1.9	4181	Podrška uvođenju inovacija u sektor poljoprivrede (16 002 006 002)	300.000,00				300.000,00							
2.1.10	4147	Podrška adaptivnim aktivnostima za razvoj lanaca vrijednosti – GORA projekat (16 002 006 006)	347.501,00€		347.501,00€									
2.1.11	4181	Podrška lokalnim inicijativama ruralnog razvoja – LEADER like (16 002 006 002)	60.000,00				60.000,00							
2.1.12	4147	CRFASD- Podkomponenta 2.1 Podrška uspostavljanju u potpunosti funkcionalne Agencije za plaćanja (16 004 001 004)	1.000.000,00			1.000.000,00								
UKUPNA SREDSTVA ZA OSOVINU 1 (16 002 006 002, 16 002 007 007, 16 002 007 008, 16 002 007 003, i 16 002 007 004)			8.447.501,00		347.501,00€	4.600.000,00	3.500.000,00							
2.2	<i>Osovina 2: Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima (16 002 006 003, 16 002 006 006)</i>													
2.2.1	4181	Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi (16 002 006 003)	165.000,00				165.000,00							
2.2.2	4181	Održivo korišćenje planinskih pašnjaka (16 002 006 003)	480.000,00				480.000,00							

2.2.3	4181	Podrška upravljanju otpadom u stočarskoj proizvodnji (16 002 006 003)	55.000,00				55.000,00							
2.2.4	4147	Sprovođenje biotehničkih mjera u okviru GORA projekta (16 002 006 006)	209.492,00		209.492,00									
UKUPNA SREDSTVA ZA OSOVINU 2 (16 002 006 003, 16 002 007 005)			909.492,00		209.492,00		700.000,00							
2.3	<i>Osovina 3: Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima (16 002 006 004 i 16 002 006 006)</i>													
2.3.1	4412	Podrška investicijama u adaptaciju planinskih katuna (16 002 006 004)	250.000,00					250.000,00						
2.3.2	4412	Razvoj sela i izgradnja infrastrukture (16 002 006 004, 16 002 006 006)	3.075.000,00					3.075.000,00						
2.3.3	4147	Prilagodavanje puteva u ruralnim područjima na klimatske promjene – Gora projekat	264.898,89	32.334,89	232.564,00									
2.3.4	4147	Unapređenje vodne infrastrukture - Gora projekat	129.213,00		129.213,00									
UKUPNA SREDSTVA ZA OSOVINU 3 (16 002 006 004 i 16 002 006 006)			3.719.111,89	32.334,89	361.777,00			3.325.000,00						
UKUPNO MJERE RURALNOG RAZVOJA (2.1.+2.2.+2.3)			13.076.104,89	32.334,89	918.770,00€	4.600.000,00	4.200.000,00		3.325.000,00					
3	<i>PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI (16 002 001 003)</i>													
3.1	4181	Ekonomске analize u poljoprivredi	20.000,00				20.000,00							
3.2	4181	Program unapređivanja stočarstva	1.750.000,00				1.750.000,00							
3.3	4181	Sertifikacija geografskog porijekla vina	15.000,00				15.000,00							
3.4	4181	Politika kvaliteta - šeme kvaliteta	50.000,00				50.000,00							
3.5	4181	Podrška sertifikaciji organskih proizvođača	60.000,00				60.000,00							
3.6	4181	Uvođenje standarda kvaliteta i bezbjednosti hrane	30.000,00				30.000,00							
3.7	4181	Promocija poljoprivrednih proizvoda i poljoprivrede, edukacija i studijska	75.000,00				75.000,00							

		putovanja poljoprivrednih proizvođača												
3.8	4147	Tehnička i administrativna podrška za sprovođenje programa	58.801,00	58.801,00										
3.9	4147	Tehnička pomoć IPARD program	197.699,00	197.699,00										
UKUPNO PODRSKA SERVISIMA U POLJOPRIVREDI (16 002 001 003)			2.256.500,00	256.500,00			2.000.000,00							
4	SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU (16 002 001 004)													
4.1	4318 4319	PROGRAM STARAČKIH NAKNADA I POLJOPRIVREDNO OSIGURANJE (16 002 001 004)	13.123.000,00						13.000.000,00	123.000,00				
UKUPNO ZA POLJOPRIVREDU (1+2+3+4)			37.455.604,89	288.834,89	918.770,00€	4.600.000,00	15.200.000,00		3.325.000,00	13.000.000,00	123.000,00			
B) RIBARSTVO														
5	Podrška razvoju sektora morskog ribarstva i akvakulture u moru (16 004 001 002, 16 002 001 007 i 16 004 001 004)													
5.1	Mjera modernizacija ribarske flote i unapređenje bezbjednosti hrane (16 004 001 002)													
5.1.1	4181	Modernizacija ribarske flote i očuvanje svježine ulova (16 004 001 002)	540.000,00					540.000,00						
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU UNAPREĐIVANJA RIBARSKJE FLOTE (5.1) (16 004 001 002)			540.000,00					540.000,00						
5.2	Mjera unapređivanja sektora akvakulture u moru (16 004 001 002)													
5.2.1	4181	Podrška održivim aktivnostima u cilju jačanja konkurentnosti sektora akvakulture u moru (16 004 001 002)	35.000,00					35.000,00						
5.2.2	4181	Direktna plaćanja u akvakulturi u moru - uzgoj školjaka (16 004 001 002)	35.000,00					35.000,00						

UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERE UNAPREĐIVANJA SEKTORA AKVAKULTURE U MORU (5.2) (16 004 001 002)			70.000,00				70.000,00						
5.3	Mjera održivog upravljanja i očuvanja resursa ribe i drugih morskih organizama (16 004 001 002 i 16 002 007 004)												
5.3.1	4147	Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama (16 004 001 002)	100.665,00	100.665,00									
5.3.2	4147	Upravljanje sistemom monitoringa i kontrole u ribarstvu (RMC) (16 004 001 002)	90.000,00	90.000,00									
5.3.3	4147	MIDAS 2 – Komponenta 3 Modernizacija sektora ribarstva (16 002 001 007)	1.700.000,00			1.700.000,00							
5.3.4	4147	CRFASD – KOMPONENTA 1 - Razvoj ribarstva i institucionalna spremnost za pristupanje EU u okviru poglavlja 13 (16 004 001 004)	500.000,00			500.000,00							
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU ODRŽIVOG UPRAVLJANJA I OČUVANJA RESURSA RIBE I DRUGIH MORSKIH ORGANIZAMA (5.3) (16 004 001 002 i 16 002 007 004)			2.390.665,00	190.665,00		2.200.000,00							
5.4.	Mjera podrške organizovanom djelovanju u sektoru ribarstva (16 004 001 002)												
5.4.1	4181	Podrška aktivnostima zajedničkog djelovanja i udruživanja u sektoru ribarstva i akvakulture u moru (16 004 001 002)	40.000,00			40.000,00							
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU PODRŠKE ORGANIZOVANOM DJELOVANJU U SEKTORU RIBARSTVA (5.4) (16 004 001 002 i 16 002 007 004)			40.000,00			40.000,00							
5.5.	Mjere promocije i održivog upravljanja morskim ribarstvom												
5.5.1	4181	Promocija, tradicija i održivo upravljanje morskim ribarstvom (16 004 001 002)	45.000,00			45.000,00							
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU PROMOCIJE I ODRŽIVOG			45.000,00			45.000,00							

UPRAVLJANJA MORSKIM RIBARSTVOM (5.5) (16 004 001 002)													
UKUPNA PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU (5.1 + 5.2 + 5.3 + 5.4 + 5.5) (16 004 001 002, 16 002 001 007 i 16 004 001 004)			3.085.665,00	190.665,00		2.200.000,00	695.000,00						
6	Podrška razvoju slatkovodnog ribarstva i akvakulture u slatkovodnim vodama (16 004 001 003)												
6.1	Mjera unapređivanja sektora slatkovodnog ribarstva (16 004 001 003)												
6.1.1	4181	Promocija i održivo upravljanje slatkovodnim ribarstvom (16 004 001 003)	150.000,00				150.000,00						
6.1.2	4147	Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih vodenih organizama	15.390,00	15.390,00									
6.1.3	4181	Osiguranje ribolovnih plovni objekata i uzgajališta	10.000,00				10.000,00						
6.1.4	4181	Unapređenje privrednog ribolova na Skadarskom jezeru (16 004 001 003)	170.000,00				170.000,00						
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU UNAPREĐIVANJA SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA (6.1) (16 004 001 003)			345.390,00	15.390,00			330.000,00						
6.2	Mjera unapređivanja sektora akvakulture u slatkim vodama (16 004 001 003)												
6.2.1	4181	Podrška održivim aktivnostima u cilju jačanja konkurentnosti sektora akvakulture u slatkovodnim vodama (16 004 001 003)	110.000,00				110.000,00						
6.2.2	4181	Direktna plaćanja u akvakulturi u slatkovodnim vodama (16 004 001 003)	110.000,00				110.000,00						
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA ZA MJERU UNAPREĐIVANJA SEKTORA AKVAKULTURE U SLATKOVODNIM VODAMA (6.2) (16 004 001 003)			220.000,00				220.000,00						

UKUPNA PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U SLATKOVODNIM VODAMA (6.1+6.2) (16 004 001 003)			565.390,00	15.390,00			550.000,00						
UKUPNO ZA RIBARSTVO (5+6)			3.651.055,00	206.055,00		2.200.000,00	1.245.000,00						
UKUPNO IZNOS SREDSTAVA ZA POLJOPRIVREDU I RIBARSTVO (A+B) (1+2+3+4+5+6)			41.106.659,89	494.889,89	918.770,00€	6.800.000,00	16.445.000,00		3.325.000,00	13.000.000,00	123.000,00		
C) OPERATIVNI PROGRAMI UPRAVE													
7	4149	Program mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje (16 002 005 002)	328.323,42									328.323,42	
8	4181	Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja (16 002 005 003)	2.095.000,00				2.095.000,00						
9	4149	Program fitosanitarnih mjera (16 002 005 004)	172.416,36									172.416,36	
10	4147	MIDAS 2 – Komponenta 2 Podrška ispunjenju mjerila za zatvaranje poglavlja 12 Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika (16 002 007 004)	3.700.000,00			3.700.000,00							
11	4147	CRFASD - Podkomponenta 2.2 Podrška uspostavljanju sistema upravljanja i bezbjednog zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog porijekla (16 004 001 004)	500.000,00			500.000,00							
UKUPNO ZA OPERATIVNE PROGRAME UPRAVE (7+8+9+10) (16 002 005 002, 16 002 005 003, 16 002 005 004 i 16 002 007 004)			6.795.739,78			4.200.000,00	2.095.000,00					500.739,78	
D) AKTIVNOSTI AGENCIJE ZA PLAĆANJA													
12	IACS mjere (16 002 007 005)												
12.1	4181	Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji	5.000.000,00				5.000.000,00						
12.2	4181	Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji-osnovna plaćanja	5.000.000,00				5.000.000,00						
12.3	4181	Direktna plaćanja za mladog poljoprivrednika	100.000,00				100.000,00						
12.4	4181	Proivodno vezana plaćanja u biljnoj proizvodnji	100.000,00				100.000,00						

12.5	4181	Direkna plaćanja za područja sa prirodnim ograničenjima-planinska područja	500.000,00				500.000,00							
12.6	4181	Podrška organskoj proizvodnji	611.851,17				611.851,17							
12.7	4181	Podrška po prihvatljivom HA za livade i pasnjake-agroekološka mjera	600.000,00				600.000,00							
Ukupno IACS mjere (12)			11.911.851,17				11.911.851,17							
13	Mjere u oblasti zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (16 002 007 006)													
13.1	4181	Program unaprijeđivanja pčelarstva	400.000,00				400.000,00							
13.2	4181	Program besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda u školama (školske šeme)	100.000,00				100.000,00							
13.3.1	4181	Mjere posebne podrške za vino-konverzija sorte i zelena berba	80.000,00				80.000,00							
13.3.2	4181	Mjere posebne podrške za vino-restrukturiranje vinograda	60.000,00				60.000,00							
13.3.3	4181	Mjere posebne podrške za vino-investicije u preradu i inovacije	140.000,00				140.000,00							
13.3.4	4181	Mjere posebne podrške za vino-promotivne aktivnosti	20.000,00				20.000,00							
Ukupno Mjere u oblasti zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (13)			800.000,00				800.000,00							
14	Mjere u oblasti ruralnog razvoja (16 002 007 007)													
14.1	4181	Podrška investicija u primarnoj biljnoj proizvodnji	1.000.000,00				1.000.000,00							
14.2	4181	Podrška za nabavku mehanizacije, priključaka i opreme u funkciji primarne proizvodnje	1.000.000,00				1.000.000,00							

14.3	4181	Podrška investicijama za izgradnju bunara i bistijerni	390.000,00				390.000,00							
Ukupno Mjere u oblasti ruralnog razvoja (14)			2.390.000,00				2.390.000,00							
15	IPARD III program (16 002 007 008)													
15.1	4181	IPARD III program-program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u okviru IPARD 2021-2027	14.320.007,00				3.580.001,00	10.740.006,00						
Ukupno IPARD III program (15)			14.320.007,00				3.580.001,00	10.740.006,00						
UKUPNO ZA AKTIVNOSTI AGENCIJE ZA PLAĆANJA (12+13+14+15)			29.421.858,17				18.681.852,17	10.740.006,00						
UKUPNO - AGROBUDŽET (A+B+C+D)			77.324.258,04	494.889,89	918.770,00€	11.000.000,00	37.221.852,17	10.740.003,00	3.325.000,00	13.000.000,00	123.000,00	500.739,78		

MJERE AGRARNE POLITIKE
A) POLJOPRIVREDA

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1 DIREKTNJA PLAĆANJA	
1.1.1 PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA	
Razlozi za podršku	<p>Ukupna proizvodnja mlijeka u Crnoj Gori procjenjuje se na oko 150 miliona litara godišnje, od čega se do 17% prerađuje u odobrenim objektima za preradu mlijeka. Količine mlijeka koje su van sistema otkupa, domaćinstva koriste za vlastitu potrošnju, dok veći dio prerađuju u mliječne proizvode (sir i kajmak). Ovi proizvodi pojavljuju se na organizovanom tržištu preko objekata za prodaju hrane na malo (trgovine, ugostiteljski objekti, pijace). Međutim, i dalje se znatne količine realizuju direktnom prodajom ili na gazdinstvu porijekla odnosno „kućnom pragu“. Osim navedenih, značajno tržište za mliječne proizvode otvara se razvojem turizma. Kako bi se odgovorilo zahtjevima tržišta potrebno je uspostaviti proizvodnju koja će obezbijediti kontinuirane količine, ali i ispuniti zahtjeve za bezbjednost hrane i kvalitet proizvoda.</p> <p>Podizanje konkurentnosti mljekarskog sektora kroz direktnu podršku proizvođačima može znatno unaprijediti razvoj tržišne proizvodnje mlijeka i njeno prilagođavanje standardima EU. Kako bi se postigli ovi ciljevi, Ministarstvo svojim aktivnostima i mjerama podržava otkup mlijeka, ali se mjera postepeno prilagođava uslovima na tržištu. U skladu sa situacijom u sektoru mljekarstva prilagođavaju se i mjere podrške. Radi povećanja kvaliteta otkupljenog mlijeka nastavlja se podrška proizvođačima sirovog mlijeka koji proizvode mlijeko koje ispunjava EU standarde kvaliteta. Razvoj tržišne proizvodnje mlijeka dodatno je podržan i mjerom ruralnog razvoja kojom se poljoprivrednim proizvođačima omogućava finansiranje ulaganja u opremu za povećanje kvaliteta proizvedenog mlijeka.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mlijeka; • podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje mlijeka za isporuku mljekarama; • povećanje ukupne proizvodnje mlijeka; • povećanje učešća otkupljenog mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka; • unapređivanje kvaliteta mlijeka; • povećanje ukupne proizvodnje mlijeka u skladu sa EU standardima kvaliteta i • ukрупnjivanje poljoprivrednih gazdinstava za proizvodnju mlijeka.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje proizvođačima koji predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekarama/sirarama), a koji su upisani u Registar odobrenih objekata. Osnovna premija iznosi 0,08€ po litru. Uslov za dobijanje premije je da je isporučena količina mlijeka po gazdinstvu minimalno 300 litara mjesečno i da je mlijeko u skladu sa kriterijumima kvaliteta sirovog mlijeka u odnosu na broj mikroorganizama i somatskih ćelija, u skladu s Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla u odnosu na broj mikroorganizama i somatskih ćelija za sirovo kravlje mlijeko, i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj mikroorganizama (broj kolonija na podlozi) na 30 °C (u 1 ml) ≤ 200 000 i - Broj somatskih ćelija (u 1 ml) ≤ 400 000. <p>Za ovčije i kozje mlijeko dozvoljeno je do 1.500.000 mikroorganizama.</p> <p>Premije se neće isplaćivati za mlijeko koje nije u skladu sa propisanim kriterijumima kvaliteta.</p> <p>Podrška u vidu premije za količinu u iznosu od 0,01€ po litru daje se proizvođačima koji mjesečno mljekari predaju više od 5.000 litara mlijeka koje je u skladu sa propisanim kriterijumima kvaliteta sirovog mlijeka, za cjelokupnu količinu predatog mlijeka.</p> <p>Podrška u vidu premije za kvalitet se ostvaruje na sljedeći način:</p> <p>0,11€ po litru isporučenog kravljeg mlijeka za sirovo mlijeko koje ima do 100.000 mikroorganizama i do 400.000 somatskih ćelija u ml.</p> <p>0,11€ po litru isporučenog kozjeg i ovčijeg mlijeka za sirovo mlijeko koje ima do 1.500.000 mikroorganizama u ml.</p> <p>Uspostavljen je funkcionalni sistem računanja geometrijske sredine za broj mikroorganizama i broj somatskih ćelija u skladu sa Uredbom o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla. Kvalitet se određuje, za otkup u prvoj polovini mjeseca na osnovu prve</p>

	<p>analize mlijeka u tom mjesecu, a za otkup u drugoj polovini mjeseca na osnovu druge analize, uz primjenu geometrijske sredine kao korektivnog faktora.</p> <p>Proizvođači mlijeka dužni su da u uzgoju životinja i proizvodnji mlijeka poštuju preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse.</p> <p>Uslov za plaćanje premije je da je poljoprivredno gazdinstvo registrovano u Registru poljoprivrednih gazdinstava i da su na gazdinstvu sprovedene mjere obavezne zdravstvene zaštite životinja.</p> <p>Kooperanti svake mljekare su dužni da najkasnije do kraja aprila Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dostave kopije ugovora o isporuci mlijeka koje će sklopiti sa mljekarama.</p> <p>Ugovor, pored ostalih članova kojima se uređuju međusobni odnosi između otkuplivača i proizvođača, treba da sadrži član kojim se propisuje obaveza otkuplivača i proizvođača da blagovremeno, u pisanoj formi, najave eventualnu privremenu ili trajnu obustavu otkupa, odnosno isporuke mlijeka, najmanje 15 dana prije obustave.</p>	
Korisnici	Proizvođači koji predaju sirovo mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka upisanim u Registar objekata za hranu.	
Način plaćanja	Uplatom na žiro račun poljoprivrednim proizvođačima.	
Procedura realizacije	<p>Odobreni objekti za preradu mlijeka dostavljaju spiskove sa podacima o gazdinstvu, ukupno isporučenoj količini sirovog mlijeka i količinama mlijeka u odnosu na kriterijume kvaliteta sirovog mlijeka najkasnije do desetog u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu. Spiskovi se dostavljaju na arhivu Ministarstva i na e-mail: premija.mlijeko@mpsv.gov.me.</p> <p>Spiskovi proizvođača sa podacima o mjesečnim količinama isporučenog mlijeka su osnov za obračun i isplatu premije.</p> <p>Za otkupljeno mlijeko isplate se kooperantima vrše mjesečno na osnovu spiskova koje odobreni objekti za preradu mlijeka dostave Ministarstvu. Poslije izvršene kontrole od strane Ministarstva premije se uplaćuju direktno na žiro račun kooperanata.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu;</p> <p>Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za stočarstvo;</p> <p>Implementaciona odgovornost – samostalni savjetnik samostalni savjetnik I za Direktna plaćanja u stočarstvu.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Premije po litru mlijeka 0,08€	1.935.942,80
	Premije 0,01€ za količinu preko 5.000 litara	276.060,00
	Premije 0,11€ za kvalitet mlijeka (kravljeg, kozjeg i ovčijeg mlijeka)	2.036.670,00
	UKUPNO:	4.248.672,80

1.1.2 PODRŠKA PRERADI NA GAZDINSTVU I TOV JUNADI, BIKOVA I VOLOVA

Razlozi za podršku	<p>Od ukupne proizvodnje sirovog mlijeka u Crnoj Gori najveći dio se preradi na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima u mliječne proizvode. Očuvanje tradicionalnih proizvoda kroz razne vidove zaštite, kao što su oznake porijekla, geografske oznake, garantovano tradicionalni specijaliteti, viši kvalitet i slično doprinose prepoznatljivosti krajeva iz kojih potiču, očuvanju i razvoju ruralnih sredina. Prerada sirovog mlijeka u proizvode od mlijeka na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima predstavlja značajan dio ukupne proizvodnje mliječnih proizvoda i oni se u najvećem dijelu plasiraju na kućnom pragu i na pijacama. Međutim, u posljednjih nekoliko godina, postoji značajna potražnja od strane turističkih objekata i trgovačkih lanaca mliječnih proizvoda proizvedenih na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima</p> <p>U cilju proizvodnje bezbjednih proizvoda na porodičnim gazdinstvima od sopstvenih životinja i očuvanja proizvodnje, donijeta je Uredba o zahtjevima higijene za objekte i prostorije u kojima se proizvode male količine primarnih proizvoda za ishranu ljudi. Time su stvoreni uslovi za očuvanje proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima i stavljanje proizvoda na lokalno tržište.</p> <p>Tov junadi sve više dobija na značaju, budući da se tov odvija kako u intenzivnim, tako i u ekstenzivnim sistemima uzgoja. Crna Gora obiluje sa dosta prirodnih pašnjaka i cilj mjere je da se postigne što bolja iskorišćenost pašnjaka i tov u polu-intenzivnim i ekstenzivnim uslovima uzgoja. Korišćenje raspoloživih resursa prirodnih livada i pašnjaka gajenjem preživara tijesno je povezano sa opstankom aktivne radne snage na ruralnom području, odnosno smanjenjem negativnih demografskih trendova.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti domaćih mliječnih proizvoda; • uvođenje standarda bezbjednosti hrane na gazdinstvima na kojima se vrši prerada sirovog mlijeka; • ukрупnjivanje poljoprivrednih gazdinstava za proizvodnju sirovog mlijeka i • jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa i podizanje standarda života poljoprivrednih proizvođača u ruralnim područjima kroz povećanje dohotka poljoprivrednih gazdinstava.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za proizvođače koji prerađuju sirovo mlijeko na svom gazdinstvu u vidu osnovne premije koja iznosi 0,12€ po litru prerađenog mlijeka. Pravo na premiju za preradu na gazdinstvu mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači koji ispunjavaju sljedeće uslove:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava najkasnije do kraja trajanja roka za prijavu premija; - da posjeduju rješenje o upisu u Registar registrovanih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane, dok su kopiju istog u obavezi da predaju prilikom podnošenja zahtjeva najkasnije do kraja trajanja roka za prijavu premija; - da posjeduju najmanje 3 uslovna muzna grla, a da brojno stanje muznih grla bude ažurirano neposredno prije predavanja zahtjeva, a sve eventualne promjene u brojnom stanju neophodno je ažurirati najkasnije do kraja trajanja roka za prijavu premija; - da prerađuju sirovo mlijeko od sopstvenih životinja; - da vode dnevnu evidenciju o proizvodnji sira/kajmaka (proizvedeni sir/kajmak i količina pomuženog mlijeka) kao i da istu posjeduju i daju na uvid prilikom terenske kontrole. Forma dnevnika biće objavljena na sajtu Ministarstva; - da tokom 2026. godine ne predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekare, sirare); - da su se prijavili u roku koji je definisan Agrobudžetom; - da posjeduju potrebne dokaze o plasmanu proizvoda na tržištu za 2026. godinu; - Za fizička lica ugovor i/ili dokaz o zakupu tezge i - Za pravno lice ugovor i/ili ovjerene potvrde/otkupni blokovi. <p>Uzimanje uzoraka za kontrolu gotovih proizvoda (sir, kajmak) i sirovog mlijeka vrše veterinarske ambulante koje ovlasti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, na lokaciji proizvodnje, a uzorci se ispituju u ovlašćenoj laboratoriji, dva puta godišnje. Laboratorije Ministarstvu dostavljaju izvještaj na osnovu kojeg se vrši obračun za isplatu. Troškovi analiza će se odbijati od premija. Pravo na</p>

premiju u jednom polugodištu ostvaruju poljoprivredni proizvođači čiji je proizvod (uzorak) usaglašen sa propisanim mikrobiološkim zahtjevima. Uz popunjen i potpisan zahtjev za odobravanje podrške dostavlja se kopija Rješenja o upisu u Registar registrovanih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane izdatu od Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove kojim se potvrđuje da se mlijeko prerađuje u posebnom objektu koji se nalazi na poljoprivrednom gazdinstvu i da objekat ispunjava propisane zahtjeve, kao i izvod iz Veterinarskog informacionog sistema. Provjera upisa u Registar poljoprivrednih gazdinstava vrši se po službenoj dužnosti.

Podnošenje zahtjeva sa propisanom dokumentacijom vrši se u regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva, neposredno ili preporučenom poštom.

Premija se isplaćuje dva puta godišnje. Pravo na premiju imaju isključivo proizvođači koji su u predviđenom roku dostavili kompletnu dokumentaciju za prijavu premije, a čiji je proizvod (uzorak) usaglašen sa propisanim mikrobiološkim zahtjevima.

Kontrola prijavljenih proizvedenih količina mlijeka na gazdinstvu vrši se na osnovu Rješenja o upisu u Registar registrovanih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane, broja muznih grla koja se nalaze u Veterinarskom informacionom sistemu i terenske kontrole, kao i na osnovu prosječne godišnje proizvodnje grla u laktaciji na nivou Crne Gore (3.524 litara za krave, 118 litara za ovce i 228 litara za koze – po podacima Monstata). Proizvođač koji nije prijavio promjenu brojnog stanja na gazdinstvu u skladu sa rješenjem o registraciji (ima više grla nego što je navedeno u rješenju) ostvariće pravo na premiju samo za onaj broj grla koji stoji u rješenju.

Proizvođači mlijeka dužni su da u uzgoju životinja i proizvodnji mlijeka poštuju preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse.

Da bi ostvarilo pravo na podršku registrovano poljoprivredno gazdinstvo je dužno da prijavi sve vrste promjena na gazdinstvu (ažuriranje podataka) u 2026. godini i da su na gazdinstvu sprovedene mjere obavezne zdravstvene zaštite životinja. **U slučaju da podnosilac zahtjeva ne izvrši ažuriranje podataka gubi pravo na premiju u tekućoj godini. Ako u zahtjevu za premije unese veći broj grla, kao i ako se utvrdi predaja mlijeka mljekarama ili sirarama u periodu koji se odnosi na ovaj vid podrške, odnosno netačne podatke nema pravo na dodjelu podrške za period od dvije godine u skladu sa članom 33 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.**

Administrativnu i terensku kontrolu vrši Komisija koju obrazuje Ministarstvo.

Direkcija za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva provjerava stanje na terenu, minimalno 50% zahtjeva za sve premije.

Podnosilac zahtjeva je dužan da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, u suprotnom, ako onemogućujući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.

Pravo na premije za organizovani tov junadi, bikova i volova - pravo na premiju za organizovani tov imaju ona gazdinstva koja tu kategoriju goveda prodaju odobrenom, odnosno registrovanom objektu u poslovanju hranom (klanica, mesara). Osnovna klanična premija za tovljenu junad, bikove i volove iznosi **do 150€** po grlu koje je rođeno i utovljeno i Crnoj Gori. **Premija se ne ostvaruje za klanje teladi.**

Kriterijumi za ostvarivanje premije po grlu za organizovani tov junadi, bikova i volova:

Centralni registar odobrenih i registrovanih objekata za obavljanje djelatnosti u poslovanju hranom i hranom za životinje koji vodi organ Uprave (u daljem tekstu: Registar objekata za hranu) i koja su zaklana u odobroj klanici. Podnosilac zahtjeva može ostvariti pravo na premiju na ona grla koja su rođena i utovljena u Crnoj Gori, a uslov za ostvarivanje prava na premiju je da grla borave na gazdinstvu u tovu **najmanje šest mjeseci.**

Uslov za ostvarivanje klanične premije za utovljenu junad, bikove i volove je da grla imaju minimalnu tjelesnu masu od 400 kg, uz izuzetak za junad utovljenu na paši koja mogu imati minimalnu masu pri klanju 350 kg. Podnosilac zahtjeva za ostvarivanje prava na premiju za organizovani tov junadi, bikova i volova dostavlja Ministarstvu sljedeću dokumentaciju:

- **Prijave početka organizovanog tova grla** koju treba da prati potvrda o broju grla na gazdinstvu iz Veterinarskog informacionog sistema ovjerena od strane nadležne veterinarske ambulante ili nadležnog državnog tijela, kako bi se imao uvid o broju grla u tovu (prijava tova je u roku od deset

	<p>dana od ulaska grla u organizovani tov). Nakon izvršene terenske kontrole po podnesenoj prijavi za organizovani tov, podnosilac zahtjeva je dužan nakon klanja grla da dostavi:</p> <p>- Otkupni list odobrenog, odnosno registrovanog objekta (klanica, mesara) koji je upisan u Registar objekata za hranu (sa upisanim imenom i adresom vlasnika, datumom otkupa, tjelesnom masom grla, brojem gazdinstva, identifikacionim brojem grla i kategorijom grla). Grla moraju biti zaklana u odobrenoj klanici, što se utvrđuje na osnovu podataka iz Elektronske baze podataka i uvidom u dokumentaciju sa linije klanja, a slučaju da otkupljivač nije istovremeno i subjekat koji obavlja djelatnost klanja (odobrena klanica) obavezno je dostaviti i potvrdu o klanju u odobrenoj klanici. Pravo na premiju za tov isključivo imaju gazdinstva koja su prijavila početak tova. Prijava tova je obavezna minimum šest mjeseci prije klanja.</p> <p>Rok za podnošenje zahtjeva i dostavljanje dokumentacije za ostvarivanje prava na premiju je 31. maj 2026. godine.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume predviđene mjerom.	
Način plaćanja	Uplatom na žiro račun poljoprivrednim proizvođačima. Isplata se vrši dva puta godišnje.	
Procedura realizacije	<p>Pravo na premiju mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači koji ispunjavaju sljedeće uslove: da su upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i posjeduju rješenje o upisu u Registar registrovanih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane i da objekat za preradu sirovog mlijeka ispunjava propisane zahtjeve; da prerađuju sirovo mlijeko od sopstvenih životinja; da tokom 2026. godine ne predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekare, sirare); da su se prijavili u roku koji je definisan Agrobudžetom; da se prilikom terenske kontrole daju na uvid dokazi o plasmanu proizvoda.</p> <p>Uzimanje uzoraka za laboratorijsku analizu vrše Veterinarske ambulante koje ovlasti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove dva puta godišnje na osnovu Javnog poziva koje objavljuje Ministarstvo. Isplata premija vrši se dva puta godišnje na osnovu administrativne i terenske kontrole u skladu sa mikrobiloškim izvještajima uzetih uzoraka.</p> <p>Nakon izvršenih terenskih kontrola regionalni centri Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva zajedno sa ostalim članovima komisije pripremaju izvještaje sa spiskovima za isplatu premija. Terenska komisija će utvrđivati zatečene količine proizvoda, ukoliko zatečena količina proizvoda nije srazmjerna sa zatečenim brojem grla, Ministarstvo će formirati komisiju koja će vršiti super-kontrolu utvrđenih nepravilnosti. Obrasci zahtjeva za premiju mogu se preuzeti u regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva.</p> <p>Dokumentacija za organizovani tov junadi, bikova i volova dostavlja se Ministarstvu na početku organizovanog tova. Dokumentacija se dostavlja regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva, neposredno ili preporučenom poštom. Direkcija za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva provjerava sve zahtjeve preko Elektronske baze podataka i vrši kontrolu lica mjesta najmanje dva puta tokom tovnog perioda.</p> <p>1. jul – 1. decembar: Nakon izvršenih terenskih kontrola regionalni centri Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva pripremaju izvještaje sa spiskovima za isplatu premija za tov i dostavljaju Ministarstvu na dalje postupanje.</p> <p>15. jul – 15. decembar: Isplata premija za tekuću godinu za tov na osnovu dostavljenih spiskova.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za stočarstvo; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove i kontrole na terenu u oblasti stočarstva i nadležne inspekcije.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Premije po litru mlijeka 0,12€	3.836.327,20
	Naknada veterinarskim ambulantom za uzimanje uzoraka koje ovlasti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	40.000,00
	Premija za organizovani tov junadi, bikova i volova	300.000,00
	UKUPNO:	4.176.327,20

1.2 MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA	
1.2.1 PROGRAM INTERVENCIJA NA TRŽIŠTU	
Razlozi za podršku	<p>Program intervencija na tržištu obuhvataju mjere koje se uvode radi stabilizacije tržišta i posebne programe podrške za određene proizvode. Mjere za stabilizaciju tržišta su mjere koje se mogu uvesti kako bi se efikasno i djelotvorno reagovalo na opasnost od tržišnih poremećaja uzrokovanih značajnim rastom ili padom cijena na unutrašnjem ili međunarodnim tržištima ili drugim događajima i okolnostima koji značajno remete tržište ili prijete njegovom remećenju, a koje nije moguće predvidjeti.</p> <p>Prioritet predstavlja blagovremeno preduzimanje mjera i stvaranje uslova za normalno funkcionisanje tržišta, kako bi se obezbijedila stabilnost cijena i snabdijevanje potrošača, kao i dohotka poljoprivrednih proizvođača, uz poštovanje međunarodno pruzetih obaveza. Pojava sezonskih viškova, a posebno usljed okolnosti nastalih na međunarodnom tržištu koje znatno utiču na cijene poljoprivrednih proizvoda, predstavlja dodatan problem našim proizvođačima da plasiraju svoje proizvode i obezbijede stabilan dohodak. Imajući u vidu sve navedeno, jasno je da je potrebno ostaviti mogućnost intervenisanja na tržištu kako bi se preduprijedili ozbiljni poremećaji i uklonile eventualne posljedice.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • stabilizovanje cijena na tržištu poljoprivrednih proizvoda; • stabilizovanje dohotka poljoprivrednih proizvođača; • povlačenje viškova poljoprivrednih proizvoda sa tržišta i • obezbjeđivanje kontinuiranog snabdijevanja potrošača.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Tokom perioda ozbiljne neravnoteže ili poremećaja tržišta, Ministarstvo može pokrenuti hitnu mjeru o davanju podrške u cilju intervenisanja na tržištu, pod uslovom da takva intervencija ne narušava funkcionisanje unutrašnjeg tržišta i da strogo slijedi cilj stabilizacije pogođenog sektora.</p> <p>Podrška se može obezbijediti za povlačenje i skladištenje viškova poljoprivrednih proizvoda do otklanjanja nastalih poremećaja, kao i pomoć u distribuciji proizvoda koji su predmet intervencije od strane privrednih subjekata kod kojih se vrši skladištenje. Podrška se daje privrednim subjektima koji posjeduju adekvatne prostore za skladištenje i promet poljoprivrednih proizvoda, u vidu naknade za korišćenje skladišnog prostora i održavanja proizvoda u dobrom stanju. Privredni subjekt koji posjeduje adekvatno skladište može otkupiti poljoprivredne proizvode od proizvođača po tržišnim cijenama odnosno cijenama kojima se garantuje održavanje stabilnosti dohotka proizvođača, a u skladu sa instrukcijama Ministarstva. U slučaju izuzetno kvarljive robe, Ministarstvo može pokrenuti mjeru da se viškovi ustupe javnim ustanovama, kao što su bolnice, predškolske odnosno školske ustanove, starački domovi i slično, a proizvođačima uplatiti naknadu od 100% vrijednosti proizvoda koji su se pojavili kao sezonski višak. Viškovima u smislu ove mjere, smatraće se oni proizvodi za koje se utvrdi da postoji problem plasmana na tržištu. Ministarstvo može pokrenuti mjeru o pružanju pomoći dohotku usljed poremećaja na tržištu, izazvanih rastom cijene inputa ili usljed pada prodajnih cijena koje ugrožavaju dohodak poljoprivrednih proizvođača ili prerađivača.</p>
Korisnici	<p>Pravna i fizička lica i preduzetnici, koja su registrovani za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, pravna lica koja se bave trgovinom ili preradom poljoprivrednih proizvoda, distributera ili udruženja proizvođača.</p>
Način plaćanja	<p>Po izvršenom skladištenju i prometu od strane privrednog subjekta odnosno po izvršenoj isporuci od strane proizvođača ili udruženja proizvođača.</p>
Procedura realizacije	<p>Osnova za obračun i isplatu naknade za skladištenje predstavlja ugovor o skladištenju i prometu između odobrenog subjekta i Ministarstva. Obračun isplate se vrši nakon dostavljenog dokaza o količinama uskladištenih proizvoda, utvrđenih na osnovu otkupnih blokova i drugih dokaza. Otkupne blokove i evidencije, dostavljaju se od strane subjekta koji vrši skladištenje i promet. Za proizvode koji su predmet ustupanja javnim ustanovama, isplata se vrši na osnovu pisanog dokaza o prijemu proizvoda od strane javne ustanove, potpisanog od strane nadležnog rukovodioca te ustanove. Uslovi za sprovođenje ovog programa propisuju se na osnovu rješenja Ministarstva.</p>

Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Odjeljenja za ekonomske analize i tržište.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Program intervencija na tržištu	250.000,00
	UKUPNO:	250.000,00

1.2.2 UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI		
Razlozi za podršku	Štete na poljoprivrednim usjevima, stočnom fondu i drugim resursima redovan su pratilac poljoprivredne proizvodnje, posebno od vremenskih nepogoda na usjevima i štete koju prouzrokuje divljač stočnom fondu. Štete većeg obima prevazilaze mogućnost saniranja od strane proizvođača i mogu ozbiljno ugroziti opstanak gazdinstava, a time i dugoročno održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje. Tendencija u novom strateškom periodu je da se poveća broj korisnika koji osiguravaju poljoprivrednu proizvodnju.	
Ciljevi	Podrška poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoje usjeve i stočni fond, čime se obezbjeđuje smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima.	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava odnosno registre koje vodi Organ uprave. Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima, stočnom fondu i za osiguranje od požara za registrovana poljoprivredna gazdinstva. Kod osiguranja životinja neophodno je da se vrše redovni veterinarski pregledi i da su ispunjeni svi propisani zahtjevi zdravstvene zaštite, zahtjevi dobrobiti životinja pri uzgoju životinja. Kod osiguranja usjeva i plodova neophodno je da su ispunjene sve agrotehničke mjere i dobra poljoprivredna praksa. Na dostavljenoj polisi navesti predmet osiguranja i opasnost koja se osigurava za stočarstvo dostavljati ID broj grla, za biljnu proizvodnju navesti broj katastarske parcele na kojoj se obavlja proizvodnja. Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima, stočnom fondu i za osiguranje od požara može da iznosi do 60% polise osiguranja. Maksimalni iznos podrške za pravna lica je do 20.000,00€ po korisniku, za fizička lica do 10.000,00€. Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu sredstava podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će obavijestiti osiguravajuće društvo, odnosno proporcionalno umanjiti iznos sredstava podrške po korisniku u odnosu na izdatu fakturu.	
Korisnici	Registrovana poljoprivredna gazdinstva.	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja, dostavljenom zahtjevu na račun osiguravajućeg društva sa kojim Ministarstvo ima sklopljen Sporazum o sufinansiranju premije osiguranja poljoprivredne proizvodnje.	
Procedura realizacije	Podrška osiguranju sprovodi se na bazi dostavljenih spiskova/polisa. Isplata se vrši osiguravajućim društvima.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Implementaciona odgovornost – samostalna savjetnica III za staračke naknade i poljoprivredno osiguranje.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Podrška osiguranju u poljoprivredi	325.000,00
	UKUPNO:	325.000,00

MJERE AGRARNE POLITIKE
A) POLJOPRIVREDA – MJERE RURALNOG RAZVOJA

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti proizvođača hrane		
2.1.1. MIDAS 2 - KOMPONENTA 1 – JAČANJE PROGRAMA MPŠV ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ		
Razlozi za podršku	Poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede u Crnoj Gori kroz unaprijeđenu državnu podršku u Crnoj Gori u skladu sa zahtjevima za pristupanje EU. Komponenta 1 projekata koncipirana je u cilju pružanja podrške Crnoj Gori u ispunjenju dva mjerila u okviru Poglavlja 11 (Poljoprivreda i ruralni razvoj): Integrisani administrativni i kontrolni sistem (IAKS) će biti u potpunosti operativan do datuma pristupanja; i Agencija za plaćanje će biti osnovana i funkcionalna do datuma pristupanja.	
Ciljevi	<p>Jačanje programa Ministarstva, koje ima za cilj: povećanje i stvaranje raznovrsnih mogućnosti za ostvarenje prihoda od proizvodnih jedinica, doprinos kreiranju radnih mjesta, kao i jačanje otpornosti produktivnih jedinica u vidu prilagođavanja klimatskim promjenama i podržati Crnu Goru u ispunjavanju uslova za zatvaranje Poglavlja 11, kroz sljedeće potkomponente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje i diverzifikovanje mogućnosti za prihodovanje kroz grant sredstva za poljoprivredu i ruralni razvoj. Grant podrška se odnosi na podršku diversifikaciji, direktnu podršku za mjere ruralnog razvoja, razvoj agro-ekoloških mjera i mjera koje će biti podrška dostizanju ciljeva i usaglašavanju sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije i • jačanje kapaciteta Ministarstva u pravcu ispunjenja zahtjeva za pristupanje EU. Kroz ovu potkomponentu cilj je dalja izgradnja kapaciteta Direktorata za plaćanje (buduće Agencije za plaćanje), kroz izgradnju Integrisanog Administrativnog i Kontrolnog Sistema (IAKS), kroz razvoj regionalnih kancelarija, podrška radu Savjetodavnih službi, podrška Direktoratu za ruralni razvoj za implementaciju Programa ruralnog razvoja (IPARD III program). 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 1 MIDAS 2 projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske Banke.	
Korisnici	Korisnici su pravna i fizička lica i ostali subjekti u skladu sa procedurama/javnim pozivima/operativnim priručnicima definisanim Projektom.	
Način plaćanja	Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.	
Procedura realizacije	Realizacija će se vršiti u skladu sa Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske banke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator projekta MIDAS 2 – ministar; Operativna odgovornost - direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Uspostavljanje regionalnih kancelarija Direktorata za plaćanja (Kuća poljoprivrede u Beranama i Pljevljima)	2.900.000,00
	Unapređenje IAKS sistema (softver i hardver)	400.000,00
	Realizacija ostalih aktivnosti projekta MIDAS 2 (tehnička podrška programu, istraživanja itd)	300.000,00
	UKUPNO:	3.600.000,00

2.1.2. PODRŠKA ZASNIVANJU I ODRŽAVANJU MATIČNIH ZASADA ODREĐENIH VOĆNIH VRSTA		
Razlozi za podršku	Razvoj proizvodnje sadnog materijala voća je izuzetno važan preduslov za održivost voćarstva u Crnoj Gori. Obezbjediavanje polaznog, domaćeg, kvalitetnog sadnog materijala voća za proizvodnju biljnih kultura koje se tradicionalno gaje u Crnoj Gori je preduslov sigurne proizvodnje bilja.	
Ciljevi	Obezbjediavanje kvalitetnog sadnog materijala voća iz domaće proizvodnje visoke genetske čistoće i zdravstvene ispravnosti predstavlja osnov za sigurnu, održivu i konkurentnu voćarsku proizvodnju odnosno proizvodnju voća kao hrane biljnog porijekla.	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar proizvođača sadnog materijala koji su prijavili matična stabla i koji su prijavili proizvodnju sadnog materijala za tu godinu.</p> <p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podizanje matičnih zasada predosnovne i osnovne kategorije za nabavljena matična stabala odnosno podloge, a za matična stabla zaštićene sorte (u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo oplemenjivača biljnih sorti treba da ima ovlaštenje nosioca prava oplemenjivača za korišćenje reprodukcionog materijala te sorte) u iznosu do 1.000,00€ po proizvođaču matičnog zasada; - nabavka i postavljanje mrežanika sa elementima za: <ul style="list-style-type: none"> • prekrivanje matičnih zasada u iznosu do 50% ukupne investicije; • uskladištenje sadnica u iznosu do 50% ukupne investicije; - nabavku opreme potrebne za čuvanje, održavanje i umnožavanje sadnog materijala voćaka u iznosu do 1.000,00€ po korisniku. <p>Kriterijumi za podršku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podizanje matičnih zasada: za nabavljena matična stabla sertifikat o kvalitetu zemlje izvoznice za predosnovne i osnovne kategorije sadnog materijala voća odnosno fitosertifikat, a za zaštićene sorte u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo oplemenjivača biljnih sorti i ovlaštenje nosioca prava za korišćenje te sorte; - nabavka i postavljanje mrežanika: faktura/JCI za nabavku mrežanika sa elementima za prekrivanje matičnih zasada i uskladištenje sadnica; - nabavka opreme potrebne za čuvanje i umnožavanje sadnog materijala voćaka: faktura/JCI za nabavku. <p>Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja podrške prevazilazi budžetom planirani iznos, proporcionalno se smanjuje.</p>	
Korisnici	Registrovani proizvođači sadnog materijala koji ispunjavaju propisane kriterijume.	
Način plaćanja	Registrovanim proizvođačima sadnog materijala na žiro-račun. Isplata se vrši u tekućoj godini.	
Realizacija	Ministarstvo, Organ uprave – Sektor za fitosanitarne poslove.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu zahtjeva dostavljenog Ministarstvu od strane Uprave koja raspisuje Javni poziv registrovanim proizvođačima sadnog materijala, a nakon administrativne i stručne kontrole na terenu. Realizaciju na terenu utvrđuje Organ uprave – Sektor za fitosanitarne poslove – Fitosanitarna inspekcija.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – pomoćnik direktora Organa uprave – Sektor za fitosanitarne poslove.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podizanje matičnih zasada	50.000,00
	Nabavka i postavljanje mrežanika	
	Nabavka opreme potrebne za čuvanje i umnožavanje sadnog materijala voćaka	
UKUPNO:	50.000,00	

2.1.3. PODRŠKA DOSTIZANJA STANDARDA DOBROBITI ŽIVOTINJA U STOČARSTVU	
Razlozi za podršku	Analizirajući stanje na terenu, veliki broj odgajivača domaćih životinja imaju problema sa standardima dobrobiti životinja. Odgajivači treba da gaje domaće životinje u skladu sa zootehničkim, zoohigijenskim i etološkim normativama. S toga, nabavkom opreme gazdinstva će urediti zaštitu zdravlja i dobrobit životinja, kao dobru odgajivačku praksu.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje uslova za smještaj proizvodnih grla; • očuvanje zdravlja proizvodnih grla; • izvođenje stručnih zootehničkih i zoohigijenskih postupaka; • održavanje vitalnosti grla i • poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednih gazdinstava.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Centralni registar gazdinstava i životinja da su grla obilježena ušnim markicama i da držalac životinja uredno vodi evidenciju, da posjeduje pasoše za goveda, odnosno da vrši godišnje popise ovaca, koza, svinja i živine u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u prethodnoj, odnosno tekućoj godini. Podržavaju se investicije u nabavku isključivo nove opreme, a u skladu sa obimom proizvodnje na gazdinstvu, i to:</p> <p>Komponenta I:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gumene podloge za ležišta; - boks za obradu papaka; - boksovi za telad; - vezovi za životinje (grabnerov vez, krmna zabrana i drugo); - automatske pojilice; - oprema za regulisanje temperature u objektima za držanje životinja; - specijalizovana oprema za higijenu životinja; - boksovi za prašenje krmača sa pratećom opremom; - boksovi za odgoj prasadi sa pratećom opremom; - oprema za grijanje, podovi, automatizovane hranilice i pojilice - svinjarstvo i živinarstvo; - biosigurnosne mjere (dezinfekcione barijere - izgradnja, rekonstrukcija). <p>Komponenta II:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptacija objekata u sektoru govedarstva; - adaptacija objekata u sektoru kozarstva i ovcarstva; - adaptacija objekata u sektoru svinjarstva. <p>Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu u vidu refundacije realizovanih investicija u skladu sa Javnim pozivom.</p> <p>Podršku za Komponentu I mogu ostvariti poljoprivredna gazdinstva koja imaju minimalno jedno uslovno grla.</p> <p>Podršku za Komponentu II koja se odnose na adaptaciju objekata (zamjena krovnog pokrivača, rješavanje problema ventilacije i osvjetljenja u objektu, adaptacija ležišta, i slične adaptacije koje za cilj imaju dobrobit životinja) mogu ostvariti gazdinstva koja uzgajaju preživare i svinje, čiji je objekat upisan u Listu nepokretnosti. Maksimalna podrška po jednom uslovnom grlu može se ostvariti za 10m² korisne površine objekta, odnosno do 100€/m².</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku za nabavku opreme po ovoj mjeri dužni su istu staviti u funkciju, te je u period od 5 godina ne mogu otuđiti.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Maksimalno prihvatljiva investicija za Komponentu I iznosi 6.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 3.000€, dok je maksimalno prihvatljiva investicija za Komponentu II iznosi 10.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 5.000€. Pored iznosa podrške od 50% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj</p>

	<p>proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31. decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Investicija može biti započeta tek po odobrenju od strane Ministarstva. Podrška se ostvaruje po principu refundacije nakon realizovane investicije, a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane a za koje su dostavljeni originalni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna fiskalizovana faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalizovani račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Pravo na podršku ostvariće samo gazdinstva koja poštuju propise iz oblasti dobrobiti životinja i preporuke Kodeksa dobre poljoprivredne prakse, a koje se odnose na objekte za držanje stoke. Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu sredstava podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu sredstava podrške.</p> <p>Podnosioci zahtjeva mogu konkurisati za podršku za obje komponente pojedinačno (podnošenjem zahtjeva za svaku komponentu ponaosob).</p>	
Korisnici	Poljoprivredno gazdinstvo koje ispunjava kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Na račun nosioca poljoprivrednog gazdinstva u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Provjeru realizacije investicije na terenu utvrđuje Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za monitoring i evaluaciju IPARD-a; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u stočarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška nabavci opreme u stočarstvu	60.000,00
	Podrška adaptaciji štalskih objekata	500.000,00
	UKUPNO:	560.000,00

2.1.4. PODRŠKA UNAPREĐENJU KVALITETA SIROVOG MLIJEKA

Razlozi za podršku	Problem sa nestabilnim kvantitetom i kvalitetom je prepoznat kao jedan od glavnih problema u otkupu mlijeka i plasmana na tržištu. Kvalitet mlijeka će se unapređivati kroz aktivnosti koje će voditi smanjenju broja mikroorganizama i somatskih ćelija, a u skladu sa Nacionalnim programom za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom koji je Vlada Crne Gore usvojila 21. juna 2018. godine.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • povećana proizvodnja mlijeka; • unapređivanje kvaliteta sirovog mlijeka; • unapređivanje kvaliteta gotovog proizvoda i • povećanje otkupa mlijeka i prerade mlijeka.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nabavku opreme za čuvanje i hlađenje mlijeka; • nabavku aparata/pokretnih sistema za mužu; • nabavka rostfrajnih kanti za mlijeko; • nabavku sredstava i dipera (uronjivača) za dezinfekciju i higijenu vimena, prije i poslije muže, sredstva za čišćenje vimena („suvo pranje“), sredstva za kontrolu prisustva bakterija na licu mjesta, itd; • posuda sa duplim dnom; • mastitis test (podršku za ovaj trošak nije moguće ostvariti ukoliko nije izvršena nabavka opreme za mužu ili opreme za hlađenje mlijeka). <p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajući registar objekata za hranu da su grla obilježena ušnim markicama, da su gazdinstvo i životinje registrovani u Centralnom registru gazdinstava i životinja i da držalac životinja uredno vodi evidenciju, da posjeduje pasoše za goveda, odnosno da vrši godišnje popise ovaca i koza u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u prethodnoj odnosno tekućoj godini. Podršku je moguće ostvariti isključivo za novu opremu, koja je nabavljena i plaćena u skladu sa ovom mjerom u periodu od 1. aprila 2026. godine do zaključenja Javnog poziva, a za koju je dostavljena adekvatna dokumentacija u skladu sa Javnim pozivom. Oprema koja ne posjeduje serijski broj i prateću dokumentaciju (garantni list sa naznačenim serijskim brojem), nije prihvatljiva za podršku. Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu. Specifični kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom. Podrška se ostvaruje po principu refundacije nakon realizovane investicije, a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 6.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije za nabavku opreme za mužu, kanti za mlijeko i sredstava za dezinfekciju, odnosno do 3.000€, a za nabavku opreme za hlađenje mlijeka podrška iznosi do 70% prihvatljive investicije, odnosno 4.200€ (maksimalna podrška biće definisana u odnosu na broj grla koja se nalaze na gazdinstvu i kapaciteta uređaja za hlađenje mlijeka). Pored iznosa podrške od 50% (60% za nabavku opreme za hlađenje mlijeka) još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% (70% za nabavku opreme za hlađenje mlijeka) podrške od iznosa prihvatljive investicije ostvaruju poljoprivredni proizvođači upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31. decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Pravo za podršku unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka ostvariće samo gazdinstva koja poštuju preporuke Kodeksa dobre poljoprivredne prakse, a koje se odnose na objekte za držanje stoke. Poljoprivredna gazdinstva koja su u prošlom periodu (5 godina) ostvarila podršku kroz ovu mjeru ne mogu ostvariti podršku za isti tip investicije.</p>

	<p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku za nabavku opreme po ovoj mjeri dužni su istu staviti u funkciju, te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške.</p>	
Korisnici	Poljoprivredno gazdinstvo koje ispunjava kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Na račun nosioca poljoprivrednog gazdinstva u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Provjeru realizacije investicije na terenu utvrđuje Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za programiranje; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka	150.000,00
	UKUPNO:	150.000,00

2.1.5 PODRŠKA AKTIVNOSTIMA KOOPERATIVA, UDRUŽENJA I ORGANIZACIJA PROIZVOĐAČA		
Razlozi za podršku	<p>Crnogorsku poljoprivredu karakteriše usitnjen posjed i veliki broj malih proizvođača, koji manji dio svojih proizvoda prodaju na organizovanom tržištu, a ostalo direktno prodaju ili troše u domaćinstvu. Udruživanje poljoprivrednika treba da bude uspostavljeno radi prilagođavanja proizvodnje pojedinih proizvoda potrebama tržišta pri zajedničkom plasiranju robe, uključujući pripreme za prodaju, centralizaciju prodaje i snabdijevanje velikih potrošača i obezbjeđivanje zajedničkih pravila i informacija o proizvodnji, kvalitetu i potražnji. Time bi se postiglo smanjivanje proizvodnih troškova i povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, a samim tim održivost i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Zajednički organizovanom proizvodnjom, preradom, marketingom i prodajom može se znatno bolje iskoristiti proizvodni potencijal i jačati tržišna infrastruktura. Sve to za krajnji rezultat ima podizanje konkurentnosti poljoprivrede i dodatno stimulisanje poljoprivrednih proizvođača za tržišnu proizvodnju.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podrška funkcionisanju kooperativa, udruženja, organizacija proizvođača; • jačanje tržišne infrastrukture za poljoprivredu; • planiranje proizvodnje prema zahtjevima tržišta u pogledu količina i kvaliteta i • ostvarivanje ekonomskih i socijalnih potreba poljoprivrednih proizvođača. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za realizaciju plana i programa osnivanja i rada kooperativa i udruženja za organizovanje proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima, prerade, promocije i prodaje poljoprivredno – prehrambenih proizvoda, snabdijevanja repromaterijalom, energentima, sredstvima za proizvodnju, nabavku poljoprivredne mehanizacije i djelova za poljoprivrednu mehanizaciju i tehnološke opreme.</p> <p>Podrška se daje za osnivanje i rad organizacija proizvođača i može se dodijeliti organizaciji proizvođača koju je Ministarstvo priznalo u skladu sa propisanim uslovima. Uslovi za priznavanje definisani su Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda i podzakonskim aktom kojim su propisani detalji vezani za osnivanje i priznavanje organizacija proizvođača. Za podršku priznatim organizacijama proizvođača prihvatljivi su troškovi za iznajmljivanje prostora, nabavka kancelarijske opreme, uključujući računarsku opremu i softver, režije, pravne usluge i ostali troškovi. S obzirom da u Crnoj Gori još uvijek ne postoji niti jedna priznata organizacija proizvođača u skladu sa postojećim zakonskim uslovima, Ministarstvo će zainteresovanim proizvođačima pružiti podršku u smislu obuka i studijskih posjeta, kao i pružanja konsultantskih usluga, kako bi se obezbijedilo ispunjavanje uslova neophodnih za osnivanje, odnosno priznavanje organizacije proizvođača u skladu sa propisanim uslovima. Priznatim organizacijama proizvođača može se dodijeliti podrška u vrijednosti do 10.000€. Komisija za dodjelu sredstava obaviće kontrolu kako bi provjerila jesu li ciljevi iz finansijskog plana postignuti. Podrška se realizuje nakon administrativne kontrole.</p>	
Korisnici	Kooperative, udruženja, organizacija proizvođača.	
Način plaćanja	Na račun podnosioca zahtjeva u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa pratećom dokumentacijom i izvještaja Komisije Ministarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Odjeljenja za ekonomske analize i tržište.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Podrška osnivanju organizacija proizvođača	40.000,00
	Edukativne aktivnosti	40.000,00
	UKUPNO:	80.000,00

2.1.6 PODRŠKA NABAVCI PRIPLODNIH GRILA U ČISTOJ RASI

Razlozi za podršku	Stočarstvo je, s obzirom na konfiguraciju terena, najznačajnija grana poljoprivrede za razvoj ruralnih područja Crne Gore. Uzgoj preživara preovladava, dok je uzgoj svinja i živine slabije razvijen. Dominiraju rase pogodne za proizvodnju mlijeka i mesa, sa tendencijom povećanja udjela mliječnih rasa. Posljednjih godina zabilježene su pozitivne promjene po pitanju ukрупnjavanja gazdinstava i povećanja broja grla pored evidentnog napretka potrebno je dalje ukрупnjavanje gazdinstava i povećanje učešća produktivnijih rasa u svim segmentima. Povećanjem kapaciteta prerađivačkih pogona u mljekarstvu, stvorila se potreba za dodatnom sirovinom sa domaćeg tržišta, a samim tim i povećanje broja mliječnih grla.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • povećanje broja grla po poljoprivrednom gazdinstvu; • unapređenje rasnog sastava/povećanje učešća produktivnijih rasa; • dostizanje preduslova za korišćenje sredstava iz EU fondova i • jačanje postojećih i stvaranje novih kooperanata u sektoru mljekarstva.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za nabavku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - steonih junica u čistoj rasi od 3 do 10 grla; - ženskog podmlatka svinja visokog genetskog potencijala, od 5 do 20 grla; - ženskog podmlatka autohtone rase ovaca Zetska žuja uz obaveznu nabavku jednog priplodnjaka. <p>Podršku je moguće ostvariti isključivo za grla iz uvoza. Odluka o odobrenju maksimalnog broja grla se donosi na osnovu broja slobodnih ležišta u samom objektu za držanje stoke i uslova držanja istih.</p> <p>Pravo na podršku za nabavku priplodnih grla i ženskog podmlatka svinja imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i u odgovarajuće baze i registre Organa uprave u trenutku objavljivanja Javnog poziva.</p> <p>Za poljoprivredno gazdinstvo podnosi se zahtjev Ministarstvu u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Specifični kriterijumi za podršku, kao i referentne cijene po grlu biće definisani Javnim pozivom. Maksimalni iznos podrške za nabavku steonih junica po grlu je do 1.500€ (za grla koja posjeduju pedigre).</p> <p>Maksimalni iznos podrške za nabavku ženskog podmlatka svinja visokog genetskog potencijala po grlu je do 700€. Za podršku su prihvatljiva grla, tjelesne mase preko 50 kg, koja posjeduju pedigre, a potiču iz registrovanih reprodukcioni centara iz područja oslobođenih od zaraznih bolesti, uključujući i afričku kugu svinja.</p> <p>Pravo na podršku za nabavku steonih junica može se ostvariti isključivo za grla koja imaju pedigre.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja su, u prethodnom periodu ostvarila podršku, kroz ovu mjeru mogu ostvariti podršku isključivo pod uslovom da su ispoštovane prethodno preuzete obaveze (izgrađen prostor za smještaj stajnjaka, održano bročano stanje grla na gazdinstvu ukoliko je podrška ostvarena posljednje 4 godine).</p> <p>Za potrebe očuvanja genetičkih resursa u ovčarstvu za rasu zetska žuja, podržava se nabavka maksimalno 10 jagnjica i obaveznu nabavku jednog priplodnjaka u čistoj rasi. Podrška se daje po podnesenom zahtjevu uz dostavljeno stručno mišljenje ovlašćene naučno-istraživačke institucije (Biotehnički fakultet), uz obavezu da se poljoprivredni proizvođač bavi uzgojem ovih grla u naredne 4 godine. Nabavka se može izvršiti samo od uzgajivača koji su korisnici mjere za očuvanje genetičkih resursa najmanje 3 godine.</p> <p>Podrška nabavci priplodnih grla podliježe odobravanju. Maksimalni iznos podrške za nabavku autohtone ovce Zetska žuja je do 300€ po jagnjici odnosno 400€ za nabavku priplodnjaka.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja su, u periodu od 2023. do 2025. godine, ostvarila podršku kroz ovu mjeru ne mogu ostvariti podršku.</p> <p>Investicija može biti započeta tek po odobrenju od strane Ministarstva. Podrška se ostvaruje po principu refundiranja nakon dokazane uplate od strane podnosioca zahtjeva, a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su</p>

	<p>blagovremeno realizovane, a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (ovjereni ugovor o kupoprodaji grla i isključivo dokaz o prenosu sredstava preko banke – uplatnica i ovjereni izvod iz banke, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Ugovor o kupoprodaji grla u bitnom mora da sadrži: broj/količinu grla koja se nabavljaju, rasu, pol, nivo graviditeta (za junice), pojedinačnu i kumulativnu vrijednost grla koja se nabavljaju, obavezu prodavca da isporuku grla na gazdinstvo kupca izvrši najkasnije do 30. septembra 2026. godine, te da je prodavac u obavezi da u trenutku isporuke grla za istu dostavi kompletnu zootehničku i veterinarsku dokumentaciju (pedigre). Poljoprivrednici kojima je odobrena investicija, imaju pravo da jednom upute zahtjev za produženje roka realizacije investicije od 30 dana. Zahtjev za produženje roka se može razmatrati jedino u slučaju kada je upućen prije isteka prvobitno odobrenog roka za realizaciju investicije i ako su podnosioci zahtjeva izvršili uplatu finansijskih sredstava i obezbijedili dozvolu za uvoz i karantin grla najkasnije do 30. septembra 2026. godine. Ministarstvo će izvršiti administrativnu i terensku kontrolu u cilju utvrđivanja poštovanja pravila Javnog poziva.</p> <p>Pravo na podršku kroz ovu mjeru mogu ostvariti gazdinstva pod uslovom da poštuju preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse, koje se odnose na objekte za smještaj grla i pod uslovom da se nabavljaju grla u čistoj rasi.</p> <p>Podnosioci zahtjeva koji ostvare podršku su dužni uvećati stočni fond za broj nabavljenih grla, te isti nivo proizvodnje odnosno stočnog fonda zadržati u periodu od najmanje četiri godine od dana ostvarivanja podrške po ovoj mjeri.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače.</p> <p>Ministarstvo ne vrši kupovinu i raspodjelu grla, već je odabir dobaljača/prodavca, rase i broja grla na podnosiocu zahtjeva.</p>	
Korisnici	Poljoprivredno gazdinstvo koje ispunjava kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Na račun nosioca poljoprivrednog gazdinstva u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Provjeru realizacije investicije na terenu utvrđuje komisija koju obrazuje Ministarstvo.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za programiranje; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva Komisija Ministarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška nabavki steonih junica u čistoj rasi	1.000.000,00
	Podrška nabavci ženskog podmlatka svinja	200.000,00
	Podrška nabavci autohtone rase ovaca Zetska žuja	50.000,00
	UKUPNO:	1.250.000,00

2.1.7 PODRŠKA POKRETANJU I RAZVOJU POSLOVANJA MLADIH POLJOPRIVREDNIKA

Razlozi za podršku	<p>Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine učešće stanovništva koje živi na ruralnom području iznosi 36,8%. Negativan saldo migracije i rastući indeks starosne dobi, ukazuju na depopulaciju ruralnih područja, ali i njihovo istovremeno demografsko starenje (ruralna područja napušta uglavnom mlađa populacija).</p> <p>Dobro osmišljenom politikom ruralnog razvoja seoski prostor može pružiti dobar kvalitet života i rada, gdje će prije svega mladi ljudi uvidjeti svoju šansu da počnu da se bave poljoprivredom, kao i da dalje razvijaju svoje poslovanje, što će u značajnoj mjeri omogućiti smanjenje trenda depopulacije sela i demografsko starenje.</p> <p>Rezultat toga bi bilo povećanje procenta učešća mladih poljoprivrednika u ukupnoj starosnoj strukturi, koji prema Poljoprivrednom popisu iz 2010. godine iznosi 8,9% od ukupnog broja radno angažovanih na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima (u EU taj procenat je 14%), ali i povećanje površina obradivog poljoprivrednog zemljišta u strukturi ukupno raspoloživog poljoprivrednog zemljišta.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • povećanje broja mladih poljoprivrednika u ukupnoj strukturi poljoprivrednih proizvođača; • povećanje broja poljoprivrednika sa srednjoškolskim/fakultetskim obrazovanjem, a koji se bave poljoprivredom; • stvaranje mladih lidera u poljoprivrednoj proizvodnji; • pokretanje agrobiznisa; • povećanje zapošljavanja u ruralnim područjima i povratak mladih ljudi u seosku sredinu; • obezbjeđivanje primjerenog životnog standarda za mlađe generacije koje žive i rade u ruralnom području; • bolje korišćenje kapitala tj. poljoprivrednog zemljišta i ljudskih resursa i • povećanje površina obradivog poljoprivrednog zemljišta.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Komponenta I – Podrška pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika</p> <p>Pravo na podršku kroz ovu mjeru imaju mladi ljudi, koji su nezaposleni i imaju završenu srednju poljoprivrednu/veterinarsku školu ili završen poljoprivredni/veterinarski fakultet, koji posjeduju poljoprivredno zemljište i koji žele da se bave poljoprivredom.</p> <p>Kriterijumi za podršku su sljedeći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fizičko lice, starosti od 18 do 40 godina; - na evidenciji Zavoda za zapošljavanje; - završena srednja poljoprivredna/veterinarska škola ili završen poljoprivredni/biotehnički/veterinarski fakultet i - posjeduje zemlju na svoje ime ili kao član kućne zajednice registrovanog poljoprivrednog gazdinstva ili posjeduje ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta zaključen na period od najmanje 7 godina. <p>Učešće budžetskih sredstava za podršku je 100%, odnosno do 20.000 € po odobrenom biznis planu i po jednom mladom poljoprivredniku.</p> <p>Podrška u iznosu od 100% će se isplaćivati u ratama, u zavisnosti od dinamke sprovođenja aktivnost opisanih u biznis planu, na sljedeći način:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) isplata prve rate u iznosu od 40% od ukupno odobrene podrške; 2) isplata druge rate u iznosu od 60% uz dokaz da su aktivnosti iz biznis plana započete. <p>Komponenta II – Podrška razvoju poslovanja mladih poljoprivrednika</p> <p>Pravo na podršku kroz ovu mjeru imaju mladi ljudi, koji se već bave poljoprivrednom proizvodnjom na svom registrovanom poljoprivrednom gazdinstvu.</p> <p>Kriterijumi za podršku su sljedeći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fizičko lice, starosti od 18 do 40 godina; - posjeduje Rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava i - posjeduje Rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih osiguranika. <p>Maksimalna vrijednost investicije za podršku opisane u biznis planu je do 20.000€.</p>

	<p>Učešće budžetskih sredstava za podršku je 80%, odnosno do 16.000€ po odobrenom biznis planu i po jednom mladom poljoprivredniku. Podrška u iznosu od 80% će se isplaćivati u vidu refundacije realizovane odobrene investicije.</p> <p>Za obje komponente:</p> <p>Mladi poljoprivrednik podnosi biznis plan Ministarstvu nakon objavljivanja Javnog poziva za dodjelu podrške, a Ministarstvo će na osnovu odobrenog biznis plana, odrediti mentora koji je zaposlen u Ministarstvu, koji će biti odgovoran za planiranje, praćenje i nadzor nad sprovođenjem aktivnosti opisanih u biznis planu.</p> <p>Specifični kriterijumi za podršku, uključujući lica koja ne mogu ostvariti pravo na podršku, biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Podrška se odobrava za primarnu poljoprivrednu proizvodnju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - višegodišnji zasadi; - povrtarska i ratarska proizvodnja i - stočarstvo. <p>Biznis plan se dostavlja isključivo na obrascu koji je sastavni dio javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, sa internet stranice Ministarstva i u kancelarijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje ili Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu, kao i kontrole od strane odgovornog mentora.</p> <p>Korisnici koji ostvare pravo na podršku po ovoj mjeri, ne mogu ostvariti podršku za isti tip investicije po osnovu drugih mjera Agrobudžeta.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere i obavijestiti poljoprivredne proizvođače.</p>	
Korisnici	Podnosilac biznis plana koji ispunjava sve kriterijume propisane javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu odobrenog biznis plana na žiro račun nakon administrativne i kontrole na terenu, kao i kontrole od strane odgovornog mentora.	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije, i procjenu eventualno nenamjenski utošenih sredstava, utvrđuju Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje ili Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva i odgovorni mentor. Podrška se obezbjeđuje na osnovu odobrenog biznis plana, odgovarajuće dokumentacije i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje ili Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva i odgovornog mentora.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za programiranje; Implementaciona odgovornost – načelnici Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Podrška pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika	250.000,00
	Podrška razvoju poslovanja mladih poljoprivrednika	300.000,00
	UKUPNO:	550.000,00

2.1.8 PODRŠKA JAČANJU OTKUPNE MREŽE MLIJEKA

Razlozi za podršku	<p>Otkup mlijeka je jedna od slabijih karika lanca vrijednosti u mljekarskom sektoru. Mljekare organizuju otkup same na način što specijalnim vozilima posjećuju sve poljoprivredne proizvođače na licu mjesta, a u skladu sa Nacionalnim programom za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom koji je Vlada Crne Gore usvojila 21. juna 2018. godine.</p> <p>Mjera podrška jačanju otkupne mreže uvedena je kada u većini opština nije bilo organizovanog otkupa mlijeka. Međutim, u posljednjih deset godina ovaj segment je unaprijeđen dok je značajno povećan broj mljekara.</p> <p>I pored evidentnog unapređenja otkupne mreže još uvijek u pojedinim opštinama nije organizovan otkup sirovog mlijeka.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održavanje, jačanje i proširenje infrastrukture za otkup mlijeka; • podizanje konkurentnosti proizvodnje i prerade mlijeka; • povećanje otkupa mlijeka i prerade u objektima koji su upisani u Registar odobrenih objekata; • širenje asortimana mlječnih proizvoda iz domaće proizvodnje.	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Putem učešća u finansiranju troškova otkupa mlijeka, uključujući funkcionisanje odobrenih sabirališta mlijeka u kojima se sakuplja mlijeko od više proizvođača, podržavaju se mljekare da održavaju i proširuju otkupnu mrežu. Mjera se odnosi na objekte koji su upisani u odgovarajući registar organa uprave, koji redovno otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača.</p> <p>Osnov za učešće u finansiranju troškova otkupa je količina otkupljenog mlijeka koja se dokazuje priloženim spiskovima proizvođača sa naznačenim količinama otkupljenog mlijeka.</p> <p>Troškovi se nadoknađuju za svaki litar otkupljenog mlijeka u iznosu od 0,02€ po litru.</p> <p>U cilju stvaranja klastera i ukрупnjavanja proizvodnje dodatno će biti podržane mljekare koje mlijeko otkupljuju i saraduju sa više kooperanata. Mljekare koje na godišnjem nivou prosječno imaju više od 75 kooperanata biće podržane sa do 1.000€ na svakih 75 kooperanata.</p>	
Korisnici	Pravo na podršku imaju objekti koji su upisani u odgovarajući registar organa uprave, a koji otkupljuju mlijeko od 20 i više domaćih proizvođača.	
Način plaćanja	Po dostavljenom spisku poljoprivrednih proizvođača od kojih je otkupljeno mlijeko.	
Procedura realizacije	<p>Osnov za obračun, i isplatu premija su otkupljene mjesečne količine mlijeka sa registrovanih poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori.</p> <p>Objekti za preradu mlijeka koji su upisani u Centralni registar organa uprave dostavljaju podatke najkasnije do desetog u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu. Isplate se korisnicima podrške vrše mjesečno na osnovu blagovremeno dostavljenih spiskova koje dostavljaju odobreni objekti za preradu mlijeka.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za stočarstvo.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška otkupu mlijeka	490.000,00
	Podrška po osnovu broja kooperanata	10.000,00
	UKUPNO:	500.000,00

2.1.9 PODRŠKA UVOĐENJU INOVACIJA U SEKTOR POLJOPRIVREDE

Razlozi za podršku	<p>Primjena novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi, zajedno sa akcentom na očuvanju resursa i očuvanju životne sredine predstavlja jedan od važnijih ciljeva nove Zajedničke poljoprivredne politike.</p> <p>Neke od prepreka za povećanje konkurentnosti u sektoru poljoprivredne proizvodnje su upotreba zastarjele ili nerazvijene tehnologije za proizvodne procese, nezadovoljavajući nivo kvaliteta proizvodnih sistema i proizvodi nižih faza prerade. Stoga je prepoznata potreba za daljim unapređenjem proizvodnih procesa kroz primjenu novih tehnologija, što će za rezultat imati povećanje obima proizvodnje, smanjenje proizvodnih troškova, povećanje kvaliteta proizvoda i otvaranje novih radnih mjesta. Ujedno, investiranjem u savremenu tehnologiju uz nadogradnju vještina postiže se optimalno iskorišćavanje resursa, povećanje konkurentnosti i njihova integracija u globalne lance vrijednosti. Investicije u opremu predstavljaju jedan od glavnih koraka na putu modernizacije poljoprivrede.</p> <p>Kao najefikasniji rješenje za korišćenje resursa uz maksimalno iskorišćenje proizvodnog kapaciteta nameće se primjena modela precizne - pametne poljoprivrede koja podrazumjeva uvođenje inovativnih tehnologija i praksi u poljoprivrednu proizvodnju, kao i upotrebu pametnih tehnologija u borbi protiv klimatskih promjena. Nove tehnologije u poljoprivredi podrazumjevaju uvođenje inovativne opreme, servisa, usluga, aplikacija.</p> <p>Uvođenje inovativnih tehnologija i praksi dovešće do bolje produktivnosti, povećanja prinosa i jače konkurentnosti proizvoda na tržištu. Ujedno, doprinijeće i boljem prilagođavanju klimatskim promjenama, zaštiti životne sredine i očuvanju biodirziteta, te u konačnom dati doprinos u sprovođenju Zelenog plana EU.</p> <p>Preciznije iskorišćavanje inputa kao što su pesticidi i đubriva, od važnog su značaja za očuvanje životne sredine te povećanje efikasnosti proizvodnje. Takođe, upravljanje otpadom i nus proizvodima koji nastaju iz poljoprivredne proizvodnje takođe su jedan od važnih segmenata održive poljoprivrede u ulozi očuvanja životne sredine, te njihovo sprovođenje postaje imperativ u održivim agro-ekološkim sistemima.</p>
Ciljevi	<p>Cilj mjere podržati je i podstaći primjenu inovativnih tehnologija i praksi u sektoru poljoprivrede, kao i povećanu upotrebu pametnih tehnologija za borbu protiv klimatskih promjena, što će dovesti do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • unapređenja efikasnosti proizvodnje (primarna i prerada), rasta produktivnosti i profitabilnosti uz dodatnu vrijednost proizvoda, te očuvanja životne sredine; • smanjenja osjetljivosti sektora poljoprivrede na klimatske promjene; • održivog razvoja kroz upotrebu pametnih tehnologija u borbi protiv klimatskih promjena, održivog iskorištavanja prirodnih resursa (npr. kontrolisana potrošnja vode u procesu navodnjavanja) ili drugih inputa u poljoprivredi (pesticida i đubriva) i • primjene EU standarda kada su u pitanju nove tehnologije u oblasti poljoprivrede i prehrambene tehnologije, što će ujedno dati i doprinos u sprovođenju nove ZPP.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za uvođenje inovativnih tehnologija odnosno aktivnosti u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i preradi, uvođenje pametnih tehnologija za borbu protiv klimatskih promjena, uvođenje novih proizvoda ili usluga, te sprovođenju drugih relevantnih aktivnosti koje imaju za rezultat unapređenje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje.</p> <p>Podržaće se sljedeće aktivnosti u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uvođenje novih tehnologija koje imaju za cilj smanjenje troškova proizvodnje kroz racionalnu upotrebu inputa (vode, pesticida ili đubriva, stočne hrane i drugih proizvodnih inputa); - Automatizacija proizvodnih procesa na gazdinstvu u cilju optimizacije poljoprivrednih aktivnosti/operacija; - Licence za upotrebu softverskih rješenja (maksimalno za period od 3 godine, odnosno do 500€) <p>U sektoru stočarstva (isključujući sektor pčelarstva) podržava se i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uvođenje inovativnih praksi (relevantnih IT tehnologija) radi smanjenja troškova proizvodnje i poboljšanja produktivnosti;

	<ul style="list-style-type: none"> - Uvođenje novih tehnologija kojima se prate parametri bitni za higijenu i kvailitet primarnih poljoprivrednih proizvoda; <p>U sektoru biljne proizvodnje podržae se i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inovacije u oblasti zbrinjavanja otpada i nus proizvoda nastalih u postupku poljoprivredne proizvodnje; - Podrška proizvodnim inovativnim konceptima koji su prilagođeni da odgovore na klimatske promjene (tehnologije protiv mraza, mašine za orošavanje i sl); - Podrška inovativnim tehnologijama koje imaju za rezultat smanjenu upotrebu pesticida, preciznu primjenu vode i đubriva, uključujući podršku za dobijanje atesta za rasprskivače. <p>Podršku nije moguće ostvariti za one investicije koje su predmet podrške drugih mjera Agrobudžeta, za one koje su se sprovodile prethodnih 5 godina, kao ni za investicije koje se odnose na izradu softvera, nabavku solarnih panela u bilo kojem obliku, nabavku industrijske opreme, te nabavku opreme, mehanizacije koja nije isključivo namijenjena poljoprivrednoj proizvodnji i obrtnih sredstava. Opremu/usluge je moguće nabaviti kod pravnih lica čija je primarna djelatnost vezana za tip usluge/proizvoda čija se nabavka vrši. Poljoprivredna gazdinstva koja su ostvarila podršku prethodne 3 godine kroz ovu mjeru nijesu prihvatljiva za podršku u toku 2026. godine. Investicija može biti započeta tek po odobrenju od strane Ministarstva, a nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku po ovoj mjeri dužna su da istu stave u funkciju (najkasnije do trenutka podnošenja zahtjeva za isplatu) te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti, u suprotnom biće pokrenut postupak povraćaja sredstava podrške. Ministarstvo zadržava pravo da tokom pomenutog perioda može izvršiti terensku kontrolu predmetne investicije u cilju utvrđivanja funkcionalnosti i vlasništva predmetne investicije.</p> <p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva koja posjeduju i obrađuju najmanje 0,5 ha voćnjaka i vinograda, 0,5 ha povrtarskih kultura, 1 ha ratarskih kultura (uključujući krompir) i 0,03 ha plastenika, a u dijelu stočarske proizvodnje gazdinstva koja u vlasništvu imaju minimum pet uslovnih grla.</p> <p>Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane, a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 10.000€ uz budžetsku podršku do 80% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 8.000€.</p> <p>Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u kancelarijama Direkcijama za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu. Specifični kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ministarstvo zadržava mogućnost finansijske provjere realnosti i osnovanosti prikazanih troškova, putem analize tržišta. Podnosilac zahtjeva za podršku je dužan da u zahtjevu za podršku taksativno navede opremu/troškove, te da za istu dostavi detaljnu specifikaciju, kojom se dokazuje namjena predmetne investicije. Prije konačne isplate, a prilikom terenske kontrole, korisnik je dužan demonstrirati rad nabavljene opreme.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške.</p>
Korisnici	Proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava koji ispunjavaju kriterijume propisane ovom uredbom i Javnim pozivom. Pravo na podršku ne mogu ostvariti privredna društva (djelimično ili potpuno) u državnoj svojini ili državna institucija.
Način plaćanja	Proizvođačima na žiro-račun. Isplata se vrši u tekućoj godini.

Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu zahtjeva dostavljenog Ministarstvu, a nakon administrativne i stručne kontrole na terenu. Realizaciju na terenu utvrđuje komisija i dostavlja Ministarstvu izvještaj.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za programiranje. Implementaciona odgovornost – načelnici Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Uvođenju inovacija u sektor poljoprivrede	300.000,00
	UKUPNO:	300.000,00

2.1.10 PODRŠKA ADAPTIVNIM AKTIVNOSTIMA ZA RAZVOJ LANACA VRIJEDNOSTI - GORA PROJEKAT

Razlozi za podršku	<p>Projekat „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima - GORA“ je drugi projekat koji Crna Gora realizuje u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD). Cilj projekta GORA je unapređenje životnog standarda i poljoprivredne proizvodnje u ruralnim predjelima, sa posebnim akcentom na podršku domaćinstvima u seoskim planinskim područjima u sjevernom dijelu Crne Gore. Kroz prilagođavanje klimatskim izazovima, projekat nastoji podići kvalitet života pojedinaca i smanjiti migracije stanovništva iz ruralnih u urbana područja.</p> <p>Gora će se sprovoditi u 14 opština koje se nalaze u sjevernom dijelu Crne Gore: 13 opština sjevernog regiona: Plužine, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav, Gusinje i opštini Nikšić u centralnom regionu.</p> <p>Projektom su definisane tri komponente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sredstva za održivi razvoj u planinskim područjima; • Integrisano upravljanje pejzažom i • Integracija rješenja za adaptaciju klimatskim promjenama u planinskim područjima na opštinskom i nacionalnom nivou. <p>U okviru pod-komponente 1.3, unutar komponente 1, predviđena je finansijska podrška adaptivnim aktivnostima za razvoj lanaca vrijednosti. Sistem odgovarajućih grantova za podsticanje privatnih investicija oslanja se na princip konkurentnosti, pri čemu su sredstva dostupna malim proizvođačima unutar klastera u sektorima biljne proizvodnje i stočarstva. Opcija 1.1 je primarno usmjerena na povećanje primarne proizvodnje, pružajući podršku početnicima i manjim poljoprivrednim gazdinstvima. Opcija 1.2 se fokusira na investicije za obradu, preradu, distribuciju i plasman, a namijenjena je ekonomski razvijenijim i komercijalno orijentisanim poljoprivrednim proizvođačima i pravnim licima, čije investicije imaju za posljedicu stvaranje mogućnosti za uvezivanje svih učesnika lanca vrijednosti, a posebno manje razvijenih poljoprivrednih proizvođača, o čemu će se posebno voditi računa prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava podsticaja. Opcija 1.3 fonda usmjerena je na diverzifikaciju prihoda malih proizvođača, sa ciljem jačanja njihovih kapaciteta i razvoja potencijala u sektoru agroturizma.</p> <p>Isplata sredstava korisnicima koji su ostvarili uslove za isplatu po osnovu Javnog poziva za podršku razvoja lanaca vrijednosti iz 2025. godine, biće realizovana tokom 2026. godine.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana otpornost uslova za život malih poljoprivrednih gazdinstava na klimatske promjene; • povezivanje poljoprivrednih proizvođača iz 14 opština obuhvaćenih projektom i • kreiranje lanaca vrijednosti koji će omogućiti kraću vezu između proizvođača i krajnjih potrošača; Obezbjedivanje grant podrške za male poljoprivredne proizvođače. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera podrške će biti definisana Javnim pozivima, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom projekta.	
Korisnici	Korisnici sredstava podrške uključivaće: individualne poljoprivredne proizvođače, udruženja poljoprivrednih proizvođača, klastere, preduzetnike, kompanije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje/prerade i druge u skladu sa Operativnim priručnikom projekta.	
Način plaćanja	Po dostavljanju zahtjeva za isplatu i nakon uspješno izvršene administrativne i terenske kontrole, nezavisni Investicioni Odbor daje prijedlog podrške poljoprivrednim proizvođačima. Nakon odobrenja IFAD-a i dokaza o uplati sopstvenog učešća od strane korisnika, bespovratna sredstva se uplaćuju direktno dobavljaču.	
Procedura realizacije	Mjera će se sprovoditi u skladu sa Javnim pozivima i Operativnim priručnikom projekta.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – državni sekretar, Operativna odgovornost - Jedinica za koordinaciju GORA projekta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška adaptivnim aktivnostima za razvoj lanaca vrijednosti – Gora projekat	347.501,00

	UKUPNO:	347.501,00
--	----------------	-------------------

2.1.11. PODRŠKA LOKALNIM INICIJATIVAMA RURALNOG RAZVOJA – LEADER like		
Razlozi za podršku	Nizak nivo organizovanja aktera ruralnog razvoja u okviru lokalne zajednice rezultirao je i niskim nivoom saradnje po zajedničkim pitanjima na lokalnom nivou. LEADER predstavlja integrisani instrument teritorijalnog razvoja na lokalnom nivou, koji se decenijama primjenjuje u zemljama EU, što direktno doprinosi teritorijalnoj koherentnosti, dugoročnom održivom razvoju i poboljšanju socijalnog kapitala ruralnih područja. Sprovodi se kroz jačanje kapaciteta aktera lokalne zajednice, definisanje strateških pravaca razvoja, udruživanje i zajedničke projekte. Nosioci ovog procesa se Lokalne akcione grupe, udruženja i inicijative koje djeluju na određenoj teritoriji, a čine ih ekonomski i socijalni partneri, kao i drugi predstavnici civilnog društva.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Udruživanje snaga na lokalnom nivou u cilju razvoja zajednice, osnivanje lokalnih akcionih grupa • Podrška edukaciji, animiranju kreiranja zajedničkih strategija ruralnog razvoja na lokalnom nivou • Realizacija malih projekata na nivou lokalne zajednice iniciranih od strane lokalnog stanovništva • Unapređenje društvenog kapitala i lokalne uprave stvaranjem privatnog-javnog partnerstva (LAG - lokalne akcione grupe), koje uspostavljaju i sprovode lokalne razvojne strategije; • Oživljavanje teritorije i izgradnja kapaciteta lokalne populacije i lokalnih akcionih grupa i • Davanje doprinosa ruralnoj ekonomiji, ruralnom turizmu, jačanju kulturnog i društvenog života zajednice, unapređivanje javnih oblasti u ruralnim oblastima unapređivanje ekoloških standarda u oblastima LAG kao glavnih tema za lokalne razvojne strategije. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sticanje vještina, animiranje stanovnika područja lokalne akcione grupe (LAG)/udruženja na lokalnom nivou za izgradnju kapaciteta; - Pripremu Lokalnih razvojnih strategija; - Tekući troškovi za osnivanje i početak rada lokalne akcione grupe/udruženja na lokalnom nivou. <p>Prihvatljivi troškovi, kriterijumi i uslovi za dodjelu podrške definišuće se javnim pozivom. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane, a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift). Maksimalna podrška po jednom udruženju/LAG je 5.000€.</p>	
Korisnici	Lokalne akcione grupe, inicijative/udruženja osnovana u cilju ruralnog razvoja na lokalnom nivou	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun nakon administrativne i terenske kontrole.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na osnovu Javnog poziva. Administrativnu i terensku kontrolu sprovodi Direktorata za ruralni razvoj.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – samostaln savjetnik I za programiranje; Implementaciona odgovornost – Direktorata za ruralni razvoj.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Podrška lokalnim inicijativama ruralnog razvoja	60.000,00
	UKUPNO:	60.000,00

2.1.12. CRFASD - Podkomponenta 2.1 Podrška uspostavljanju u potpunosti funkcionalne Agencije za plaćanja		
Razlozi za podršku	<p>Projekt razvoja ribarstva i poljoprivredno-prehrambenog sektora otpornog na klimatske promjene - CRFASD dobio je odobrenje borda izvršnih direktora Međunarodne banke za obnovu i razvoj 17. decembra 2025. godine. Ugovor o kreditu potpisan je 24. decembra 2025. godine. Početak realizacije projekta je 90 dana od dana potpisivanja ugovora. Razvojni cilj projekta je jačanje javnih institucija Crne Gore u sektoru ribarstva i poljoprivredno-prehrambenom sektoru da bi se postiglo kvalitetnije pružanje usluga i povećala spremnost za pristupanje EU.</p> <p>Komponenta 2: Institucionalna spremnost za ispunjavanje zahtjeva EU pristupanja u okviru poglavlja 11 i 12. Ova komponenta pruža podršku Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva institucionalne spremnosti za Program poljoprivrede i ruralnog razvoja i bezbjednosti hrane, u skladu sa pravnom tekovinom EU u okviru poglavlja 11 i 12.</p> <p>Cilj podkomponente 2.1: Podrška uspostavljanju u potpunosti funkcionalne Agencije za plaćanja. je postizanje institucionalne spremnosti Agencije za plaćanja, u skladu sa direktivama EU koje se odnose na upravljanje i kontrolu plaćanja poljoprivrednicima, što predstavlja završna mjerila za zatvaranje Poglavlja 11.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • CRFASD će finansirati uspostavljanje dodatnih regionalnih kancelarija Agencije za plaćanja u Nikšiću i Baru, kao i dalje jačanje IAKS-a. • projektna rješenja regionalnih kancelarija uključivaće elemente otpornosti na klimatske promjene, kao i principe univerzalnog dizajna (uključujući rampe i liftove) kako bi se obezbijedila pristupačnost za sve osobe; • razvoj regulatornog okvira i strateških dokumenata kojima se definišu uloge i odgovornosti Agencije za plaćanja; • jačanje kapaciteta zaposlenih u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Agenciji za plaćanja i • podrška sprovođenju „Plana implementacije za uspostavljanje Agencije za plaćanja i IAKS-a“, koji je pripremila Agencija za plaćanja. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 2 (Podkomponente 2.1) CRFASD projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom projekta i procedurama Svjetske banke.	
Korisnici	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.	
Način plaćanja	Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.	
Procedura realizacije	Realizacija će se vršiti u skladu sa Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom CRFASD projekta i procedurama Svjetske banke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator projekta CRFASD – ministar; Operativna i implementaciona odgovornost - direktor Agencije za plaćanja; Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Uspostavljanje regionalnih kancelarija Direktorata za plaćanja	400.000,00
	Unapređenje IAKS sistema (softver i hardver)	300.000,00
	Realizacija ostalih aktivnosti projekta CRFASD (tehnička podrška/jačanje kapaciteta)	300.000,00
	UKUPNO:	1.000.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA	
2.2. Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima	
2.2.1 OČUVANJE AUTOHTONIH GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podršku	<p>Očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi su od suštinskog značaja za održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje, sigurnost hrane, prilagođavanje klimatskim promjenama, kao i za društveno-ekonomski razvoj i dobrobit ruralnih područja. Generacije poljoprivrednih proizvođača i oplemenjivača širom svijeta ostavile su u nasljeđe čovječanstvu na hiljade lokalno adaptiranih populacija nastalih kao rezultat vjekovne prirodne selekcije i pažljivog odabiranja. Crna Gora na relativno maloj površini raspolaže bogatim i raznovrsnim živim svijetom - biodiverzitetom. Izuzetno je bogat i genetički fond biljaka i životinja, a naročito autohtonih populacija biljaka i životinja koje se koriste za proizvodnju hrane.</p> <p>Crna Gora kao članica UN i zemlja kandidat za članstvo u EU dužna je na svojoj teritoriji da sprovodi mjere očuvanja i održivog korišćenja genetičkih resursa u skladu sa međunarodnim konvencijama i principima. Očuvanje i održivo korišćenje autohtonih populacija, koje su uvijek nisko produktivne, zahtijeva i odgovarajuću finansijsku podršku iz budžeta za stimulisanje poljoprivrednih gazdinstava da održavaju genetičke resurse.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • doprinos očuvanju ukupnog biodiverziteta; • očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi - ugroženih autohtonih vrsta/sorti/rasa; • izučavanje i selekcija genotipova autohtonih populacija biljnih vrsta i autohtonih rasa i sojeva domaćih životinja; • unapređivanje postojećih kolekcija i prateće dokumentacije sa ciljem stvaranja uslova za komercijalni uzgoj domaćih i odomaćenih vrsta/sorti/rasa i • podizanje svijesti o značaju genetičkog diverziteta u poljoprivredi.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u odgovarajuće registre Organa uprave koji uzgajaju autohtone vrste/sorte/rase i koji su saglasni da saraduju sa institucijom nadležnom za genetičke resurse po pitanju dostavljanja materijala i pružanja neophodnih informacija.</p> <p>U biljnoj proizvodnji podrška se daje:</p> <p>za višegodišnje kulture: uzgoj i njega pojedinačnih (do 20) autohtonih stabala masline procijenjene starosti preko 1000 godina, čokota vinove loze ili zasada procijenjene starosti preko 200 godina, te pojedinačnih stabala (do 20) ili zasada ostalih autohtonih sorti voćnih vrsta, koje su ugrožene genetskom erozijom, a za koje je dostavljen dokaz o starosti i dokazi o saradnji sa Crnogorskom bankom biljnih gena;</p> <p>za jednogodišnje kulture: uzgoj ugroženih autohtonih ratarskih i povrtarskih kultura/sorti, na površini većoj od 0,3 ha po uzgajanoj vrsti a za koje su dostavljeni dokazi o saradnji sa Crnogorskom bankom biljnih gena koja je smještena na Biotehničkom fakultetu.</p> <p>U stočarstvu podrškom je obuhvaćena: autohtona rasa goveda – buša, autohtone rase ovaca: zetska žuja, piperska žuja, sora, (jezero) pivska pramenka i ljaba, domaća balkanska koza (prioritetno crvene boje kostreti) i domaći balkanski magarac.</p> <p>Zahtjevi za podršku dostavljaju se Ministarstvu isključivo na obrascu koji se može preuzeti na internet stranici i kancelarijama Ministarstva. Po dostavljenim zahtjevima Izvještaj podnosi naučno-istraživačka institucija (Biotehnički fakultet) koja je ovlašćena od Ministarstva za obavljanje ovih poslova u skladu sa sporazumom. Izvještaj treba da sadrži: naziv i opis rase i varijeteta, geografsko područje gajenja, najvažnije morfološke karakteristike, brojno stanje i procijenjenu starost, ostvareni i planirani vid saradnje sa vlasnikom iz tekuće godine.</p> <p>Podršku je moguće ostvariti samo za one vrste/rase/sorte koje se uzgajaju u tipičnom arealu gajenja koji su karakteristični za tu vrstu/rasu/sortu.</p> <p>Za potrebe očuvanja genetičkih resursa u govedarstvu za rasu buša, podržava se nabavka tri priplodnjaka-bika u čistoj rasi. Priplodnjaci će biti dodijeljeni uzgajivačima koji su korisnici ove mjere najmanje tri godine. Rangiranje podnosioca zahtjeva i dodjela priplodnjaka vršiće se prema broju grla za koja je ostvarena podrška po ovoj mjeri u posljednje tri godine. Poljoprivrednik koji dobije priplodnjaka u obavezi je da naredne tri godine po jedno muško grlo podmlatka ustupe nekom od gazdinstava koja uzgajaju bušu. Podrška se daje po podnesenom zahtjevu uz dostavljeno stručno mišljenje ovlašćene naučno-istraživačke institucije (Biotehnički fakultet). Podrška nabavci priplodnih grla podliježe odobravanju.</p>

	<p>Cjelokupno stado podnosioca grla mora biti u rasi (sa tipičnim karakteristikama rase) koja je predmet podrške minimalno 80%, i posjedovati priplodnjaka (za sitne preživare). Pravo na podršku imaju isključivo grla koja su rođena na gazdinstvu podnosioca zahtjeva i grla koja su na gazdinstvu minimum dvije godine. Najmanji broj priplodnih grla odabrane rase po gazdinstvu za ostvarivanje prava na podršku je: buša 3 grla, ovce i koze 25 grla sa priplodnjacima, a zetske žuje 20 grla i magarci 3 grla.</p> <p>Obradive površine pod voćnjacima, maslinama i vinovom lozom za koje se podnosi zahtjev za podršku moraju biti upisane u SIZEP prije podnošenja zahtjeva. Monitoring stabala navedene starosti najmanje jednom u tri godine uz izvještaj ovlaštene institucije.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku i rok za dostavljanje zahtjeva biće definisani Javnim pozivom. Troškovi implementacije programa očuvanja biljnih i stočarskih genetičkih resursa prenose se naučno-istraživačkoj instituciji, ovlaštenoj za implementaciju ove mjere.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja zadovoljavaju kriterijume. Ovlaštena naučno-istraživačka institucija za genetičke resurse u poljoprivredi.	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima na žiro račun po priloženom izvještaju ovlaštene institucije za genetičke resurse u poljoprivredi. Ovlaštenoj naučno-istraživačkoj instituciji za genetičke resurse u poljoprivredi, na osnovu podnešenog zahtjeva, izvještaja i ispostavljenih dokaza o ostvarenim troškovima, u skladu sa obavezama iz sporazuma o saradnji sa Ministarstvom.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i podnešenih izvještaja i zahtjeva naučno istraživačkih institucija.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za programiranje.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Premije po grlu za genetičke resurse u stočarstvu: - goveda (buša) 150€; - ovce (pivska pramenka, sora, ljaba, žuja) 15€; - ovce (zetska žuja) 30€; - koze (balkanska crvena) 15€; - magarce 60€; - nabavka (uvoz) bika rase buša do 1.000€.	100.000,00
	Genetički resursi u biljnoj proizvodnji: - jednogodišnje ratarske i povrtarske kulture ugroženih autohtonih sorti – 150€/ha, za uzgoj na površini većoj od 0,3ha; - višegodišnje kulture: za pojedinačne vjekovne jedinice masline/vinove loze kao i za pojedinačna stabla ostalih voćnih vrsta/sorti koje su ugrožene genetskom erozijom - 50€/stablu.	50.000,00
	Troškovi implementacije mjere za ovlaštenu naučno istraživačku instituciju za genetičke resurse u u biljnoj proizvodnji (5.000€) i stočarstvu (10.000€).	15.000,00
	UKUPNO:	165.000,00

2.2.2 ODRŽIVO KORIŠĆENJE PLANINSKIH PAŠNJAKA

Razlozi za podršku	<p>Crna Gora je veoma bogata planinskim pašnjacima, koji se tradicionalno koriste putem ekstenzivnog gajenja stoke (goveda, ovaca i koza) za proizvodnju mlijeka i mesa. Planinski pašnjaci su, uključujući i katune na njima, posebno bogatstvo koje doprinosi očuvanju biodiverziteta (specifična flora i fauna, korišćenje prilagođenih lokalnih rasa), a ima i poseban ekonomski značaj. Taj sistem omogućava proizvodnju tradicionalnih proizvoda (različite vrste sireva, skorup i druge mlječne proizvode, jagnjeće i druge vrste mesa) koji imaju važnu ulogu u crnogorskoj nacionalnoj kuhinji. Prema raspoloživim podacima, u Crnoj Gori postoji oko 500 katuna od kojih se i danas znatan broj koristi ali sa mnogo manjim brojem stoke.</p> <p>Jedan broj seoskih domaćinstava i danas praktikuje ovaj vid držanja stoke, čime se održavaju planinski pašnjaci i smanjuju negativne posljedice koje prate napuštanje pašnjaka. Međutim, postoje brojni još nedovoljno iskorišćeni pašnjački resursi. Očuvanje planinskih pašnjaka i katunskog načina stočarenja veoma je važno i sa stanovišta očuvanja prirodne i kulturne baštine. Direktna podrška po uslovnom grlu stoke koja se izdiže na katune i koristi planinsku pašu može stimulisati poljoprivredna gazdinstva da sačuvaju i dalje razvijaju taj sistem proizvodnje.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • očuvanje i održivo korišćenje prirodnih resursa; • održivo gazdovanje poljoprivrednim zemljištem; • zaštita životne sredine; • očuvanje biodiverziteta; • održavanje prirodne i kulturne baštine; • očuvanje tradicionalnih proizvoda; • obnavljanje pašnjaka putem uklanjanja šikara i • spriječavanje konverzije u šume.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima koja najmanje tri mjeseca u kalendarskoj godini drže stoku (svoju i stoku uzetu na mljekarinu) na crnogorskim katunima. Podrška ima oblik plaćanja po uslovnom grlu. Pod jednim uslovnim grlom (UG) smatra se: krava, vo, dvoje junadi, 10 ovaca, 10 koza, osim teladi, jagnjadi i jaradi. Za obračun se uzimaju sve navedene vrste i kategorije preživara. Minimalan broj za podršku je četiri uslovnih grla. Preduslov podrške za goveda, ovce i koze je da su grla obilježena ušnim markicama i njihovo kretanje na katun prijavljeno u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u prethodnoj odnosno tekućoj godini.</p> <p>Gazdinstva su dužna da u uzgoju životinja poštuju preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse.</p> <p>Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva dužna je običi najmanje 50% prijavljenih gazdinstava i sačiniti pisani izvještaj o izvršenoj kontroli i dostaviti ga Ministarstvu.</p> <p>U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole, utvrdi razlika između broja grla na gazdinstvu i broja grla navedenih u zahtjevu za premiju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlika do 20%, premija će se isplatiti za onaj broj grla koji je zatečen na gazdinstvu prilikom terenske kontrole, pod uslovom da korisnik plaćanja u trenutku terenske kontrole priloži adekvatne dokaze za nastalu razliku. U suprotnom gubi pravo na podršku; - razlika viša od 20%, pravo na podršku će biti uskraćeno. <p>Spisak gazdinstava koja su ostvarila podršku, kao i spisak gazdinstva koja nijesu ostvarila podršku biće objavljeni na zvaničnom sajtu ovog Ministarstva.</p> <p>Pravo na premiju ostvaruju samo grla koja su zatečena na gazdinstvu podnosioca zahtjeva prilikom kontrole na terenu, a o čemu je sačinjen zapisnik.</p> <p>Premija po uslovnom grlu iznosi do 25€. Ako je ukupna visina zahtjeva za podršku veća od planiranog iznosa, proporcionalno se smanjuje plaćanje po uslovnom grlu.</p> <p>Pravo na podršku imaju gazdinstva koja su registrovana u Registru poljoprivrednih gazdinstva i odgovarajuće registre Organa uprave.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume.
Način plaćanja	Uplatom na žiro račun poljoprivrednim gazdinstvima, prema spiskovima Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.
	April: Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva distribuira obrasce zahtjeva za prijavu i putem medija najavljuje mjeru.

<p>Procedura realizacije</p>	<p>1. april - 15. maj: Proizvođači sami ili uz pomoć Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva popunjavaju obrasce za premije (potvrda o kretanju stoke). Zahtjevi za premije se dostavljaju regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva, neposredno ili preporučenom poštom.</p> <p>31. maj: Direkcije za savjetodavne poslove u stočarstvu dostavlja zaključen spisak podnijetih zahtjeva za premiju Ministarstvu.</p> <p>1. jun - 1. oktobar: Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva provjerava stanje na terenu: minimum 50% podnesenih zahtjeva.</p> <p>Za goveda, ovce i koze Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva provjerava prijavu kretanja preko Elektronske baze podataka. Podnosilac zahtjeva je dužan da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, u suprotnom, ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.</p> <p>15. oktobar - 15. novembar: Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i dostavljanje Ministarstvu.</p> <p>15. novembar – 15. decembar: Isplata premija za tekuću godinu na osnovu dostavljenih spiskova.</p>	
<p>Nadzor i kontrola</p>	<p>Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za programiranje; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.</p>	
<p>Finansijski plan</p>	<p>Komponente</p> <p>Premije za izdig stoke na katune</p> <p>UKUPNO:</p>	<p>Iznos u €</p> <p>480.000,00</p> <p>480.000,00</p>

2.2.3 PODRŠKA UPRAVLJANJU OTPADOM U STOČARSKOJ PROIZVODNJI

Razlozi za podršku	<p>Sagledavanjem stanja na terenu identifikovan je jedan broj oblasti u kojima poljoprivrednici moraju uložiti dodatna sredstva kako bi ispunili standarde propisane Kodeksom dobre poljoprivredne prakse. Vrlo je važno da se stajnjak odnosno osoka odlaže u namjenske objekte, kako ne bi uzrokovali ozbiljne ekološke probleme.</p> <p>Podjednako je bitno adekvatno skladištenje silaže, te sprečavanje oticanja tečne komponente. Najčešći poljoprivredno-ekološki rizik je rizik od lokalizovanog zagađenja površinskih i podzemnih voda stajskim đubrivom, tečnim stajnjakom, zagađenom vodom i u nešto manjoj mjeri, otpadnim vodama iz silaže.</p> <p>Važno je smanjiti te rizike, posebno jer su rizici od zagađenja visoki u periodu godine kada se stajnjak ne iznosi na njivu.</p> <p>Pravilnim skladištenjem stajnjaka, osim što čuvamo životnu sredinu, postizemo i maksimalan efekat đubriva, jer će đubrivo očuvati kvalitet.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • rješavanje pitanja odlaganja stajnjaka; • rješavanje pitanja otpadnih voda; • rješavanje pitanja skladištenja silaže i • očuvanje životne sredine.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za izgradnju objekata (bazena) za skladištenje stajskog đubriva/silaže i nabavku specijalizovanih tankova za lagerovanje stajnjaka.</p> <p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava.</p> <p>Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 9.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 4.500€. Pored iznosa podrške od 50% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31. decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Investicija može biti započeta tek po odobrenju od strane Ministarstva. Podrška se ostvaruje po principu refundacije nakon realizovane investicije, a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane, a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Pravo na podršku kroz ovu mjeru mogu ostvariti gazdinstva koja do sada nijesu koristila podršku za upravljanje stajnjakom kroz programe i mjere Ministarstva, a pod uslovom da poštuju preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse, koje se odnose na objekte za smještaj grla. Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku po ovoj mjeri dužni su investiciju/objekat staviti u funkciju, te je u period od 5 godina isključivo koristiti u svrhu za koju je ostvarena podrška. Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu sredstava podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti poljoprivredne proizvođače odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu sredstava podrške.</p>
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume utvrđene Javnim pozivom.
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.

Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za programiranje; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška upravljanju stajskim đubrivom	55.000,00
	UKUPNO:	55.000,00

2.2.4 SPROVOĐENJE BIOTEHNIČKIH MJERA U OKVIRU GORA PROJEKTA

Razlozi za podršku	Projekat „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima - GORA“ je drugi projekat koji Crna Gora realizuje u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD). Projekat će se sprovoditi u 14 opština koje se nalaze u sjevernom dijelu Crne Gore: 13 opština sjevernog regiona: Plužine, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav, Gusinje i opštini Nikšić u centralnom regionu. U okviru komponente 2, projekat Gora planira sprovođenje biotehničkih mjera na ukupnoj površini do 300ha, u zavisnosti od potreba i prioriteta identifikovanih u Lokalnim strategijama prilagođavanja klimatskim promenama, za ukupno 22 mapirana klastera, kako bi se poboljšali uslovi koji proizilaze iz klimatske varijabilnosti i promjena.	
Ciljevi	Implementacija biotehničkih mjera i pošumljavanja; smanjenje brzine površinskog oticanja vode i ublažavanje nagiba terena; promocija biodiverziteta.	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Prioritetne oblasti intervencije biće definisane na osnovu potencijala za klimatsku otpornost u skladu sa Lokalnim klimatskim strategijama adaptacije (LCAS). Fokus je na aktivnostima koje direktno utiču na suzbijanje erozije i očuvanje vlažnosti zemljišta, uključujući izgradnju progresivnih terasa, biološkoj sanaciji opožarenih površina radi sprečavanja klizišta, kao i mjere unapređenju akumulacije vode na katunima. Ove antierozivne mjere podrazumijevaju primjenu tehnika koje kombinuju živu vegetaciju (sjeme, sadnice, reznice) i biomasu (drveni materijal) u cilju stabilizacije nagiba padina i usporavanja površinskog oticanja voda, poboljšava propustljivost i kohezija zemljišta, podstiče obnavljanje podzemnih voda i poboljšava otpornost zemljišta na eroziju.</p> <p>Mjera podrške će biti definisana Javnim pozivima, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom projekta.</p>	
Korisnici	Glavni podnosioci prijave su opštine, koje apliciraju u konsultaciji sa lokalnim akterima (poljoprivrednici, udruženja, vatrogasci, šumari).	
Način plaćanja	Način plaćanja biće realizovan u skladu sa Operativnim priručnikom projekta. Investicije se finansiraju iz budžeta projekta, uz učešće opština u iznosu od 20% neto troškova radova.	
Procedura realizacije	Mjera podrške će biti definisane Javnim pozivom, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom.	
Nadzor i kontrola	Operativna odgovornost za sprovođenje GORA projekta - Jedinica za koordinaciju GORA projekta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška sprovođenju biotehničkih mjera - Gora projekat	209.492,00
	UKUPNO:	209.492,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA	
2.3. Osovina 3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima	
2.3.1 PODRŠKA INVESTICIJAMA U ADAPTACIJU PLANINSKIH KATUNA	
Razlozi za podršku	<p>Održivo korišćenje planinskih pašnjaka i izdig stoke na katune je veoma važan segment za očuvanje biodiverziteta (specifična flora i fauna, korišćenje prilagođenih lokalnih rasa životinja), a ima i poseban ekonomski značaj i dodatu vrijednost za gazdinstvo proizvođači veoma kvalitetan planinski sir i kajmak, potpuno prirodni i nezagađeni, prepoznat i van granica Crne Gore, što je u 21. vijeku prava rijetkost i što ovom vidu gastronomije daje ogromnu vrijednost u cilju, prvenstveno povećanja dodate vrijednosti na gazdinstvu ali i povećanje poljoprivredne proizvodnje u cjelini kroz obogaćivanje ponude sa crnogorskim proizvodima na tržištu. Katuni u Crnoj Gori su prava, živa riznica brojnih običaja i specifične kulture i tradicije koji su se sačuvali od davnina do danas. Stil života u katunu diktirao je, a i danas diktira brojne druge stvari kao što su gastronomija, aktivnosti vezane za slobodno vrijeme i za zabavu, a najzanimljiviji je jako blizak odnos i suživot prirode i čovjeka što je u urbanim područjima nemoguće vidjeti. Upravo ta izloženost prirodi je i uticala na to da se formiraju određene navike i običaji svojstveni samo katunima.</p> <p>Isto tako, decembra 2025. godine Rješenjem Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore tradicionalno sezonsko stočarstvo i život na katunima, katunovanje/izdig na kartun je proglašeno nematerijalnim dobrom Crne Gore. Zastarjele kolibe zahtijevaju njihovu adaptaciju, kako bi bile u funkciji, a takođe, neophodno je i regulisanje vodosnabdijevanja za gazdinstva koje izdižu na katun, obezbjeđenje električne energije kroz nabavku i ugradnju fotonaponskog sistema i nabavku rashladnih uređaja, koji se mogu napajati sa fotonaponskog sistema. U posljednjih deset godina prosječno je godišnje oko 1600 gazdinstava koristilo pravo na subvencije za održivo korišćenje planinskih pašnjaka sa prosječno oko 24.000 uslovnih grla.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje životnih uslova, rada i kompletnog proizvodnog procesa na katunu; • povećanje dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima; • podrška tradicionalnoj lokalnoj ekonomiji poljoprivrednika u planinskim područjima kroz razvoj mogućnosti za dodatu vrijednost u poljoprivrednoj proizvodnji; • održavanje katuna kao nematerijalno dobro Crne Gore; • doprinos očuvanju biodiverziteta i tradicionalnih „otvorenih” pejzaža i • povećanje ponude kvalitetnim poljoprivrednim proizvodima.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška poljoprivrednim gazdinstvima koja su posljednje tri godine ostvarivale pravo na subvencije za održivo korišćenje planinskih pašnjaka. Podrška se dodjeljuje za investicije u adaptaciju koliba (na katunu) na planinama za poljoprivrednike i njihove porodice uz zadržavanje tradicionalnih aspekata građenja, regulisanje vodosnabdijevanja (rekonstrukcija postojećih pojila, rekonstrukcija postojećih sistema za pojenje stoke, kao alternativa prirodnim izvorima vode i kupovina plastičnih cistijerni za vodu-minimum 2m³ u cjelini), nabavku crijeva za dovod vode od izvora do kolibe na katunu, potopne električne pumpe i hidrofora od 0,75 kW) sa pratećom opremom, nabavku i ugradnju fotonaponskog sistema i nabavku rashladnih uređaja koji se mogu napajati sa fotonaponskog sistema.</p> <p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i koja posjeduju najmanje četiri uslovnih grla (uslovno grlo - uporedna vrijednost domaćih životinja svedena na masu od 500 kg: 1 krava/bik, 2 junice, 10 ovaca, 10 koza), registrovanih u Registru za identifikaciju i obilježavanje životinja – Organa uprave i Registru poljoprivrednih gazdinstava, u trenutku podnošenja Zahtjeva za odobravanje projekta. Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Ministarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za dobijanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom. Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 10.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 5.000€. Pored iznosa podrške od 50% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31.</p>

	<p>decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% u odnosu na osnovnu podršku od 50% podrške ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Investicija može biti započeta tek po odobrenju od strane Ministarstva. Podrška se ostvaruje po principu refundacije nakon realizovane investicije, a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane, a za koje su dostavljeni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift).</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku za nabavku opreme po ovoj mjeri dužni su istu staviti u funkciju, te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti. Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu sredstava podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere i obavijestiti poljoprivredne proizvođače, odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu sredstava podrške.</p>	
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za monitoring i evaluaciju mjera ruralnog razvoja; Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška investicijama u adaptaciju planinskih katuna.	250.000,00
	UKUPNO:	250.000,00

2.3.2 RAZVOJ SELA I IZGRADNJA INFRASTRUKTURE

Razlozi za podršku	<p>Nedovoljno razvijena seoska infrastruktura (loša obezbijedenost lokalnim putevima, vodom, električnom energijom i drugom pratećom infrastrukturom) karakteristična je za mnoga ruralna područja u Crnoj Gori. Takvo stanje otežava primjenu agrotehničkih mjera u poljoprivredi, povećava rizik od elementarnih nepogoda i negativno utiče na ekonomski i socijalni položaj stanovništva, depopulaciju sela, smanjenja poljoprivredne proizvodnje i ograničenog razvoja drugih ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama.</p> <p>Razvoj ruralne infrastrukture ima višestruki značaj za unapređenje kvaliteta života stanovništva, podsticanje ostanka poljoprivrednih proizvođača na selu, kao i za stvaranje uslova za povratak i doseljavanje mladih ljudi u ruralna područja.</p> <p>Pored direktne podrške razvoju poljoprivrede, ulaganja u infrastrukturu i objekte od javnog interesa u ruralnim sredinama doprinose očuvanju društvenog života sela, unapređenju uslova za okupljanje i boravak lokalnog stanovništva, kao i razvoju povezanih djelatnosti poput eko i agroturizma. Na taj način stvaraju se uslovi za bolju promociju i plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda turistima i posjetiocima ruralnih područja.</p> <p>S obzirom na sve navedeno, realizacija ovih aktivnosti nije moguća bez podrške iz budžetskih sredstava.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima; • stvaranje uslova za razvoj poljoprivrede i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u seoskim sredinama u cjelini; • direktno i indirektno ulaganje u ruralnu infrastrukturu u cilju podsticanja ostanka stanovništva i poljoprivrednih proizvođača na selu i stvaranje uslova za povratak i doseljavanje mladih ljudi i porodica u ruralna područja; • unapređenje uslova za razvoj eko i agroturizma i bolju dostupnost i plasman poljoprivrednih proizvoda turistima i posjetiocima ruralnih područja, kroz povećanje obima poljoprivredne proizvodnje i povećanje vidljivosti poljoprivrednih proizvoda.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za poboljšanje ruralne infrastrukture, a posebno za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izgradnju nove, adaptaciju, rekonstrukciju i opremanje postojeće lokalne infrastrukture (putna, vodna, elektro i ostala prateća infrastruktura) do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima, kao i infrastrukturu u okviru poljoprivrednih gazdinstava; • projekte razvoja elektro mreže u ruralnim područjima, kao i projekte korišćenja solarne energije za javnu upotrebu na lokalnom nivou; • projekte podrške radu mašinskih prstenova; • objekte i sadržaje od javnog interesa u ruralnim područjima, uključujući izgradnju, adaptaciju, rekonstrukciju, sanaciju, uređenje i opremanje objekata i pripadajuće infrastrukture, kada takva ulaganja doprinose unapređenju uslova života u ruralnim sredinama, okupljanju lokalnog stanovništva i stvaranju uslova za razvoj poljoprivrede, eko i agroturizma i plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda i • ostale projekte ruralne infrastrukture. <p>Ministarstvo će kontaktirati lokalne samouprave u cilju dostavljanja prioriternih zahtjeva iz oblasti koje se finansiraju ovom mjerom.</p> <p>Zahtjev za podršku mora sadržati odgovarajuću dokumentaciju, uključujući: opis lokacije, fotografije postojećeg stanja, opis i procijenjenu vrijednost investicije, kao i predmjer i predračun planiranih radova.</p> <p>Zahtjev treba da sadrži i obrazloženje značaja investicije za razvoj ruralnog područja, posebno sa aspekta broja potencijalnih poljoprivrednih proizvođača i poljoprivrednih površina koje će imati korist od realizacije predmetne investicije.</p> <p>Lokalne samouprave mogu dostaviti više prioriternih zahtjeva, dok će konačan izbor projekata za finansiranje izvršiti Komisija Ministarstva na osnovu raspoloživih budžetskih sredstava, stepena razvijenosti područja, značaja investicije za razvoj poljoprivrede i ruralnih sredina, kao i broja korisnika koji će imati korist od realizacije investicije.</p>

	<p>Za lokalne samouprave koje ispune navedene kriterijume Ministarstvo će potpisati ugovore kojima će se preciznije definisati način realizacije investicije i rokovi za završetak radova.</p> <p>Ostali zahtjevi moraju sadržati: opis lokacije, fotografije postojećeg stanja, opis i vrijednost investicije (uz obavezno dostavljanje predračuna), kao i obrazloženje koje pokazuje broj potencijalnih korisnika i značaj investicije za lokalnu zajednicu.</p> <p>Prilikom odlučivanja o podršci zahtjevima, Komisija Ministarstva naročito će uzeti u obzir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • broj poljoprivrednih gazdinstava i stanovnika koji će imati korist od realizacije investicije; • značaj investicije za unapređenje uslova za obavljanje poljoprivredne proizvodnje; • stepen razvijenosti i demografske karakteristike ruralnog područja; • doprinos investicije razvoju eko i agroturizma, kao i promociji i plasmanu lokalnih poljoprivrednih proizvoda; • spremnost podnijetog zahtjeva za realizaciju i potpunost predate dokumentacije. <p>Sredstva podrške se dodjeljuju nakon administrativne kontrole Komisije, u obliku avansnog plaćanja.</p> <p>Korisnik podrške dužan je da Ministarstvu dostavi izvještaj o realizaciji investicije najkasnije do 15. decembra 2026. godine.</p>	
Korisnici	<ul style="list-style-type: none"> - lokalne samouprave; - mjesne zajednice; - grupe građana; - režijski odbori; - registrovana poljoprivredna gazdinstva; - ostali vidovi organizovanja. 	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun - avansno.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi zahtjeva korisnika. Nakon odobravanja sredstava korisnik je dužan da dostavi izvještaj o realizaciji. Administrativnu kontrolu zahtjeva sprovede Komisija Ministarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za programiranje; Implementaciona odgovornost – Komisija Ministarstva;	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška razvoju ruralne infrastrukture kroz nacionalni budžet	3.075.000,00
	UKUPNO:	3.075.000,00

2.3.3 PRILAGOĐAVANJE PUTEVA U RURALNIM PODRUČJIMA NA KLIMATSKE PROMJENE – GORA PROJEKAT

Razlozi za podršku	<p>Nezadovoljavajuće stanje seoske infrastrukture, primarno u pogledu lokalnih puteva, vodosnabdijevanja i elektro-mreže, predstavlja jedan od ključnih izazova za razvoj ruralnih, a naročito udaljenih planinskih područja Crne Gore.</p> <p>Projekat „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima - GORA“ je drugi projekat koji Crna Gora realizuje u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD). Projekat će se sprovoditi u 14 opština koje se nalaze u sjevernom dijelu Crne Gore: 13 opština sjevernog regiona: Plužine, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav, Gusinje i opštini Nikšić u centralnom regionu. Kroz drugu komponentu projekta GORA, planirana je sanacija kritičnih tačaka na seoskim putevima u 14 ciljanih opština kako bi se osigurala njihova otpornost na klimatske promjene. Ova investicija direktno pomaže malim poljoprivrednim proizvođačima i klasterima, jer im omogućava lakši i sigurniji prevoz proizvoda do tržišta, smanjuje troškove transporta i povećava njihovu konkurentnost. Poseban prioritet imaju lokacije ugrožene klizištima, erozijom i poplavama. Podrška je usmjerena na konkretne kritične tačke na terenu (mikrolokacije) gdje je potrebno izgraditi jača ojačanja, propuste i kvalitetne podloge, čime se obezbjeđuje prohodnost puteva u svim vremenskim uslovima.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima i • stvaranje uslova za razvoj poljoprivrede i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u seoskim sredinama u cjelini. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera podrške će biti definisana Javnim pozivom, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom projekta. Potrošnja sredstava namjenjena za poboljšanje infrastrukture (Komponenta 2 Gora projekta) i sprovođenje operativnih troškova Gora projekta vrši se u skladu sa IFAD procedurom za javne nabavke.	
Korisnici	Opštine (lokalne zajednice iz opština obuhvaćenih projektom, grupe stanovnika iz ruralnih područja organizovanih u klasteru).	
Način plaćanja	Način plaćanja biće realizovan u skladu sa Operativnim priručnikom i Javnim pozivom.	
Procedura realizacije	Mjera podrške će biti definisana Javnim pozivom, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom.	
Nadzor i kontrola	Operativna odgovornost za sprovođenje GORA projekta - Jedinica za koordinaciju GORA projekta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Prilagođavanje puteva u ruralnim područjima na klimatske promjene – Gora projekat	232,564.00
	Operativni troškovi za sprovođenje Gora projekta	32,334.89
	UKUPNO:	264,898.89

2.3.4 UNAPREĐENJE VODNE INFRASTRUKTURE – GORA PROJEKAT

Razlozi za podršku	Sjever Crne Gore suočava se sa nestašicom vode usljed klimatskih promjena (toplotni talasi, neredovne padavine). To dovodi do: smanjenja prinosa usjeva i stočne hrane, povećanog rizika od šumskih požara i erozije zemljišta, ekonomskih gubitaka za farmere i prerađivače (klanice, mljekare) koji zavise od stabilnog vodosnabdijevanja	
Ciljevi	Glavni cilj je prilagođavanje klimatskim promjenama kroz izgradnju infrastrukture za skladištenje vode kako bi se obezbijedila otpornost ruralnih područja i poljoprivredne proizvodnje.	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Projekat „Adaptacija na klimatske promjene i povećanje otpornosti u crnogorskim planinskim područjima - GORA“ je drugi projekat koji Crna Gora realizuje u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD). Projekat će se sprovoditi u 14 opština koje se nalaze u sjevernom dijelu Crne Gore: 13 opština sjevernog regiona: Plužine, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica, Plav, Gusinje i opštini Nikšić u centralnom regionu. U okviru komponente 2, Gora projekat planira da pruži podršku za izgradnju višenamjenskih sistema za skladištenje vode poput akumulacionih bazena za kišnicu, hermetičkih rezervoara (ukopani ili nadzemni), brana za sezonske potoke (topljenje snijega) i sl.	
Korisnici	Opštine (lokalne zajednice iz opština obuhvaćenih projektom, grupe stanovnika iz ruralnih područja organizovanih u klustere).	
Način plaćanja	Način plaćanja biće realizovan u skladu sa Operativnim priručnikom i Javnim pozivom. Investicije se finansiraju iz budžeta projekta, uz učešće opština u iznosu od 20% neto troškova radova.	
Procedura realizacije	Mjera podrške će biti definisane Javnim pozivom, kojim će se bliže definisati kriterijumi i uslovi za podršku, a uskladu sa Operativnim priručnikom.	
Nadzor i kontrola	Operativna odgovornost za sprovođenje GORA projekta - Jedinica za koordinaciju GORA projekta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Unapređenje vodne infrastrukture	129.213,00
	UKUPNO:	129.213.00

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.1 EKONOMSKE ANALIZE U POLJOPRIVREDI		
Razlozi za podršku	Reforme i prilagođavanje sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU (ZPP) još više nameću potrebu snažne institucionalne podrške koju nije moguće obezbijediti bez jačanja kadrova i istraživačko – razvojne funkcije. Stanje u Crnoj Gori iskazuje deficite u naučno-istraživačkom sektoru, koji u znatno većoj mjeri treba da podržava razvoj poljoprivrede i usklađivanje sa ZPP EU.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj poljoprivrede zasnovan na znanju; • jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; • brže sprovođenje reformi i usklađivanja sa EU ZPP, uz punu implementaciju Akcionog plana za usaglašavanje sa pravnom tekovinom EU PP11; • upravljanje FADN sistemom; • formalizacija AKIS sistema i • uspostavljanje AMIS sistema. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se usmjerava za izradu ekonomskih analiza za potrebe agrarne politike. U narednom periodu neophodno je uključiti što više poljoprivrednih gazdinstava u Sistem računovodstvenih podataka poljoprivrednih gazdinstava (FADN). Učešće poljoprivrednih gazdinstava u FADN istraživanju je dobrovoljno, a Ministarstvo će kroz model iskazane zahvalnosti svim gazdinstvima dodijeliti „FADN promotivne pakete“. Pored toga, neophodno je održavati softver FADN sistema, organizovati studijsko putovanje za prikupljače podataka i poljoprivredne proizvođače koji su u FADN sistemu. Neophodno je angažovati i eksterne stručnjake za organizaciju prikupljanja podataka., a 2026. godini planiran je početak konverzije FADN u FSDN (Farm Sustainability Data Network), za šta je neophodno planirati sredstva za izradu funkcionalne specifikacije, obuka i dr.</p> <p>U 2024. godini započeto je sistemsko izvještavanje cijena poljoprivrednih proizvoda. Prikupljanje cijena obavlja se preko proizvođača, otkupljivača i uvoznika, kao i sa pijava i tržnica. Plan je da se izradi softversko rješenje za prikupljanje cijena i informacija sa tržišta poljoprivrednih proizvoda, kao i registra trgovaca voćem i povrćem iz kojeg će se koristiti informacije sa tržišta poljoprivrednih proizvoda, čiji je cilj postepeno usklađivanje s EU pravnom tekovinom u dijelu koji se tiče obuhvata proizvoda, načina izvještavanja i dr.</p> <p>Jedna od obaveza usklađivanja poljoprivredne politike sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU jeste i funkcionalni AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation Systems) koji podrazumijeva aktivnu saradnju, razmjenu znanja i informacija. Kao takav, sistem treba da omogući svim učesnicima u Crnoj Gori mogućnost obuke i usavršavanja, davanje savjeta, informacija, učenje o novim tehnologijama, proizvodnim praksama, metodama i sistemima upravljanja. U 2026 godini planiran je razvoj IT sistema za razmjenu informacija i uspostavljanje funkcionalnog AKIS-a. Takođe, neophodno je odabrati demo-farme, koje će demonstrirati i prenositi znanje i inovacije drugim poljoprivrednim proizvođačima.</p>	
Korisnici	Obrazovne i naučno-istraživačke ustanove, domaće i strane kompanije, ekspertske timovi ili pojedinci, studenti deficitarnih i drugih zanimanja.	
Način plaćanja	Na bazi zahtjeva, po ispostavljenoj fakturi za ugovoreni i obavljene posao i/ili izvještaj.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na osnovu godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i rješenja Ministarstva, a odabir projekata vrši se na osnovu objektivnih kriterijuma. Odabir demo-farmi se vrši putem javnog poziva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu. Operativna odgovornost – načelnik Odjeljenja za ekonomske analize i tržište.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Sistem računovodstvenih podataka poljoprivrednih gazdinstava (FADN)	10.000,00
	Agrarni marketinški informacioni sistem (AMIS)	5.000,00
	Formalizacija AKIS-a	5.000,00
	UKUPNO:	20.000,00

3.2 PROGRAM UNAPREĐIVANJA STOČARSTVA

Razlozi za podršku	<p>Stočarstvo predstavlja dominantnu granu ukupne poljoprivrede Crne Gore i njime se bavi najveći broj poljoprivrednih gazdinstava. U zavisnosti od vrste stoke, različit je stepen unapređivanja genetskog potencijala i poboljšanja rasne strukture. Sve veća konkurencija zahtijeva visoku proizvodnju po jedinici, odnosno priplodnom grlu, što se ne može ostvariti bez sistematičnog rada na dosljednom sprovođenju odgajivačko – selekcijskih programa za pojedine vrste i rase stoke.</p> <p>U sprovođenju mjera unapređivanja stočarstva Crna Gora uvodi međunarodne principe, posebno pravila i procedure Međunarodne komisije za kontrolu produktivnosti stoke (ICAR). Uspješno sprovođenje programa unapređivanja stočarstva zahtijeva i obezbjeđivanje kvalitetnog sjemena za vještačko osjemenjivanje krava i korišćenje kvalitetnih priplodnjaka tamo gdje se vještačko osjemenjivanje ne primjenjuje. Imajući u vidu karakteristike crnogorskog stočarstva (veličinu populacija, razvijenost pojedinih sektora, dosadašnji rad na unapređivanju i slično), to nije moguće obezbijediti bez podrške iz budžetskih sredstava.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje; • unapređivanje genetskog potencijala priplodne stoke i • uvođenje i primjena međunarodnih standarda u programima unapređivanja stoke.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se opredjeljuje za nabavku sjemena za vještačko osjemenjivanje krava, uz ispunjavanje potrebnih uslova u pogledu kvaliteta, koji se definišu javnim tenderom. Podrška može biti namijenjena i interventnima nabavkama sjemena za vještačko osjemenjivanje u cilju održavanja stočarske proizvodnje.</p> <p>U udaljenijim seoskim područjima, gdje nije moguće organizovati sprovođenje vještačkog osjemenjivanja, podržava se korišćenje kvalitetnih bikova za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa zakonom. Ovom mjerom biće licencirani bikovi sa područja koja su udaljena najmanje 15 km od najbliže veterinarske ambulante.</p> <p>Podrška se opredjeljuje za korišćenje kvalitetnih pastuva za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa zakonom.</p> <p>Podrška se opredjeljuje za nabavku sjemena za vještačko osjemenjivanje u cjelosti, a za licencirana priplodna grla do 120€ po grlu. Ako broj odabranih i licenciranih priplodnih grla bude veći od planom predviđenih sredstava, iznos po priplodnom grlu se proporcionalno smanjuje. Predmet podrške može biti i korišćenje u rasplodu priplodnjaka drugih stočnih vrsta (pastuvi). Programom je predviđena obuka poljoprivrednih proizvođača radi unapređenja znanja u ovoj oblasti.</p> <p>Podrška se opredjeljuje za steone junice u čistoj rasi od poznatih roditelja a koje su osjemenjene vještačkim putem, (kao i za junice rase buša koje u svom stadu imaju i bika rase buša a čiji roditelji ostavruju podršku kroz mjeru za očuvanje genetičkih resursa). Pravo na podršku za steone junice u čistoj rasi može se ostvariti za grla koja imaju pedigre sa podacima za najmanje jednu generaciju, a koje su vještački osjemenjene. Pravo na podršku imaju grla koja su rođena i uzgajaju se na teritoriji Crne Gore. Podrška iznosi 400€ po grlu. Uz zahtjev za podršku neophodno je dostaviti kopiju pasoša za svako grlo i potvrdu veterinarske ambulante o osjemenjivanju junice, kao i potvrdu da je majka junice vještački osjemenjena. Ukoliko podnosilac zahtjeva dostavi samo pasoše i potvrdu veterinarske ambulante o osjemenjivanju junice (koja mora biti u čistoj rasi), a ne dostavi dokaze za majku junice, premija se umanjuje i iznosi 300€ po grlu.</p> <p>Pored navedenih uslova i dokaza za ostvarivanje prava na podršku je i dokaz da grlo fenotipski odgovara navedenoj rasi, a što će se utvrditi terenskom kontrolom, koju sprovode službenici Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva.</p> <p>Rok za podnošenje zahtjeva je 31. maj 2026. godine.</p> <p>Podrška se opredjeljuje i za krmače, a minimalni broj grla za ostvarivanje prava na premiju je deset, a maksimalan broj grla na koji se može ostvariti premija je 100 po jednom gazdinstvu.</p> <p>Uslov za ostvarivanje prava na podršku je da grla borave na gazdinstvu najmanje sedam mjeseci, i da su ista zatečena na gazdinstvu podnosioca zahtjeva prilikom kontrole na terenu.</p> <p>Pravo na podršku ne mogu ostvariti grla koja nemaju komercijalni značaj (ovo se odnosi na sve one rase koje se gaje kao kućni ljubimci). Poljoprivredni proizvođači kod kojih je izvršena kontrola od strane službenika Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (zapisnik o izvršenom inspekcijском pregledu) i koji ispunjavaju minimalne uslove zaštite dobrobiti svinja ostvariće podršku u iznosu od 150 eura po grlu i to za svako grlo, a poljoprivredni</p>

	<p>proizvođači kod kojih je prilikom kontrole utvrđeno da ne ispunjavaju minimalne uslove zaštite dobrobiti svinja ostvariće pravo na podršku u iznosu od 75 eura po grlu.</p> <p>Uz zahtjev za podršku neophodno je dostaviti kopiju godišnjeg popisa svinja (31. decembar 2025. godine). Novi godišnji popis svinja (01. jul 2026. godine) neophodno je dostaviti na uvid službenicima Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva prilikom terenske kontrole na osnovu čega će se izvršiti terenska kontrola.</p> <p>Rok za podnošenje zahtjeva je 31. maj 2026. godine.</p> <p>Uslov za plaćanje je da je poljoprivredno gazdinstvo registrovano u Registru poljoprivrednih gazdinstava i Centralnom registru gazdinstava i životinja uz obavezu da držalac životinja uredno vodi evidenciju, da vrši godišnje popise svinja u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u prethodnoj odnosno tekućoj godini. Gazdinstva su dužna da u uzgoju životinja poštuju propise iz zaštite zdravlja i dobrobiti životinja i identifikacije i registracije životinja, kao i preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse.</p> <p>Direkcija za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva vrši administrativnu kontrolu zahtjeva i utvrđuje stanje na terenu: minimum 50% podnesenih zahtjeva.</p> <p>Ukoliko se administrativnom ili terenskom kontrolom utvrdi da podnosilac zahtjeva ne ispunjava kriterijume i uslove definisane mjerom predmetni zahtjev će biti odbijen. Zahtjevi koji su podnijeti nakon isteka roka odnosno neblagovremeno podnijeta dokumentacija se neće razmatrati. Terenska kontrola će sačiniti zapisnik sa ustanovljenim činjeničnim stanjem prilikom terenske kontrole. Prije zaključenja zapisnik će se pročitati podnosiocu zahtjeva kako bi bio upoznat sa ustanovljenim stanjem zatečenim na terenu. Na kraju Zapisnika će se navesti da je isti pročitao i da nijesu stavljen primjedbe ili će se, ako su primjedbe stavljen, ukratko navesti njihov sadržaj. Ako podnosilac zahtjeva odbije da potpiše zapisnik ili napusti mjesto održavanja terenske kontrole prije zaključenja zapisnika, to se unosi u zapisnik, kao i razlozi zbog kojih zapisnik nije potpisan. Takođe, ukoliko podnosilac zahtjeva potpiše Zapisnik bez primjedbi smatraće se da je saglasan sa istim. Zapisnik će potpisati ovlaštena službena lica Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva.</p> <p><u>Podrška za nabavku kontejnera Veterinarskim ambulancama:</u></p> <p>Podrška se odnosi na nabavku kontejnera za čuvanje sjemena i tečnog azota za vještačko osjemenjavanje krava, iznos podrške će iznositi do 50 %.</p> <p>Ukupan iznos sredstava za nabavku kontejnera će iznositi 50.000,00 eura, a specifični kriterijumi za podršku, biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina zahtjeva za podršku prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, visina podrške se proporcionalno smanjuje.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva uključena u realizaciju odgajivačko – selekcijskih programa u stočarstvu. Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume utvrđene Agrobudžetom i Javnim pozivom.	
Način plaćanja	<p>Isplata po komponentama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • isplata odabranom dobavljaču sjemena u skladu sa zaključenim Ugovorom; • uplatom na žiro račun poljoprivrednim gazdinstvima po spiskovima Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva i • na račun korisnika u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku utvrđene Javnim pozivom. 	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva putem redovnih prijava na premije i putem javnih poziva	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu;</p> <p>Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za stočarstvo;</p> <p>Implementaciona odgovornost – načelnik Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u oblasti stočarstva.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Sjeme za vještačko osjemenjavanje krava	380.000,00

Premije za licencirane bikove	60.000,00
Premije za licencirane pastuve	25.000,00
Premije za steone junice	520.000,00
Premije za krmače	180.000,00
Premija za živinarstvo (Zaostala isplata iz 2025. godine)	535.000,00
Podrška za nabavku kontejnera	50.000,00
UKUPNO:	1.750.000,00

3.3 SERTIFIKACIJA GEOGRAFSKOG PORIJEKLA VINA

Razlozi za podršku	<p>Zakonom o vinu („Sl. list CG“, broj 41/16, drugi zakon 84/24 i 89/25) uveden je novi sistem označavanja i kategorisanja vina, a donošenjem Odluke o određivanju regiona za proizvodnju vina („Sl. list CG“, broj 65/17) omogućena je implementacija sistema geografskog označavanja i sertifikacija crnogorskih vina, koji je u kompatibilan sa geografskim označavanjem vina u Evropskoj uniji (tzv. PDO/PGI sistem). Sistem podrazumijeva strogu kontrolu porijekla grožđa, a s tim u vezi i (ne)mogućnost dodjele geografske oznake.</p> <p>Oznaka porijekla i geografska oznaka (u daljem tekstu: oznaka) su dva nivoa zaštite geografskog porijekla vina, koja se odnose, prije svega, na definisana homogena područja - regione i subregione (sa približno istim agroekološkim uslovima, karakterističnim sortimentom vinove loze i tehnologijom proizvodnje), a koji opredjeljuju karakteristike vina.</p> <p>Do sada su zaštićeni nazivi za sve oznake, osim za vinogradarski subregion Jadransko zaleđe. Zaštićeni naziv oznake je preduslov za sertifikaciju vina.</p> <p>Potrebno je podržati finansijski i logistički aktivnosti vinara na sertifikaciji geografskog porijekla njihovih vina u područjima za koja su već zaštićeni nazivi oznake.</p> <p>Osim unapređenja valorizacije proizvodnje, mogućnosti boljeg plasmana vina na domaćem i međunarodnom tržištu što je cilj svakog proizvođača, sistem označavanja i zaštite geografskog porijekla vina, ekstremno je važan za postizanje i očuvanje atraktivnosti i reputacije države kao vinske destinacije, kao i model za očuvanje autentičnosti, tradicije i različitosti na međunarodnom tržištu vina. Poseban aspekt je sinergijski efekat poljoprivrede i turizma na obostranu korist – obogaćivanje turističke ponude i izvoz vina na kućnom pragu kroz turističku potrošnju.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • efikasnija implementacija sistema zaštite geografskog porijekla vina; • očuvanje autentičnosti i vinske tradicije na međunarodnom tržištu; • postizanje i očuvanje atraktivnosti i reputacije države kao vinske destinacije kroz promociju lokalnih sredina i za njih karakterističnih vina sa sertifikovanim geografskim porijeklom; • poboljšanje konkurentnosti sektora vina i tržišne vrijednosti vina i • podsticanje udruživanja proizvođača u lokalnim sredinama i održivog razvoja od lokalnog nivoa do nacionalnog.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Komponenta 1: Zaštita naziva oznake</p> <p>Opredjeljuje se podrška za pripremu i definisanje Specifikacije proizvoda za zaštitu naziva i registraciju oznake. Ostvarivanje prava na podršku za zaštitu naziva oznake imaju registrovana udruženja proizvođača vina, ili pojedinačni proizvođač u opravdanim slučajevima, koji zadovoljavaju uslove definisane Zakonom o vinu. Uz zahtjev za podršku prilaže se Specifikaciju proizvoda za konkretnu oznaku, spisak svih vina koje proizvode potpisnici zahtjeva za zaštitu naziva oznake i dokaz o registraciji udruženja. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascima, koji su propisani Zakonom i pratećim podzakonskim aktima. Iznos podrške je do 5.000€ po oznaci.</p> <p>Komponenta 2: Sertifikacija geografskog porijekla konkretnog vina</p> <p>Opredjeljuje se finansijska podrška za sertifikaciju geografskog porijekla konkretnog vina zbog dodatnih izdataka generisanih značajnim promjenama u označavanju i predstavljanju vina nakon sticanja sertifikata. Da bi ostvarili pravo na podršku za sertifikovano vino, svako pravno ili fizičko lice, dužno je da u skladu sa Zakonom o vinu, osim kontrole kvaliteta vina radi stavljanja u promet, uredno vodi vinarsku evidenciju, blagovremeno dostavi obavezne izjave o berbi, proizvodnji, obradi i o zalihama vina. Do podnošenja zahtjeva za sertifikaciju, neophodno je da prođu barem dva proizvodna ciklusa (dvije vinske godine) ukoliko vinar raspolaže sa zalihama vina, odnosno, ukoliko zahtjev za sertifikaciju određene količine vina premašuje godišnji obim proizvodnje toga vina. Do podnošenja zahtjeva za sertifikaciju „starijih“ vina, koja su označena i tradicionalnim terminima „arhivsko vino“ i „rezervisano vino“, potrebno je dostaviti obavezne izjave za adekvatni broj kontinuiranih proizvodnih ciklusa.</p> <p>Uz zahtjev za podršku dostavlja se kompletna dokumentacija neophodna za sertifikaciju konkretnog vina, etiketa vina nakon sertifikacije. Iznos podrške je do 300€ po proizvodu i ne više od 1.500€ po proizvođaču u toku budžetske godine.</p>
Korisnici	Pravna i fizička lica, preduzetnici, registrovana udruženja vinogradara i vinara.

Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun, u skladu sa predviđenom namjenom.	
Procedura realizacije	Osnov za isplatu podrške je: Komponenta 1: odobrena i objavljena na sajtu Ministarstva Specifikacija proizvoda za naziv oznake porijekla/geografske oznake vina. Komponenta 2: sertifikovano vino, tj. sertifikat kojim se dozvoljava označavanje vina konkretnim zaštićenim nazivom geografskog porijekla.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za vinogradarstvo i vinarstvo.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Podrška za zaštitu naziva i registraciju oznake	5.000,00
	Podrška za sertifikovano vino	10.000,00
	UKUPNO:	15.000,00

3.4 POLITIKA KVALITETA – ŠEME KVALITETA

Razlozi za podršku	<p>Kvalitet proizvoda je važan element za pozicioniranje na tržištu i postizanje konkurentnosti u poljoprivredi. Konkurentnost je moguće unaprijediti vertikalnim integrisanjem poljoprivredne proizvodnje i prerade u jedinstvene šeme kvaliteta, odnosno zaštitu naziva proizvoda nekom od zakonski prepoznatih šema kvaliteta. Na taj način je moguće garantovati i veći nivo sledljivosti proizvoda, što je veoma značajno sa stanovišta potrošača. Šeme kvaliteta koje obuhvataju: oznaku porijekla, geografsku oznaku, oznaka garantovano tradicionalni specijalitet, oznaku viši kvalitet, dodatni su elementi garancije kvaliteta proizvoda. Navedeni sistemi podrazumijevaju formiranje grupa proizvođača, uspostavljanje sistema, uspostavljanje posebnog vida internog i eksternog nadzora. U crnogorskoj poljoprivredi i prerađivačkoj industriji učinjeni su važni koraci u pravcu uspostavljanja sistema politike kvaliteta, ali su za jačanje konkurentnosti potrebni intenzivniji koraci. Crna Gora ima značajan potencijal za proizvodnju proizvoda višeg kvaliteta, koje treba da prati adekvatna promocija i informacije o dodatnom kvalitetu, kako od strane države, regiona, lokalnih zajednica tako i od strane proizvođača. Podrška za unapređivanje proizvodnje i podsticaji podizanju kvaliteta proizvoda i uspostavljanju šema kvaliteta, mogu u značajnoj mjeri unaprijediti i mogućnosti plasmana poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na domaćem tržištu, naročito kroz turističku ponudu i potrošnju.</p> <p>Budući da je proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa propisima EU veoma zahtjevan, potrebno je nastaviti jačanje institucija neophodnih za implementaciju šema kvaliteta, tj. opredjeljivanje podrške kontrolnim tijelima za usluge kontrole i sertifikacije registrovanih šema kvaliteta, obzirom da je broj poljoprivredno-prehrambenih proizvoda registrovanih šema kvaliteta na zadovoljavajućem nivou, dok je sertifikacija istih na veoma niskom nivou.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • unapređivanje kvaliteta proizvoda; • održavanje specifičnosti i raznolikosti crnogorske proizvodnje i kuhinje; • zaštita od bilo kakve zloupotrebe, imitiranja i obmane; • doprinos održivom razvoju ruralnih područja; • povećanje tržišne vrijednosti proizvoda priznate dodatne vrijednosti; • povećano povjerenje potrošača; • održavanje tradicije u poljoprivrednoj proizvodnji i praksi; • jačanje konkurentnosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda; • uspostavljanje i jačanje veze između turizma, poljoprivrede i ekonomije; • obezbjeđivanje stabilne ponude hrane dodatne vrijednosti i • promocija lokaliteta, regiona i države.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Opredjeljuje se podrška udruženjima ili proizvođaču poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda za pripremu i realizaciju procesa registracije kolektivnih šema kvaliteta (oznaka porijekla, geografska oznaka, oznaka garantovano tradicionalnog specijaliteta) kao i oznake viši kvalitet) u skladu sa Zakonom o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda („Službeni list CG“, broj 22/17, 140/25) i Zakonom o jakim alkoholnim pićima („Službeni list CG“, broj 3/23), u zavisnosti odvrste šeme kvaliteta i kategorije proizvoda.. Podrška se opredjeljuje grupi proizvođača koja je definisala plan aktivnosti, organizovala sastanke/edukacije sa članovima udruženja, pripremila dokumentaciju za registraciju određene šeme kvaliteta i specifikaciju troškova za realizaciju registracije određene šeme kvaliteta. Bliži kriterijumi biće definisani Javnim pozivom. Opredjeljuje se podrška udruženjima proizvođača koja su registrovala oznaku porijekla, geografsku oznaku, oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta ili oznaku viši kvalitet kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.za sprovođenje obuka – edukacija radi pripreme za proces kontrole i sertifikacije, sprovođenje internih kontrola, senzornih analiza ili drugih neophodnih aktivnosti u oblasti šema kvaliteta. Maksimalan iznos podrške po udruženju na godišnjem nivou iznosi do 3.000,00 eura. Podrška se isplaćuje na osnovu sledeće dokumentacije: zahtjeva udruženja proizvođača, programa/agende obuke od strane relevantnog stručnog lica ili kompetentnih pravnih lica ili</p>

	<p>naučne institucije, dokaza o kompetencijama u određenoj oblasti u zavisnosti od teme obuke relevantnog stručnog lica ili kompetentnih pravnih lica ili naučne institucije; ugovora o djelu između udruženja i relevantnog stručnog lica ili kompetentnih pravnih lica ili naučne institucije; dokaza o uplati sredstava, izvještaj o rezultatima obuke, uvidima i usvojenim znanjima i informacija o članovima udruženja koji su prisustvovali obuci. Opredjeljuje se podrška ovlaštenim kontrolnim/sertifikacionim tijelima za usluge kontrole i sertifikacije registrovanih šema kvaliteta. Podrška se ostvaruje na osnovu podnijetog zahtjeva i dokaza o troškovima kontrole i sertifikacionih usluga u iznosu od 100% od iznosa (faktura, računa). Bliži uslovi za podršku za usluge vršenja kontrole i sertifikacije ovlaštenih kontrolnih/sertifikacionih tijela u oblasti šema kvaliteta biće definisani Javnim pozivom i Ugovorom.</p>	
Korisnici	<ul style="list-style-type: none"> - Udruženja proizvođača koja planiraju i podnose zahtjev sa pratećom dokumentacijom za registraciju oznake porijekla, geografske oznake, oznake garantovano tradicionalnog specijaliteta ili oznake viši kvalitet; - Udruženjima proizvođača koja su registrovala oznaku porijekla, geografsku oznaku, oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta ili oznaku viši kvalitet kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Ovlaštena kontrolna/sertifikaciona tijela za šeme kvaliteta 	
Način plaćanja	<ul style="list-style-type: none"> - Podnosiocima zahtjeva (udruženjima) na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima definisanim javnim pozivom. - Udruženjima proizvođača koja su registrovala oznaku porijekla, geografsku oznaku, oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta ili oznaku viši kvalitet na žiro račun u skladu sa definisanim kriterijumima i uslovima. - Ovlaštenim kontrolnim/sertifikacionim tijelima na žiro-račun u skladu sa kriterijumima i uslovima definisanim javnim pozivom i ugovorom. 	
Procedura realizacije	U skladu sa kriterijumima i uslovima definisanim ovom uredbom i javnim pozivima.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – samostalna savjetnica I za šeme kvaliteta	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Učešće u troškovima za pripremu udruženja proizvođača i realizaciju procesa registracije kolektivne šeme kvaliteta (oznaka porijekla, geografska oznaka, oznaka garantovano tradicionalnog specijaliteta i oznaka „Viši kvalitet“).	20.000,00
	Učešće u troškovima obuka - edukacija (radi pripreme za proces kontrole i sertifikacije, sprovođenje internih kontrola, senzornih analiza ili drugih neophodnih aktivnosti u oblasti šema kvaliteta) prema udruženjima proizvođača koja su registrovala oznaku porijekla, geografsku oznaku, oznaku garantovano tradicionalnog specijaliteta ili oznaku viši kvalitet.	20.000,00
	Podrška za operativne troškove ovlaštenih kontrolnih/sertifikacionih tijela za šeme kvaliteta.	10.000,00
	UKUPNO:	50.000,00

3.5 PODRŠKA SERTIFIKACIJI ORGANSKIH PROIZVOĐAČA

Razlozi za podršku	Crnogorska poljoprivreda, uprkos svom obimu, nudi široku paletu proizvoda čiji plasman na tržište zahtijeva strogo poštovanje standarda kontrole i nadzora, u skladu sa rastućim potrebama potrošača i pravnom tekovinom EU. Dosadašnji naponi bili su usmjereni na jačanje institucija kroz kontinuirano stručno osposobljavanje kadra i unapređenje sistema kontrole kvaliteta. S obzirom na to da je proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa evropskim propisima veoma zahtjevan, prioritet je dodatno osnažiti i unaprijediti operativno djelovanje kontrolnih tijela u sektoru organske proizvodnje. Fokus na jačanju kapaciteta ovih tijela osigurava adekvatan nadzor nad subjektima upisanim u Registar organske proizvodnje, čime se garantuje integritet sertifikacionog procesa i osigurava dugoročno povjerenje u autentičnost organskih proizvoda.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje podrške za nadzor održive poljoprivrede; • efikasnija kontrola kvaliteta i sertifikacija proizvoda; • podrška širenju organskih površina kroz bolji sistem nadzora; • modernizacija kontrole primjenom novih tehnologija. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Financijska podrška namijenjena je pokrivanju troškova kontrolnih i sertifikacionih usluga za sve proizvođače koji su upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji.</p> <p>Cilj ove mjere je smanjenje finansijskog opterećenja proizvođača i podsticanje kontinuiteta u primjeni strogih standarda organske poljoprivrede.</p> <p>Pravo na dodjelu sredstava ostvaruje se nakon sprovedene terenske kontrole od strane ovlašćenog kontrolnog tijela, kao i nakon sprovedene administrativne provjere koju vrši komisija nadležnog Ministarstva.</p> <p>Podrška za organske proizvođače se ostvaruje na osnovu podnešenih zahtjeva i dokaza o troškovima kontrole i sertifikacionih usluga u iznosu od 50% od iznosa (fakture, računa).</p> <p>Bliži kriterijumi koji se odnose na uslove prijave, potrebnu dokumentaciju i precizne rokove za podnošenje zahtjeva, biće definisani i objavljeni putem Javnog poziva.</p>	
Korisnici	Proizvođači upisani u Registar subjekata za organsku proizvodnju	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun u skladu sa kriterijumima i uslovima definisanim Javnim pozivom.	
Procedura realizacije	Osnov za isplatu sredstava predstavlja podneseni zahtjev uz dokaz o realizovanim uslugama. Podrška se odobrava u visini od 50% iznosa dostavljene fakture ili računa za usluge kontrole i sertifikacije.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za organsku proizvodnju.	
Finansijski plan	UKUPNO:	Iznos u €
		60.000,00

3.6 UVOĐENJE STANDARDA KVALITETA I BEZBJEDNOSTI HRANE

Razlozi za podršku	<p>Crna Gora ima znatan potencijal u proizvodnji proizvoda višeg kvaliteta, ali je on za sada još nedovoljno korišćen. Neadekvatna tehnološka opremljenost manjih pogona u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane otežavaju ispunjavanje zahtjeva iz „higijenskog paketa“ odražavaju se na njihovu konkurentnost. Podrška za unapređivanje proizvodnje (adaptacija objekata, primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse) i podsticaji podizanju kvaliteta proizvoda i uspostavljanju šema za postizanje viših standarda, pogotovo uz povezivanje primarne proizvodnje i prerade, mogu u znatnoj mjeri povećati mogućnosti plasmana poljoprivredno prehrambenih proizvoda na domaćem tržištu, naročito preko turizma.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • unapređivanje kvaliteta proizvoda; • jačanje konkurentnosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda; • jačanje crnogorskih poljoprivrednih proizvoda za inostrana tržišta i • obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne i kvalitetne hrane.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uvođenje, sertifikaciju ili resertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane. Podrška se odnosi na troškove uvođenja, sertifikacije ili resertifikacije sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane i iznosi najviše 50% ukupnih troškova uvođenja, sertifikacije ili resertifikacije, maksimalno do 4.000€ po projektu. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava za podršku biće definisani Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo. <p>Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na sajtu Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laboratorijsku kontrolu kvaliteta poljoprivrednih, prehrambenih proizvoda (vina, alkoholnih pića, eteričnog ulja, maslinovog ulja, meda i drugih pčelinjih proizvoda, proizvodi od voća, povrća i žitarica) i laboratorijsku analizu zemljišta. <p>Pravo na nadoknadu troškova za obavljenju fizičko-hemijsku analizu vina, alkoholnog pića, maslinovog i eteričnog ulja, meda i drugih pčelinjih proizvoda prilikom stavljanja proizvoda u promet, mogu da ostvare registrovani proizvođači koji su upisani u odgovarajuće registre MPŠV.</p> <p>Visina podrške je 80% od ukupnih troškova analize, na osnovu dostavljenog zahtjeva, upisa u odgovarajući registar (dozvole za promet gdje je zakonima predviđeno), rezultata analize i dokaza o uplati. Maksimalna visina podrške po proizvođaču je do 500€.</p> <p>Prihvatljivi zahtjevi su zahtjevi koji su dostavljeni od 1. decembra 2025. godine do 1. decembra 2026. godine. Rok za dostavljanje zahtjeva je do 1. decembar 2026. godine. Prihvatljivi rezultati analiza su od 1. decembra 2025. godine do 1. decembra 2026. godine.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obavljene fizičko-hemijske analize i organoleptičku analizu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prilikom učešća na regionalnim i međunarodnim takmičarskim manifestacijama/sajmovima. Pravo na navedenu podršku imaju registrovani proizvođači koji su upisani u odgovarajuće registre MPŠV. Visina podrške je 50% od ukupnih troškova analize, na osnovu dostavljenog zahtjeva, upisa u odgovarajući registar (dozvole za promet gdje je zakonima predviđeno), potvrde/dokaza o učešću od strane organizatora manifestacije/sajma, rezultata/izvještaja analize i dokaza o uplati. Maksimalna visina podrške po proizvođaču je do 200€. <p>Prihvatljivi zahtjevi su zahtjevi koji su dostavljeni od 1. decembra 2025. godine do 1. decembra 2026. godine. Rok za dostavljanje zahtjeva je 1. decembar 2026. godine. Prihvatljivi rezultati analiza su od 1. decembra 2025. godine do 1. decembra 2026. godine.</p>
Korisnici	<p>Za uvođenje, sertifikaciju ili resertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane pravna lica, koja su registrovana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti i registrovani u odgovarajuće registre MPŠV u zavisnosti od sektora proizvodnje. Za obavljenju fizičko-hemijsku u skladu sa komponentom 2 i fizičko-hemijske analize i organoleptičku analizu u skladu sa komponentom 3, registrovani proizvođači koji su upisani u odgovarajuće registre MPŠV.</p>
Način plaćanja	<p>Podnosiocima zahtjeva na žiro račun, u skladu sa Javnim pozivom za troškove uvođenja, sertifikacije ili resertifikacije sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednosti hrane.</p>

	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun, u skladu sa predviđenom dokumentacijom i računom.	
Procedura realizacije	Osnova za obračun i isplatu podrške su predviđena dokumentacija i računi o realizovanoj investiciji.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – samostalna savjetnica I za šeme kvaliteta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Učešće u troškovima uvođenja, sertifikacije ili resertifikacije sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednosti hrane (do 50% ukupne vrijednosti projekta).	20.000,00
	Nadoknada dijela troškova za fizičko-hemijske analize.	6.000,00
	Nadoknada dijela troškova za fizičko-hemijske i organoleptičke analize prilikom učešća na regionalnim i međunarodnim takmičarskim manifestacijama/sajmovima.	4.000,00
	UKUPNO:	30.000,00

3.7 PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE, EDUKACIJA I STUDIJSKA PUTOVANJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA

Razlozi za podršku	<p>Jedna od karakteristika crnogorske poljoprivrede je da tržištu nudi veoma raznovrsnu paletu proizvoda, ali ne i u kontinuitetu. Često potrošači nemaju dovoljno informacija o tim proizvodima, posebno turisti koji dolaze u Crnu Goru, kao i potrošači van Crne Gore. S druge strane, mali proizvođači i prerađivačka industrija nijesu u mogućnosti da samostalno promovišu sopstvene proizvode. U skladu sa tendencijom rasta konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda i potrebom ispunjavanja međunarodnih standarda kvaliteta proizvoda, postoji potreba da crnogorski proizvođači kroz edukaciju, različite vidove posjeta i razmjene iskustava sa kolegama iz inostranstva, steknu nova znanja i unaprijede svoju proizvodnju, koja će doprinijeti daljem razvoju crnogorske poljoprivrede odnosno dati doprinos u primjeni novih tehnologija u proizvodnji. Nedostatak ekonomije obima može se nadomjestiti promovisanjem odgovarajućih tržišnih aktivnosti za specifične proizvode. Stoga je potrebno i dalje pružati podršku i intenzivirati rad na promociji i marketingu crnogorskih proizvoda i usmjeriti aktivnosti ka što obimnijem organizovanju studijskih posjeta i edukacija u cilju primjene iskustava međunarodnih proizvođača u svrsi efektivnog iskorištavanja domaćih resursa i uvođenja novih tehnologija u procesu proizvodnje.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje konkurentnosti putem promocije crnogorskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu; • unapređenje prodaje poljoprivrednih proizvoda kroz oglašavanje; • uspostavljanje i jačanje veze između turizma i poljoprivrede; • povećana saradnja između poljoprivrednika iz Crne Gore i inostranstva i • podizanje svijesti potrošača o kvalitetu proizvoda i zdravim stilovima života. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mjera jačanja konkurentnosti poljoprivrede se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učešće na regionalnim i međunarodnim sajmovima i izložbama; - organizovanje lokalnih sajmova, izložbi i drugih manifestacija vezanih za poljoprivredu i ruralni razvoj; - studijske posjete poljoprivrednih proizvođača u inostranstvu; - promocija poljoprivrednih proizvoda. <p>Pravo na sredstva podrške kroz ovu mjeru mogu ostvariti fizička i pravna lica koja dostave zahtjev i u sklopu njega, validne dokaze o plaćanju za sve troškove nastale u vezi organizovanja događaja za koji potrežuje podršku (originalnu fakturu na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnicu ili ovjereni izvod iz banke, ili fiskalizovani račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift). Zahtjev mora sadržati Izvještaj o realizovanim aktivnostima u kojem su navedeni naziv i vrsta događaja, agenda, trajanje događaja, broj učesnika, svrha održavanja, prikaz svih ostvarenih troškova sa dokazima o plaćanju, kao i foto zapise sa manifestacije. Zahtjev za podršku podnosi se po održavanju događaja (sajmovi, izložbe, manifestacije, studijske posjete i sl).</p> <p>Podrška se pruža u iznosu do 50% utrošenih i opravdanih sredstava, a maksimalno do 5.000 eura po zahtjevu. Prihvatljivi su zahtjevi koji se odnose na događaje koji su održani i troškove koji su nastali u 2025. godini. Podrška se sprovodi u vidu kofinansiranja.</p>	
Način plaćanja	<p>Komisija koju formira Ministarstvo odobrava sredstva za podršku na osnovu administrativne kontrole zahtjeva i procjene doprinosa održanog događaja promociji poljoprivrednih proizvoda i poljoprivrede, nakon čega se vrši isplata sredstava podnosiocima zahtjeva na žiro račun.</p>	
Procedura realizacije	<p>Komisija odobrava sredstva za podršku na osnovu prispjelih zahtjeva.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu; Implementaciona odgovornost – Komisija Ministarstva.</p>	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Promocija poljoprivrednih proizvoda i poljoprivrede	75.000,00
	UKUPNO:	75.000,00

3.8 TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA

Razlozi za podršku	Sprovođenje agrarne politike, kao i ispunjavanje preuzetih brojnih međunarodnih obaveza koje zahtijevaju jačanje institucionalnih administrativnih kapaciteta iziskuje značajnu finansijsku podršku. Brojne su obaveze u oblasti usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, a posebno u efikasnoj i kvalitetnoj primjeni zakonske regulative. Brojni međunarodni i EU projekti nameću dodatne finansijske obaveze Ministarstvu. Ministarstvo je partner u više međunarodnih INTERREG projekata, koji se finansiraju po principu refundacije realizovanih i opravdanih troškova. Proces pregovora sa Evropskom komisijom i sprovođenje reformi zahtijevaju saradnju s najširim krugom zainteresovanih strana: udruženjima poljoprivrednih proizvođača, civilnim sektorom, lokalnim samoupravama. Takođe, za uspjeh reformskih aktivnosti veoma je važna pravovremena i kvalitetna medijska prezentacija.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje tehničke i institucionalne podrške za razvoj poljoprivrede; • brže i efikasnije sprovođenje reformi u procesu pregovora s Evropskom komisijom; • jačanje kadrovskih potencijala i uslova za njihov rad; • sprovođenje pregovaračkog procesa sa EU; • redovno i kvalitetno informisanje javnosti o mjerama agrarne politike i stepenu napretka u procesu EU integracija; • sprovođenje međunarodnih i EU projekata u skladu sa predviđenom dinamikom i • izrada tehničke dokumentacije za prioritetne projekte od interesa za poljoprivredu. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konsulatanske usluge, projekti i studije; - sprovođenje obaveza u EU integracijama, sprovođenje obaveza iz EU agende, vođenje pregovora s Evropskom komisijom, praćenje obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, angažovanje konsultanata u oblasti Pregovaračkog poglavlja 11, troškovi usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i druge aktivnosti koje proizilaze iz pregovaračkog postupka pristupanja EU; - izrada projektne dokumentacije za prioritetne projekte i programe od interesa za poljoprivredu; - podrška implementaciji projekata finansiranih od strane EU/IPA fondova i drugih međunarodnih fondova u sektoru poljoprivrede; - realizaciju međunarodnih projekata koji se realizuju u sektoru poljoprivrede i ribarstva, u visini utvrđenoj ovom mjerom te ukoliko opredijeljena sredstva ne budu dovoljna korišćiće se i sredstva iz donacija Food4Health projekta; - aktivnosti savjetodavnih tijela. 	
Korisnici	Zaposleni u Ministarstvu, eksperti, obrazovne institucije, konsultantske firme, elektronski i štampani mediji.	
Način plaćanja	Na bazi ugovora, ovjerenog zahtjeva, fakture, dostavljenog izvještaja, specifikacije opreme, tehničke dokumentacije, završenog uspješnog tendera ili javnog oglasa.	
Procedura realizacije	Na bazi zahtjeva, ugovora, po ispostavljenom fakturi za ugovoreni i obavljeni posao i/ili izvještaj.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Odjeljenja za međunarodnu saradnju i IPA projekte.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Konsulatanske usluge, projekti i studije	58.801,00
	UKUPNO:	58.801,00

3.9.TEHNIČKA POMOĆ IPARD PROGRAM		
Razlozi za podršku	Pružanje tehničke pomoći i pokrivanje troškova vezanih za implementaciju IPARD III programa. Neophodno za pripremu i sprovođenje mjera, monitoring, evaluaciju i promociju Programa.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • pomoć u implementaciji, monitoringu i evaluaciji IPARD III programa; • promocija IPARD III mjera kroz različite kanale komunikacije; • podrška organima uključenim u izradu i sprovođenje Programa i • posebni ciljevi: monitoring i evaluacija, protok informacija, studije, obuke, seminari, eksterni eksperti, osnivanje LAG-ova, jačanje kapaciteta lokalnih subjekata i administracije. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Sredstva za sprovođenje ove mjere su opredijeljena IPARD III programom kroz Mjeru 9 – Tehnička pomoć u iznosu od 1.494.118,00€ (za programski period od 2021-2027 godine) od čega je nacionalni doprinos 224.118,00€. Intenzitet podrške, izražen kao udio javne podrške u prihvatljivim troškovima iznosi do 100%, od čega je doprinos EU sredstava 85%, dok je nacionalni doprinos 15%. U skladu sa procedurama o sprovođenju ove mjere neophodno je prepoznati sredstva u budžetu Crne Gore kako bi se nakon realizacije i isplate aktivnosti, sredstva povlačila sa IPA računa i uplaćivala u Budžet Crne Gore. Mjera obuhvata tehničku pomoć za sve IPARD mjere. Prihvatljivi troškovi zasnivaju se na realnim troškovima dokazanim računima ili računovodstvenim dokazima. Nabavke se sprovode u skladu sa PRAG pravilima i finansijskom regulativom EU. Prihvatljivi troškovi su definisani listom prihvatljivih troškova odobrene od strane EK, dok su aktivnosti definisane godišnjim akcionim planom za sprovođenje Mjere 9, IPARD III programa.	
Korisnici	Primarni korisnik: IPARD Upravljačko tijelo – Direktorat za ruralni razvoj (MPŠV), i ostali korisnici prepoznati IPARD III programom, Mjera 9.	
Način plaćanja	Plaćanja vrši korisnik na osnovu dokaza (računi, fakture, ugovor, izvještaj, dokumenti ekvivalentne vrijednosti i dr.). Određeni troškovi (prevoz, dnevnice, smještaj) obračunavaju se kao paušalni iznosi u skladu sa pravilima javnog sektora Crne Gore. Prihvatljivi su samo troškovi koji se nalaze na Listi prihvatljivih troškova koja je odobrena od strane Evropske komisije.	
Procedura realizacije	Realizacija aktivnosti u skladu sa Uredbom o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz Mjere 9 – Tehnička pomoć iz Instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD III program), PRAG pravilima i Priručnikom za mjeru TA. Aktivnosti moraju biti obuhvaćene godišnjim akcionim planom za mjeru Tehničke pomoći, a u skladu sa Listom prihvatljivih troškova. Izvještavanje o troškovima se vrši kroz godišnji izvještaj o implementaciji.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za tehničku pomoć i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Tehnička pomoć IPARD program	197.699,00
	UKUPNO:	197.699,00

4. SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU	
4.1 PROGRAM STARAČKIH NAKNADA I POLJOPRIVREDNO OSIGURANJE	
Razlozi za podršku	<p>U ruralnim područjima Crne Gore živi značajan broj domaćinstava čiji se članovi bave poljoprivredom kao jedinim i glavnim zanimanjem, ali nijesu bili u mogućnosti da ostvare pravo na penziju, naknadu ili drugo socijalno davanje. Time je veliki broj starijih poljoprivrednika ostao bez osnovne socijalne sigurnosti, iako su višedecenijskim radom doprinijeli očuvanju poljoprivrede i života na selu. Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju utvrdio je pravo nosioca ili člana porodičnog poljoprivrednog gazdinstva na staračku naknadu, čime se obezbjeđuje minimalna socijalna sigurnost za ovu kategoriju stanovništva i istovremeno podstiče očuvanje života na selu i sprječava depopulacija, koja predstavlja ozbiljan izazov za održivi razvoj.</p> <p>Kroz programe staračkih naknada i poljoprivrednog osiguranja država pokazuje da cijeni rad poljoprivrednika i doprinos njihovih gazdinstava. Međutim, poljoprivrednici često nemaju stabilne prihode i zbog toga ne mogu redovno uplaćivati doprinose za penzijsko osiguranje, što ih ostavlja bez prava na penziju i sigurnosti u starosti. Uvođenjem podrške kroz agrobudžet, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede bi omogućilo većem broju poljoprivrednika da se uključe u sistem penzijskog i invalidskog osiguranja čime bi obezbijedili egzistenciju nakon završetka radnog vijeka. Ova mjera bi doprinijela formalizaciji poljoprivredne djelatnosti, motivisala mlade da ostanu na selu i uskladila domaću praksu sa evropskim standardima, dok bi istovremeno predstavljala ulaganje u dugoročnu održivost ruralnih zajednica i stabilnost penzionog sistema.</p> <p>Dodatno, odobravanje jednokratne interventne novčane pomoći omogućava brzu reakciju u kriznim situacijama i ublažavanje socijalnih i ekonomskih posljedica. Staračke naknade, podrška penzijskom osiguranju i interventna pomoć zajedno doprinose jačanju socijalne sigurnosti, očuvanju ruralnih zajednica i kontinuitetu poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori, što predstavlja strateški značaj za održivi razvoj poljoprivrede i ruralnih područja</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održavanje i podizanje kvaliteta života na selu, stvaranje povoljnijih uslova za život; • uključivanje poljoprivrednika u sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, čime se garantuje socijalna sigurnost i ekonomska stabilnost za ljude kojima je poljoprivreda osnovni izvor prihoda i • pomoć najugroženijim seoskim i staračkim domaćinstvima u vidu jednokratne interventne novčane pomoći.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Staračka naknada obezbjeđuje se jednom supružniku iz domaćinstva koji živi na selu i bavi se poljoprivredom za sopstvene potrebe, pod uslovom da nijedan od supružnika ne ostvaruje primanja po drugom osnovu. Pravo na staračku naknadu ostvaruje nosilac poljoprivrednog gazdinstva ako je muškarac stariji od 65 godina, odnosno žena starija od 60 godina, pod uslovom da živi na selu, bavi se poljoprivredom i ne ostvaruje primanja po drugom osnovu. Visina staračke naknade utvrđuje se u visini 70% najniže penzije u Crnoj Gori. Ispunjenost uslova utvrđuje se na osnovu sledećih dokaza: izvoda iz matične knjige rođenih, potvrde o bavljenju poljoprivredom i mjestu stanovanja na selu koju izdaje organ lokalne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, kao i potvrde ili uvjerenja da podnosilac zahtjeva i bračni supružnik ne ostvaruju nikakva druga primanja po osnovu novčane naknade materijalnog obezbjeđenja boraca, materijalnog obezbjeđenja, penzije, naknade za tjelesno oštećenje i naknade po osnovu rođenja troje ili više djece. Uz zahtjev se prilaže i dokaz o vlasništvu poljoprivrednog zemljišta koji glasi na podnosioca zahtjeva ili njegovog bračnog druga, ovjerena izjava da podnosilac zahtjeva i njegov bračni drug ne ostvaruju nikakva novčana primanja u zemlji ili inostranstvu, kao i dokaz o bračnom stanju i uvjerenje o mjestu prebivališta</p> <p>Poljoprivredno osiguranje obezbjeđuje se za lica upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava koja podnesu zahtjev za upis u Registar poljoprivrednih osiguranika i ispune zakonom i podzakonskim aktom (pravilnikom) propisane uslove.</p> <p>Ispunjenost uslova utvrđuje se na osnovu sljedeće dokumentacije: fotokopije lične karte, dokaza da je podnosilac zahtjeva vlasnik, suvlasnik, zakupac ili koncesionar poljoprivrednog zemljišta, uvjerenja da se podnosilac zahtjeva bavi poljoprivredom kao jedinim ili glavnim zanimanjem koje izdaje organ lokalne samouprave nadležan za poslove poljoprivrede,</p>

	<p>uvjerenja o kućnoj zajednici ili ugovora o korišćenju poljoprivrednog zemljišta, kao i listinga o radnom stažu po matičnom i ličnom broju koji izdaje područna jedinica Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.</p> <p>Jednokratna interventna novčana pomoć može se dodijeliti najugroženijim seoskim domaćinstvima. Odluku o visini podrške donosi Komisija za utvrđivanje jednokratne novčane pomoći, koju formira Ministarstvo. Terensku kontrolu obavljaju Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u biljnoj proizvodnji, kao i Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u stočarskoj proizvodnji. Terenska kontrola obuhvata podnijete zahtjeve, pri čemu se provjerava najmanje 50% od ukupnog broja pristiglih zahtjeva za pomoć. Pravo na ovu pomoć imaju domaćinstva koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i nijesu u mogućnosti da obezbijede osnovne životne uslove, u skladu sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju</p>				
Korisnici	<p>Staračke naknade obezbjeđuju se za korisnike – muškarce koji su navršili 65 godina života i žene koje su navršile 60 godina života, pod uslovom da ne ostvaruju nikakva druga primanja i da se bave poljoprivredom za sopstvene potrebe.</p> <p>Poljoprivredno osiguranje obezbjeđuje podršku ženama koje prvi put stupaju u osiguranje, a nikada ranije nijesu bile u radnom odnosu, ukoliko su mlađe od 49 godina, kao i muškarcima koji prvi put stupaju u osiguranje. Ukoliko su mlađi od 51 godine i muškarci koji su navršili 51 godinu života, odnosno žene 49 godina života, ako su prije navršenja te starosne granice bili osigurani po osnovu zaposlenja, odnosno samostalne djelatnosti, ukoliko ispune zakonom propisane uslove.</p> <p>Jednokratna interventna novčana pomoć dodjeljuje se najugroženijim seoskim i staračkim domaćinstvima, na osnovu sprovedenog postupka, od strane nadležne Komisije ministarstva. Ova vrsta podrške odobrava se domaćinstvima koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i nijesu u mogućnosti da obezbijede osnovne životne uslove</p>				
Način plaćanja	<p>Staračka naknada isplaćuje se putem pošte korisniku staračke naknade lično, ili putem banke. Sredstva za poljoprivredno osiguranje se uplaćuju na račun nadležnog organa. Jednokratna interventna novčana pomoć se isplaćuje na račun korisnika pomoći.</p>				
Procedura realizacije	<p>Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa predmetnom mjerom. Administrativnu kontrolu vrši Direkcija za agroindustriju, poljoprivredno osiguranje i socijalne transfere. Zahtjevi se dostavljaju na adresu Ministarstva ili direktno na arhivu.</p> <p>Za staračke naknade Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede provjerava da li su ispunjeni uslovi u skladu sa propisima. Ukoliko se utvrdi da su uslovi ispunjeni, donosi se rješenje o priznavanju prava na staračku naknadu. Naknada se isplaćuje mjesečno iz sredstava Agrobudžeta, preko državnog trezora putem pošte korisniku staračke naknade lično ili putem banke.</p> <p>Za poljoprivredno osiguranje, zahtjevi koji budu pozitivno riješeni, Ministarstvo plaća participaciju nadležnom organu u skladu sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje i Pravilnikom o obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog ili glavnog zanimanja.</p> <p>Za jednokratne interventne novčane pomoći isplata se vrši na račun korisnika pomoći na osnovu sprovedenog postupka nadležne Komisije Ministarstva i izvještaja Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u biljnoj proizvodnji i Direkcije za savjetodavne poslove i kontrolu na terenu u stočarskoj proizvodnji</p>				
Nadzor i kontrola	<p>Koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za agroindustriju, poljoprivredno osiguranje i socijalne transfere; Implementaciona odgovornost, samostalni savjetnik I za staračke naknade i poljoprivredno osiguranje,</p>				
Finansijski	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Komponente</th> <th>Iznos u €</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Komponente	Iznos u €		
Komponente	Iznos u €				

plan	Sredstva za isplatu staračkih naknada, troškovi distribucije i za druge socijalne transfere u poljoprivredi, jednokratna interventna novčana pomoć za seoska i staračka domaćinstva i sredstva za isplatu poljoprivrednog osiguranja	13.000.000,00 123.000.00
	UKUPNO:	13.123.000,00

B) RIBARSTVO

5. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU	
5.1. Mjera modernizacija ribarske flote i unapređenje bezbjednosti hrane	
5.1.1 MODERNIZACIJA RIBARASKE FLOTE I OČUVANJE SVJEŽINE ULOVA	
Razlozi za podršku	<p>Ribarstvo predstavlja važan segment privrednog i društvenog razvoja priobalnih zemalja, uključujući i Crnu Goru, koja raspolaže značajnim, ali nedovoljno iskorišćenim ribolovnim resursima. Iako su u prethodnom periodu uložena značajna finansijska sredstva u modernizaciju crnogorske ribarske flote, neophodno je nastaviti sa daljnim ulaganjima, posebno u oblasti opremanja plovila u pogledu bezbjednosti, higijenskih standarda i efikasnosti - selektivnosti ribolova.</p> <p>Veći dio ribarske flote je starije gradnje, sa zastarjelim pogonskim i pomoćnim sistemima, što negativno utiče na bezbjednost plovidbe, radne uslove posade i mogućnost obavljanja ribolova u nepovoljnim vremenskim uslovima i na većim dubinama. Ovakva struktura flote dovodi do povećanog rizika od nezgoda na moru kao i povećanih troškova održavanja i goriva.</p> <p>Pored bezbjednosti plovidbe, značajan izazov predstavlja i obezbjeđivanje adekvatnih higijenskih i zdravstvenih standarda na ribolovnim plovilima, u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva i pravne tekovine Evropske unije u oblasti bezbjednosti hrane. Nedostatak savremene opreme za čuvanje ulova, neadekvatni radni prostori i zastarjela infrastruktura na plovilima negativno utiču na kvalitet i tržišnu vrijednost ribe.</p> <p>Pored modernizacije flote, od izuzetnog značaja je i očuvanje svježine i kvaliteta ulova, što omogućava povećanje tržišne vrijednosti proizvoda i jačanje konkurentnosti crnogorskih ribara na domaćem i EU tržištu. Podrška može obuhvatati nabavku i modernizaciju rashladnih sistema na plovilima i kopnu, kao i nabavku transportnih vozila za održavanje svježine ribe i drugih morskih organizama, u skladu sa higijenskim standardima i zahtjevima bezbjednosti hrane.</p> <p>Upravo iz tih razloga modernizacija ribolovne flote, poboljšanje bezbjednosti hrane i očuvanje svježine ulova predstavlja ključan preduslov za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje bezbjednosti plovidbe i zaštite života i zdravlja ribara; • unapređenje higijenskih uslova na plovilima i očuvanje kvaliteta ulova u skladu sa standardima bezbjednosti hrane; • povećanje energetske efikasnosti i smanjenje operativnih troškova i • jačanje konkurentnosti domaćih ribara na nacionalnom i EU tržištu. <p>Međutim, ulaganja u modernizaciju plovila, poboljšanje bezbjednosne opreme, motora, radnih i skladišnih prostora predstavljaju značajne kapitalne izdatke. Privredni ribari, kao mali privredni subjekti, često nemaju pristup povoljnim kreditnim linijama, niti mogućnost da svoje plovne objekte koriste kao adekvatno sredstvo obezbjeđenja kod finansijskih institucija. Iz navedenih razloga, državna podrška usmjerena na modernizaciju ribolovne flote ima ključnu ulogu u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • unapređenju bezbjednosti na moru, • osiguranju zdravstvene ispravnosti ribe, • povećanju ekonomske održivosti ribarskih domaćinstava, • kao i postepenom usklađivanju sektora ribarstva sa standardima i praksama Evropske unije.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacija ribarske flote i opreme za očuvanje svježine ulova; • unapređenje standarda bezbjednosti plovidbe i radnih uslova; • osiguranje zdravstvene ispravnosti ribe i drugih morskih proizvoda; • povećanje energetske efikasnosti i smanjenje operativnih troškova; • jačanje konkurentnosti domaćih ribara na nacionalnom i EU tržištu i • podrška održivom i selektivnom ribolovu.

Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška modernizaciji ribarske flote odnosi se na kofinansiranje privrednih ribara (nosilaca dozvole ili privremenog rješenja za obavljanje privrednog ribolova) u troškovima rekonstrukcije ribolovnih plovni objekata, zamjena postojećih ribolovnih plovni objekata novim, zamjene glavnog i nabavka pomoćnog motora, opravke i servisa glavnog motora, nabavke novog vitla, nabavka prikolice za plovilo i prikolice za transport ribolovne opreme, privežišta ribolovnog plovni objekta, povećanja higijenskih i zdravstvenih standarda na plovilu, nabavke ribolovnog alata i opreme, nabavke sigurnosne opreme na ribolovnom plovnom objektu, uređaja za monitoring, kontrolu i nadzor ribolovnih aktivnosti, elektronskih uređaja za povećanje efikasnosti prilikom ulova, uređaja za održavanje svježine ulova, transportno rashladno vozilo za održavanje svježine izlovljene ribe i drugih morskih organizama.</p> <p>Podrška može iznositi od 50% do 80% vrijednosti ispostavljenih računa, maksimalno do 10.000€ po ribolovnoj dozvoli - privremenom rješenju, a bliži kriterijumi biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Kriterijumi za podršku kao i spisak prihvatljivih investicija biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za dodjelu podrške premaši budžetom planirani godišnji iznos za realizaciju mjere, Ministarstvo zadržava pravo da prekine dalju realizaciju javnog poziva ili mjere.</p> <p>O prekidu mjere Ministarstvo će blagovremeno obavijestiti sve potencijalne korisnike.</p>	
Korisnici	<p>Korisnik ove mjere može biti privredni ribar (privredno društvo ili preduzetnik) ukoliko je nosilac važeće dozvole ili privremenog rješenja za obavljanje privrednog ribolova, a koji je na dan podnošenja zahtjeva za podršku ostvario prihod od prodaje izlovljene ribe i drugih morskih organizama u iznosu većem od 3.000,00 eura.</p> <p>Proporcijalna raspodjela podrške u skladu sa ostvarenim prihodom u prodaji ribe i drugim kriterijumima biće detaljno definisana Javnim pozivom.</p> <p>Kao referentni period za ostvareni prihod uzima se period od 18 mjeseci koji prethodi datumu podnošenja zahtjeva za podršku.</p> <p>Privremena rješenja se odnose na ribare kojima je, usljed stupanja na snagu novog Zakona o morskom ribarstvu i donošenja novih podzakonskih akata, omogućen nastavak obavljanja djelatnosti do okončanja postupaka usklađivanja i izdavanja novih dozvola, a u skladu sa prelaznim i završnim odredbama važećih propisa.</p> <p>Privredna društva, preduzetnici koji posjeduju privremeno rješenje priznaje se status privrednog ribara u smislu ove mjere, pod uslovom da ispunjavaju sve ostale propisane kriterijume.</p>	
Način plaćanja	Na osnovu zahtjeva za isplatu, u skladu sa zakonom, na žiro račun korisnika.	
Procedura realizacije	<p>Realizacija mjere podrške modernizaciji ribarske flote i unapređenje bezbjednosti hrane sprovodi se putem Komisije koju formira Ministarstvo, a sredstva za podršku odobravaju se u skladu sa sljedećom procedurom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnošenje zahtjeva za isplatu podrške; - administrativna provjera podnešenih zahtjeva; - zahtjevi za dopunu dokumentacije, ukoliko to bude potrebno; - terenska kontrola podnešenih zahtjeva; - odobravanje isplate nakon potvrđene terenske kontrole. 	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – Načelnik Direkcije za strukturne mjere, tržište, EU fondove i državnu pomoć u ribarstvu i akvakulturi	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Modernizacija ribarske flote odnosi se na kofinansiranje privrednih ribara u troškovima rekonstrukcije ribolovnih plovni objekata, nabavke novih ribolovnih plovni objekat, zamjene glavnog motora, nabavke pomoćnog motora, opravke i servisa glavnog motora, nabavke vitla, privežišta ribolovnog plovni objekta, povećanja higijenskih i zdravstvenih standarda na plovilu, nabavke ribolovnog alata i opreme, nabavke sigurnosne opreme na ribolovnom plovnom objektu, uređaja za monitoring, kontrolu i nadzor ribolovnih aktivnosti, kao i elektronskih uređaja za povećanje efikasnosti prilikom ribolova.	540.000,00

	UKUPNO:	540.000,00
--	----------------	-------------------

5. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU	
5.2. Mjera unapređivanja sektora akvakulture u moru	
5.2.1 PODRŠKA ODRŽIVIM AKTIVNOSTIMA U CILJU JAČANJA KONKURENTNOSTI SEKTORA AKVAKULTURE U MORU	
Razlozi za podršku	<p>Akvakultura u moru je prepoznata svuda u svijetu kao brzorastući sektor koji može da obezbijedi zdravu hranu iz mora i smanji negativni uticaj ribolova na postojeće riblje resurse i samim tim pomogne očuvanju istih. Crnogorski sektor akvakulture u moru, zbog djelimično neefikasnog načina uzgoja u kombinaciji sa sporim prirastom, teško da bi mogao ostati konkurentan bez velikog smanjenja proizvodnih troškova i osavremenjivanja proizvodnje. Stoga je potrebno nastaviti izgradnju efikasnog i konkurentnog sektora kroz podršku uzgajivačima školjaka i ribe kako bi se poboljšali uslovi uzgoja i plasmana ovih proizvoda na tržište.</p> <p>U Crnoj Gori postoje odlični uslovi za uzgoj školjki i planirano je dalje povećanje obima uzgoja. Na taj način stvoriće se uslovi za pokrivanje domaće potražnje, kao i mogućnost izvoza. Klimatske promjene koje se dešavaju poslednjih godina imaju značajan uticaj na akvakulturu u moru, u negativnom kontekstu, jer dovode do pojave bolesti.</p> <p>Pored bolesti velike štete prethodnih godina su na uzgajalištima uzrokovali predatori. Institut za biologiju mora je sproveo eksperimentalni projekat čiji je osnovni cilj bio pronalazjenje novih tehničkih rješenja radi adekvatne i trajne zaštite postojećih uzgajališta mušulja i kamenica od predatora, pa je data preporuka da se obezbijedi podrška uzgajivačima školjki radi uvođenja neophodnog sistema zaštite – nabavke mreža.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture u moru; • produktivna ulaganja u ekološku proizvodnju i inovacije u akvakulturu u moru; • uvođenje novih tehnologija u pogledu zaštite uzgajališta od bolesti i predatora; • unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja u akvakulturi u moru i • akvakultura u moru koja osigurava usluge zaštite životne sredine.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška održivim aktivnostima u sektoru akvakulture u moru odnosi se na: kofinansiranje troškova uzgajivača ribe i školjaka za rekonstrukciju uzgajališta; izgradnju ili rekonstrukciju objekata za skladištenje hrane i skladištenje opreme; nabavku opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavku opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda uzgoja na tržište, rekonstrukciju ili nabavku splava za operativni rad uzgajališta; nabavku zaštitnih mreža radi zaštite uzgajališta od predatora, nabavku opreme u cilju postizanja produktivnije ekološke proizvodnje i inovacija, očuvanju zaštite životne sredine, unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja, kao i usluge savjetovanja u akvakulturi u moru.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 60% vrijednosti ispostavljenih računa, maksimalno do 10.000€. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti privredna društva i preduzetnike koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu, odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške.</p>
Korisnici	Privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu.
Način plaćanja	Po dostavljenom zahtjevu, na žiro račun korisnika, u skladu sa predviđenom namjenom i javnim pozivom.

Procedura realizacije	Uslov za korišćenje sredstava za održive aktivnosti u cilju jačanja konkurentnosti sektora akvakulture u moru je da privredna društva i preduzetnici imaju važeću dozvolu za akvakulturu, da je uzgajivač dostavio kopiju dnevnika uzgoja za 2025. godinu Ministarstvu. Mjera se sprovodi na osnovu pristiglih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Administrativnu i terensku kontrolu vrši Direktorat za ribarstvo.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za upravljanje resursima i ribolovnom flotom.	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Podrška poboljšanju konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture u moru odnosi se na kofinansiranje u troškovima: rekonstrukcije uzgajališta; izgradnje/rekonstrukcije objekata za skladištenje hrane ili skladištenje opreme; nabavke opreme za automatizaciju procesa uzgoja; nabavke opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranje proizvoda uzgoja na tržište; rekonstrukcije ili nabavke splava za operativni rad uzgajališta; nabavke zaštitnih mreža radi zaštite uzgajališta od predatora, nabavku opreme u cilju postizanja produktivnije ekološke proizvodnje i inovacija, očuvanju zaštite životne sredine, unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja, kao i usluge savjetovanja u akvakulturi u moru.	35.000,00
	UKUPNO:	35.000,00

5.2.2 DIREKTNA PLAĆANJA U AKVAKULTURI U MORU – UZGOJ ŠKOLJAKA

Razlozi za podršku	<p>Uzgajališta školjaka (mušulja i kamenica) su raspoređena na području Bokokotorskog zaliva. Pored svih prirodnih povoljnosti za uzgoj školjaka koje ima Zaliv, proizvodnja školjaka se i dalje može okarakterisati kao djelimično neefikasna. U cilju podizanja konkurentnosti i efikasnosti ovoga sektora Ministarstvo je uzgajivačima posljednjih godina kroz svoje aktivnosti i mjere omogućavalo podršku za finansiranje unapređenja infrastrukture uzgajališta i pratećih objekata, kao i opreme za poboljšanje procesa uzgoja i stavljanja proizvoda akvakulture u moru na tržište.</p> <p>Uprkos gore navedenim mjerama, ukupna proizvodnja školjaka u Crnoj Gori se procjenjuje na oko 244 t mušulja i oko 19 t kamenica godišnje i ne pokazuje neki značajni trend povećanja proizvodnje posljednjih godina. Problem se uglavnom ogleda u nedovoljnom korišćenju raspoloživih proizvodnih kapaciteta.</p> <p>Kako bi se postigli zacrtani ciljevi koji podrazumijevaju povećanje proizvodnje u akvakulturi u moru, potrebno je da kroz direktnu podršku stimulisati uzgajivače da maksimalno koriste proizvodne kapacitete.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti uzgoja školjaka i stvaranje tržišno konkurentnih uzgajivača; • privođenje namjeni svih raspoloživih proizvodnih kapaciteta; • unapređivanje poslovanja i • povećanje ukupne proizvodnje u akvakulturi u moru.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku za direktna plaćanja u akvakulturi u moru imaju privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu. Podrška se ostvaruje isključivo za proizvodnju školjaka (mušulja i kamenica) na sopstvenom uzgajalištu, na osnovu površine uzgajališta navedene u važećoj dozvoli za akvakulturu i na osnovu ostvarene prosječne proizvodnje za posljednju godinu (2025. godina) na sljedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0,3 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjaka iznosio preko 2 kg/m²; - 0,2 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjaka iznosio između 1-2 kg/m²; - 0,1 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta, ako je prosjek proizvedenih školjaka iznosio ispod 1 kg/m². <p>Zahjev za podršku se dostavlja Ministarstvu na obrascu, koji se može preuzeti na sajtu ili u kancelariji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.</p> <p>Uz zahtjev za podršku se dostavljaju sljedeća dokumenta;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bilansi stanja za prethodnu godinu (2025. godina); - normativi u proizvodnji, specifikacija internih prenosa za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha i lager lista na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost proizvedenih količina školjaka na uzgajalištu; - specifikacija svih ulaza od inostranih i domaćih dobavljača za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina) kao i finansijska kartica zaliha robe na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost podataka o eventualno uvezenim količinama školjaka; - zaključni list za prethodnu godinu (2025. godina); - potpisanu i ovjerenu izjavu od strane ovlašćenog računovođe i odgovornog lica o ukupnoj godišnjoj proizvodnji u kilogramima, za 2025. godinu.

	<p>Traženi podaci moraju da budu pripremljeni i ovjereni od strane knjigovodstvene agencije. U slučaju da nosilac dozvole za akvakulturu podliježe paušalnom oporezivanju uz zahtjev se dostavljaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rješenja o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti za 2025. godinu; - knjiga prometa za 2025. godinu; - bankovna kartica prometa preduzetnika za 2025. godinu; - normativi u proizvodnji, specifikacija internih prenosa za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha i lager lista na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost proizvedenih količina školjaka na uzgajalištu; - specifikacija svih ulaza od inostranih i domaćih dobavljača za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha robe na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost podataka o eventualno uvezenim količinama školjaka; - potpisanu izjavu od strane odgovornog lica o ukupnoj godišnjoj proizvodnji u kilogramima, za 2025. godinu <p>Rok za dostavljanje zahtjeva je 30. septembar 2026. godine. Ministarstvo zadržava pravo provjere dostavljenih dokumenata, odnosno proizvedenih i uvezenih količina i njihovu provjeru sa ostalim nadležnim institucijama. Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po m².</p>	
Korisnici	Privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu.	
Način plaćanja	Po dostavljenom zahtjevu, na žiro račun korisnika, u skladu sa predviđenom namjenom i javnim pozivom.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva i ostale propisane dokumentacije.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorata za ribarstvo Implementaciona odgovornost - Komisija Ministarstva	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Podrška povećanju proizvodnje u akvakulturi u moru - uzgoj školjki	35.000,00
	UKUPNO:	35.000,00

5. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU		
5.3. Mjera održivog upravljanja i očuvanja resursa ribe i drugih morskih organizama		
5.3.1 ODRŽIVO UPRAVLJANJE I OČUVANJE RESURSA RIBE I DRUGIH MORSKIH ORGANIZAMA		
Razlozi za podršku	<p>U okviru zajedničke ribarske politike EU, države članice moraju uspostaviti adekvatan sistem za prikupljanje, čuvanje i obradu bioloških, ekoloških, tehničkih, socio-ekonomskih, ulovnih podataka, uključujući podatke o iskrcaju ribe i drugih vodenih organizama, odbačenih i/ili vraćenih riba i drugih vodenih organizama, kao i informacije o kretanju ulovnih plovila, sportsko-rekreativnom ribolovu i sl. (u daljem tekstu DCF). Takođe, Generalna komisija za ribarstvo u Mediteranu (u daljem tekstu GFCM), kao regionalna organizacija za upravljanje ribarstvom, a čija je Crna Gora punopravna članica od 2004. godine, od svojih članica zahtijeva prikupljanje i podnošenje referentnih podataka o ulovu, floti, ribolovnom naporu, socio-ekonomskom stanju sektora, kao i biološkim podacima riba i drugih morskih organizama (u daljem tekstu DCRF). Naime, iskorišćavanje ribljih resursa treba da se vrši u skladu sa održivim ekonomskim, ekološkim i socijalnim razvojem, što se ostvaruje, prije svega na bazi prethodno prikupljenih podataka DCF-DCRF, te pravilnim i racionalnim obavljanjem ribolova i primjenom principa predostrožnosti u sprovođenju mjera zaštite i očuvanja živih resursa mora uz održavanje biološkog diverziteta.</p> <p>U skladu sa naprijed navedenim, posebnu pažnju treba posvetiti ispitivanju stanja raspoloživih resursa riba i drugih vodnih organizama, a koja su neophodna radi boljeg razumijevanja potreba sektora ribarstva, postizanja ciljeva odgovornog upravljanja, kao i identifikovanja novih mogućnosti za upravljanje morskim ribarstvom na održiv način.</p> <p>S tim u vezi, a shodno Zakonu o morskom ribarstvu („Sl.list CG“, br. 69/25), Institut za biologiju mora iz Kotora, kao naučno-istraživačka institucija, nadležna za poslove naučnih istraživanja i praćenja stanja riba i drugih morskih organizama, ima ključnu ulogu u istraživanju i procjeni stanja resursa, procjeni održivog korišćenja ribe i drugih morskih organizama i monitoringu populacione dinamike riba i drugih morskih organizama.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • procjena raspoloživih resursa ribe i drugih morskih organizama; • praćenje stanja i procjena održivog korišćenja ribe i drugih morskih organizama; • prikupljanje i obrada DCF-DCRF podataka i • monitoring populacione dinamike riba i drugih morskih organizama. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se obezbjeđuje Institutu za biologiju mora Kotor, na bazi Sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji broj 06-318/25-30141/1 od 11. decembra 2025. godine, i zaključenog ugovora o realizaciji aktivnosti za potrebe sprovođenja godišnjeg programa prikupljanja podataka u morskom ribarstvu (DCF-DCRF).	
Korisnici	Institut za biologiju mora iz Kotora.	
Način plaćanja	Institut za biologiju mora Kotor, na osnovu ugovora i zahtjeva za isplatu uz koji se prilaže kopije dokaznog materijala o visini troškova. Ministarstvo zadržava pravo da, ukoliko iznos opredijeljenih sredstava kroz ovu mjeru ne bude dovoljan za završetak sprovođenja naučnog istraživanja, izvrši prenamjenu sredstava u okviru Programa 16 004 – Ribarstvo.	
Procedura realizacije	Podrška Institutu za biologiju mora Kotor isplaćuje se u skladu sa ugovorom.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorat za ribarstvo Implementaciona odgovornost - Komisija Ministarstva	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	A. PRIKUPLJANJE BIOLOŠKIH PODATAKA (Angažovanje posmatrača za uzorkovanje (četiri posmatrača, dvanaest mjeseci) i otkup ciljanih vrsta ribe i drugih morskih organizama za potrebe laboratorijskih istraživanja (oslić, barbun, kozica, srdela, incun, bukva, hobotnica)	80.665,00

	<p>B. LABORATORIJSKA OBRADA PRIKUPLJENIH BIOLOŠKIH PODATAKA</p> <p>(Naučna obrada podataka (priprema, obrada i unos naučnih podataka u bazu bioloških i istraživačkih podataka) i priprema naučnih izvještaja o prikupljenim podacima i prezentacija rezultata u skladu sa zahtjevima DCF-DCRF</p>	20.000,00
	UKUPNO:	100.665,00

5.3.2. UPRAVLJANJE SISTEMOM MONITORINGA I KONTROLE U RIBARSTVU (RMC)		
Razlozi za podršku	<p>U okviru Direktorata za ribarstvo, uspostavljen je sistem monitoringa i kontrole ribolovnih aktivnosti - Ribarski monitoring centar (u daljem tekstu: RMC). RMC je skup aktivnosti, opreme, alata i sistema koji omogućava svim zainteresovanim stranama dostupnost informacija od značaja za održivo upravljanje raspoloživim resursima, borbi protiv nelegalnog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova, kao i prikupljanju, obradi i distribuciji statističkih podataka u ribarstvu.</p> <p>Zajedničkom ribarskom politkom EU posvećena je posebna pažnja i potreba svih zemalja članica, kao i zemalja koje pretenduju da budu članice EU, za prikupljanjem i obradom podataka o ribolovnim aktivnostima.</p> <p>Najznačajniji podaci koje je neophodno kontinuirano prikupljati odnose se na: izlovljene količine, kapacitet ribolovnih plovni objekata, kretanja ribolovnih plovni objekata, ribolovni napor nad raspoloživim resursima, prodajna statistika, biološki, ekološki, tehnički i socio-ekonomski podaci, kao i podaci o izvršenim inspekcijama i sprovedenim sankcijama.</p> <p>Činjenica da je RMC veoma složen i kompleksan sistem, Crna Gora mora obezbijediti dovoljno ljudskih i finansijskih sredstava za njegovo nesmetano funkcionisanje, kako bi se omogućila puna primjena propisa iz oblasti ribarstva i uspostavili mehanizmi kontrole, prikupljanja i obrade podataka propisani Zajedničkom ribarskom politikom EU.</p> <p>Stoga će Direktorat za ribarstvo ovom mjerom obezbijediti neophodna finansijska sredstva za nesmetano funkcionisanje RMC-a u 2026. godini i učiniti korak više u uspostavljanju ključnih mehanizama iz Zajedničke ribarske politike EU.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • funkcionalnost satelitskog sistema monitoringa ribolovnih plovni objekata (SSMP); • automatsko lociranje ribolovnih plovni objekata (ALC); • unapređenje elektronske evidencije o ribolovnim aktivnostima; • unapređenje elektronske evidencije o kupoprodaji, stavljanju na tržište, transportu i sljedljivosti ribe i proizvoda od ribe; • analitička i statistička obrada podataka u ribarstvu; • unapređenje kontrole i suzbijanje svih vidova nelegalnih ribolovnih aktivnosti u slatkovodnom i morskom ribarstvu i • dugoročno održavanje i upravljanje RMC-om. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje satelitskim i mobilnim operaterima, privrednim društvima, preduzetnicima i drugim pravnim i fizičkim licima koje Direktorat za ribarstvo angažuje u skladu sa Zakonom, a radi postizanja navedenih ciljeva.</p>	
Korisnici	<p>Operateri za satelitske i mobilne komunikacione sisteme, privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička lica angažovana u skladu sa Zakonom.</p>	
Način plaćanja	<p>Operateri za pružanje satelitskih i mobilnih komunikacionih servisa, na osnovu zaključenog ugovora i ispostavljenog računa.</p> <p>Privredna društva preduzetnici i druga pravna i fizička lica na osnovu zaključenog ugovora.</p>	
Procedura realizacije	<p>Ministarstvo, odnosno Direktorat za ribarstvo zaključuje ugovor o pružanju usluga u skladu sa Zakonom, i vrši isplatu na način i pod uslovima definisanim zaključenim ugovorima.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere - generalni direktor Direktorata za ribarstvo;</p> <p>Operativna odgovornost - savjetnik II za informacione tehnologije u ribarstvu i monitoring.</p>	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A. Izvođenje pripremnih radova i priključenje na vodovodnu i elektrodistributivnu mrežu elektronskih uređaja na mjestima prvog iskrcaja, kao i privođenje namjeni osnovnih prostorija u opštini Bar za potrebe Ribarskog monitoring centra	20.000,00
	B. Dugoročno održavanje uspostavljenih informacionih i drugih elektronskih sistema koji funkcionišu unutar RMC-a (održavanje RIS-a i drugih tehničkih i hardverskih komponenti RMC-a)	20.000,00

	C. Kontinuirana kontrola ribolovnih aktivnosti na moru, uz upotrebu plovnog objekta i savremenih tehnologija (održavanje i redovno servisiranje inspekcijskog plovila, vez, gorivo i angažovanje upravitelja čamca)	40.000,00
	D. Unapređenje kontrole i suzbijanje svih vidova nelegalnih ribolovnih aktivnosti u slatkovodnom i morskom ribarstvu	7.000,00
	E. Edukativne, promotivne i druge prateće aktivnosti u cilju podizanja svijesti o poslasticama nelegalnog ribolova	3.000,00
	UKUPNO:	90.000,00

5.3.3 MIDAS 2 – KOMPONENTA 3 MODERNIZACIJA SEKTORA RIBARSTVA

Razlozi za podršku	<p>Komponenta 3 koncipirana je u cilju pružanja podrške za ispunjavanje dva mjerila u okviru Poglavlja 13 (Ribarstvo): usvajanje zakonodavstva koje pruža značajan stepen usklađenosti sa pravnom tekovinom EU u oblasti ribarstva i obezbjeđuje da će Crna Gora moći u potpunosti da primijeni Zajedničku politiku ribarstva nakon pristupanja, i jačanje administrativnih, inspeksijskih i kontrolnih kapaciteta koje zahtijeva Zajednička politika ribarstva, što osigurava da će zahtevi EU biti u potpunosti ispunjeni danom pristupanja.</p> <p>Ovom komponentom biće finansirane investicije u javnom sektoru čiji je cilj postizanje dva cilja: unapređenje proizvodnih kapaciteta sektora ulaganjem u osnovnu infrastrukturu i opremu koja će ribarima obezbijediti bezbjedan i sanitarni sistem ukrcaja i pristup luci, i jačanje institucionalnih kapaciteta za primjenu Zajedničke ribarske politike (ZRP) nakon pristupanja EU, kao i značajno jačanje administrativnih, inspeksijskih i kontrolnih kapaciteta. Investicije za podršku unapređenja kapaciteta ribara (brodovi i ostala oprema) podržava se kroz grantove za ribarstvo za jačanje kapaciteta, korisnika i relevantnih institucija za sprovođenje Evropskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • unapređivanje konkurentnosti sektora ribarstva; • unapređivanje kopnene infrastrukture za vez ribarskih plovila i iskrcaj ribe; • prikupljanje i obrada podataka o ulovu, floti i ribolovnom naporu u morskome ribarstvu; • uspostavljanje sistema sljedljivosti u sektoru ribarstva; • uspostavljanje sistema elektronske evidencije u morskome ribarstvu; • unapređivanje inspekcije i nadzora ribolovnih aktivnosti; • jačanje konkurentnosti ribarskog sektora kroz uvođenje novih znanja i novih tehnologija; • uspostavljanje i jačanje veze između ribarstva, poljoprivrede i turizma; • poboljšanje saradnje između profesionalnih ribara iz Crne Gore i ribara iz drugih primorskih zemalja i • poboljšanje promocije i marketinga proizvoda ribarstva. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 2 MIDAS 2 projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske Banke.</p> <p>Kriterijumi za grant podršku definisani su kroz javni poziv/operativni priručnik ili ostale procedure definisane MIDAS 2 projektom.</p>	
Korisnici	<p>Korisnici su pravna i fizička lica i ostali subjekti u skladu sa procedurama/javnim pozivima/operativnim priručnicima definisanim Projektom.</p>	
Način plaćanja	<p>Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.</p>	
Procedura realizacije	<p>Realizacija će se vršiti u skladu sa Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske banke. Za grant podršku u skladu sa Javnim pozivom, Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske banke.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator projekta MIDAS 2 – ministar;</p> <p>Operativna odgovornost – generalni direktor Direktorata za ribarstvo;</p> <p>Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.</p>	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A. Podrška unapređenju konkurentnosti privrednog ribolova kroz grantove	700.000,00
	B. Unapređivanje kopnene infrastrukture za vez ribarskih plovila i iskrcaj ulova	600.000,00
	C. Realizacija ostalih aktivnosti projekta MIDAS 2 (tehnička podrška programu, istraživanja itd.)	400.000,00
	UKUPNO:	1.700.000,00

5.3.4 CRFASD – KOMPONENTA 1 - Razvoj ribarstva i institucionalna spremnost za pristupanje EU u okviru poglavlja 13		
Razlozi za podršku	<p>Projekt razvoja ribarstva i poljoprivredno-prehrambenog sektora otpornog na klimatske promjene - CRFASD dobio je odobrenje borda izvršnih direktora Međunarodne banke za obnovu i razvoj 17. decembra 2025. godine. Ugovor o kreditu potpisan je 24. decembra 2025. godine. Početak realizacije projekta je 90 dana od dana potpisivanja ugovora. Razvojni cilj projekta je jačanje javnih institucija Crne Gore u sektoru ribarstva i poljoprivredno-prehrambenom sektoru da bi se postiglo kvalitetnije pružanje usluga i povećala spremnost za pristupanje EU.</p> <p>Ciljevi komponente 1 <i>Razvoj ribarstva i institucionalna spremnost za pristupanje EU u okviru poglavlja 13</i> su unapređenje otpornosti na klimatske promjene i jačanje proizvodnih kapaciteta sektora ribarstva kroz ulaganja u razvoj klimatski otporne ribarske infrastrukture. Takođe, cilj je jačanje administrativnih kapaciteta i kapaciteta za pružanje usluga Direktorata za ribarstvo (DfF), radi unapređenja kvaliteta i klimatske otpornosti pružanja usluga. Ova komponenta obuhvata dvije podkomponente. Podkomponenta 1.1: Razvoj klimatski otporne ribarske infrastrukture. Ciljevi ove podkomponente su podrška uspostavljanju klimatski otporne ribarske luke, kao i jačanje kapaciteta ribara koji koriste luke, u cilju povećanja dodate vrijednosti i unapređenja pristupa tržištu. Podkomponenta 1.2: Jačanje kapaciteta Direktorata za ribarstvo za EU. Cilj ove podkomponente je jačanje kapaciteta Direktorata za ribarstvo za pružanje usluga usklađenih sa zahtjevima EU. Pružena podrška unaprijediće administrativne, inspeksijske i kontrolne kapacitete u sektoru ribarstva, u skladu sa zahtjevima Zajedničke ribarske politike (ZRP) i propisima EU.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • unapređivanje konkurentnosti sektora ribarstva; • unapređivanje kopnene infrastrukture za vez ribarskih plovila i iskrcaj ribe; • unapređenje klimatske otpornosti i povećanje proizvodnih kapaciteta sektora ribarstva kroz ulaganja u razvoj klimatski otporne ribarske infrastrukture; • jačanje kapaciteta ribara za povećanje dodate vrijednosti i pristup tržištu; • jačanje administrativnih, inspeksijskih i kontrolnih kapaciteta Direktorata za ribarstvo, za pružanje usluga u skladu sa zahtjevima EU; • jačanje upravljanja ribarstvom u cilju usklađivanja sa ZRP i • uspostavljanje i jačanje veze između ribarstva, poljoprivrede i turizma. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 1 CRFASD projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom CRFASD projekta i procedurama Svjetske banke.	
Korisnici	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV), Direktorat za ribarstvo; nacionalni sektor ribarstva i opština Ulcinj.	
Način plaćanja	Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.	
Procedura realizacije	Realizacija će se vršiti u skladu sa Operativnim priručnikom CRFASD projekta i procedurama Svjetske banke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator projekta CRFASD – ministar; Operativna i implementaciona odgovornost – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	D. Razvoj klimatski otporne infrastrukture	300.000,00
	E. Jačanje kapaciteta Direktorata za ribarstvo	200.000,00
	Ukupno:	500.000,00

5. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU	
5.4. Mjera podrške organizovanom djelovanju u sektoru ribarstva i akvakulture u moru	
5.4.1. PODRŠKA AKTIVNOSTIMA ZAJEDNIČKOG DJELOVANJA I UDRUŽIVANJA U SEKTORU RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU	
Razlozi za podršku	<p>Uzimajući u obzir veličinu i strukturu ribarstva u odnosu na druge privredne grane u Crnoj Gori, sektor ribarstva možemo okarakterisati kao veoma mali i nerazvijen, što značajno doprinosi manjoj konkurentnosti na tržištu, a time i slabijoj ekonomskoj održivosti privrednih društava, preduzetnika i drugih pravnih i fizičkih lica koja posluju u sektoru ribarstva. Takođe, niskoj konkurentnosti ovog sektora doprinosi i nedostatak adekvatne kopnene infrastrukture, dotrajalost ribolovne flote, primjena zastarjelih tehnologija, nedostatak radne snage, neorganizovanost i dr., a što u konačnom uzrokuje i veoma niske i otežane investicijske i razvojne potencijale sektora u cjelini.</p> <p>Ponuda i stavljanje na tržište riba i drugih vodenih organizama u Crnoj Gori uglavnom je neorganizovana, te je u narednom periodu neophodno osnažiti i podstaći udruživanje i zajedničko djelovanje u sektoru ribarstva, ne bi li se time podstakli investicioni i razvojni potencijali ovog sektora u bliskoj budućnosti.</p> <p>S tim u vezi, Ministarstvo će kroz realizaciju ove mjere podržati nevladine organizacije, organizacije proizvođača, udruženja, kooperative i druge oblike zajedničkog rada i djelovanja u sektoru ribarstva, kako bi se sektor izborio sa sve zahtjevnijim prilikama na tržištu ribe i proizvoda od ribe i time obezbijedila stabilna egzistencija i održivost poslovanja u sektoru ribarstva Crne Gore.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • zajedničko djelovanje, planiranje i stavljanje na tržište riba i drugih vodenih organizama; • promocija ribe i proizvoda od ribe koja potiče iz ulova; • povezivanje sektora ribarstva sa trgovačkim lancima u zemlji i inostranstvu; • objedinjavanje selekcija, kategorizacija, obilježavanje i pakovanje ulova radi stavljanja na tržište, odnosno u promet; • bolje informisanje potrošača; • poboljšanje infrastrukture neophodne za rad i funkcionisanje zajedničkog djelovanja i • planiranje ulova/proizvodnje prema zahtjevima tržišta u dijelu količina i kvaliteta ribe i drugih vodenih organizama.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška u radu i djelovanju nevladinih organizacija, organizacija proizvođača, kooperativa i drugih organizacionih oblika zajedničkog djelovanja privrednih ribara i uzgajivača obezbjeđuje se samo za registrovane u Crnoj Gori u skladu sa zakonom, i kojima su osnivači registrovani privredni ribari i uzgajivači.</p> <p>Pravo na podršku mogu ostvariti registrovane organizacije koje imaju najmanje 5 stalnih članova, ako ispunjavaju sljedeće uslove:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da imaju pod zakup ili vlasništvo kancelarijski prostor; - da su statutom i drugim aktima jasno utvrđeni organi upravljanja (skupština, upravni ili izvršni odbor, kontrolni ili nadzorni odbor, direktor ili predsjednik i drugi organi upravljanja od značaja za nesmetano funkcionisanje organizacije u skladu sa zakonom i statutom); - da organizacija posjeduje uredan tekući račun u poslovnim bankama u Crnoj Gori, koji nije u blokadi; - da je skupština organizacije ili drugi nadležni organ organizacije usvojio plan rada i djelovanja čiji su ciljevi u skladu sa ciljevima ove mjere; - da je usvojenim planom rada i djelovanja jasno utvrđen budžet, aktivnosti, ciljevi i način realizacije. <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 70% vrijednosti usvojenog plana rada i djelovanja u tekućoj godini, maksimalno do 10.000€.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za odobravanje podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će obustaviti dalju realizaciju ove mjere i o tome, sredstvima javnog informisanja (putem zvanične internet stranice ministarstva i</p>

	štampanih medija), obavijestiti zainteresovane subjekte, odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu sredstava podrške.	
Korisnici	Registrovane kooperative, nevladina udruženja, organizacije proizvođača i drugi srodni oblici organizovanja u ribarstvu i akvakulturi .	
Način plaćanja	Na osnovu zahtjeva za odobravanje isplate, na žiro račun korisnika, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Realizacija mjere podrške organizovanom djelovanju u sektoru ribarstva sprovodi se putem Komisije koju formira Ministarstvo, a sredstva za podršku odobravaju se u skladu sa sljedećom procedurom: <ul style="list-style-type: none"> - podnošenje zahtjeva za odobravanje podrške; - administrativna provjera podnešenih zahtjeva; - zahtjevi za dopunu dokumentacije, ukoliko to bude potrebno; - izvršenje plana rada i djelovanja; - podnošenje zahtjeva za odobravanje isplate; - odobravanje isplate nakon izvršene i potvrđene administrativne i terenske kontrole. 	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – Samostalni savjetnik I za upravljanje resursima i ribolovnom flotom	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Podrška u realizaciji plana rada i djelovanja registrovanih kooperativa, nevladinih udruženja, organizacija proizvođača i drugih srodnih oblika organizovanog djelovanja u ribarstvu i akvakulturi.	40.000,00
	UKUPNO:	40.000,00

5. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U MORU	
5.5 Mjera promocije i održivog upravljanja morskim ribarstvom	
5.5.1 PROMOCIJA, TRADICIJA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE MORSKIM RIBARSTVOM	
Razlozi za podršku	<p>Morsko ribarstvo predstavlja važan dio kulturnog identiteta, tradicije i privrednog razvoja primorskih područja Crne Gore. Pored svoje primarne proizvodne funkcije, ribarstvo ima značajan potencijal za razvoj sportsko-ribolovnog i manifestacionog turizma, promociju lokalnih proizvoda, očuvanje tradicionalnih ribarskih običaja i jačanje svijesti o održivom korišćenju morskih resursa.</p> <p>Ribarske i sportsko-ribolovne manifestacije, kao što su lokalni ribarski dani, tradicionalne fešte, takmičenja i edukativni događaji, imaju izražen ekonomski, turistički, edukativni i društveni značaj, naročito za lokalne zajednice na primorju. Njihovo održavanje doprinosi produženju turističke sezone, jačanju lokalne ekonomije i promociji Crne Gore kao destinacije sa bogatom ribarskom tradicijom.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • promocija morskog ribarstva kao dijela kulturne i prirodne baštine Crne Gore; • razvoj sportsko-ribolovnog i manifestacionog turizma; • podrška organizaciji značajnih ribarskih i sportsko-ribolovnih manifestacija; • jačanje uloge lokalnih zajednica i opština u promociji ribarstva i • podizanje svijesti o održivom upravljanju morskim resursima kroz edukaciju i javne događaje.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Ovom mjerom obezbjeđuje se finansijska podrška za aktivnosti koje doprinose promociji morskog ribarstva, održivom upravljanju ribolovnim resursima i razvoju sportsko-ribolovnog turizma. Podrška se odnosi na sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizaciju i kofinansiranje ribarskih i sportsko-ribolovnih manifestacija na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou; - manifestacije koje promovišu tradicionalni ribolov, lokalne riblje proizvode i ribarsku kulturu; - izradu i distribuciju promotivnih i edukativnih materijala o značaju morskog ribarstva; - organizaciju edukativnih radionica, prezentacija i javnih događaja u vezi sa održivim ribarstvom. <p>Sredstva predviđena ovom mjerom mogu se koristiti za aktivnosti koje ministarstvo inicira i neposredno realizuje.</p> <p>Pravo na sredstva podrške kroz ovu mjeru mogu ostvariti fizička i pravna lica koja dostave zahtjev i u sklopu njega, validne dokaze o plaćanju za sve troškove nastale u vezi organizovanja događaja za koji se potražuje podrška (originalnu fakturu na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnicu ili ovjereni izvod iz banke, ili fiskalizovani račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift). Zahtjev mora sadržati Izvještaj o realizovanim aktivnostima u kojem su navedeni naziv i vrsta događaja, agenda, trajanje događaja, broj učesnika, svrha održavanja, prikaz svih ostvarenih troškova sa dokazima o plaćanju, kao i foto zapise sa manifestacije. Zahtjev za podršku podnosi se po održavanju događaja. Prihvatljivi su zahtjevi koji se odnose na događaje koji su održani i troškove koji su nastali u 2026. godini. Podrška se sprovodi u vidu kofinansiranja. Podrška se pruža u iznosu do 50% utrošenih i opravdanih sredstava, a maksimalno do 10.000 eura za organizaciju tradicionalnih ribolovnih manifestacija, 5.000,00€ učešće na sportsko ribolovnim manifestacijama, odnosno 3000,00€ za promociju morskog ribarstva i edukativne aktivnosti.</p>
Korisnici	<p>Pravo na podršku imaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorat za ribarstvo, za aktivnosti koje inicira i realizuje (u iznosu od 100% vrijednosti planirane aktivnosti) - sportsko-ribolovni klubovi; - savezi registrovani u skladu sa Zakonom o sportu; - opštine i organi lokalne samouprave; - turističke organizacije opština;

	<ul style="list-style-type: none"> - javne ustanove i druge organizacije koje se bave promocijom turizma, kulture i tradicije; - druga pravna i fizička lica koja Ministarstvo angažuje u skladu sa zakonom. 	
Način plaćanja	Na osnovu zahtjeva za odobravanje isplate, na žiro račun korisnika, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Realizacija mjere podrške organizovanom djelovanju u sektoru ribarstva vršiće se sprovodi se putem Komisije koju formira Ministarstvo, a sredstva za podršku odobravaju se u skladu sa sljedećom procedurom: <ul style="list-style-type: none"> - podnošenje zahtjeva za isplate podrške; - administrativna provjera podnešenih zahtjeva; - zahtjevi za dopunu dokumentacije, ukoliko to bude potrebno; - odobravanje isplate. 	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost - Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorat za ribarstvo Implementaciona odgovornost - Komisija Ministarstva	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A.Sportsko-ribolovne i ribarske manifestacije;	39.000,00
	B.Promocija morskog ribarstva i edukativne aktivnosti	6.000,00
	UKUPNO:	45.000,00

6. PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U SLATKOVODNIM VODAMA	
6.1 Mjera unapređivanja sektora slatkovodnog ribarstva	
6.1.1 PROMOCIJA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE SLATKOVODNIM RIBARSTVOM	
Razlozi za podršku	<p>Ribolovne vode Crne Gore zahvaljujući visokom kvalitetu vode, povoljnim ekološkim uslovima i bogatstvu biodiverziteta, predstavljaju značajan potencijal za razvoj sportskog ribolova i sportsko ribolovnog turizma. Ovom mjerom obezbjeđuje se sistemska podrška promociji sportskog ribolova, jačanju kapaciteta korisnika ribolovnih voda, kao i unapređenju ribljeg fonda kroz plansko približavanje.</p> <p>Organizacija i učešće na sportsko-ribolovnim manifestacijama, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou, ima višestruki značaj. Pored promocije ribolova, ove aktivnosti doprinose razvoju turizma u Crnoj Gori, jačanju lokalne ekonomije, razmjeni znanja i iskustava, kao i podizanje ekološke svijesti.</p> <p>Poseban izazov u upravljanju ribolovnim vodama predstavlja zaštita riba i drugih vodenih organizama od nelegalnog ribolova i upotrebe nedozvoljenih ribolovnih sredstava. Podrška aktivnostima čuvanja i zaštite riba i drugih vodenih organizama od ključnog je značaja za očuvanje ekološke ravnoteže i održivo korišćenje resursa.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • unapređenje održivog upravljanja ribolovnim vodama; • razvoj i promocija sportskog ribolova i sportsko – ribolovnog turizma; • očuvanje ribljih resursa i zaštita ugroženih vrsta; • unapređenje kontrole i nadzora ribolovnih aktivnosti i • jačanje uloge korisnika ribolovnih voda u zaštiti prirodnih resursa.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku za organizovanje sportsko-ribolovnih manifestacija, kako na nacionalnom tako i međunarodnom nivou imaju korisnici riba i drugih vodenih organizama, Sportsko ribolovni klubovi kao i Savez sportsko ribolovnih organizacija Crne Gore. Uz zahtjev za finansijsku pomoć za organizaciju ili učešće na ribolovnom takmičenju potrebno je dostaviti propisani obrazac sa neophodnim podacima. Ukoliko je u pitanju takmičenje koje se organizuje van granica Crne Gore, potrebno je dostaviti i poziv za učešće od organizatora sportsko ribolovne manifestacije.</p> <p>Visina podrške za organizaciju, odnosno za učešće na sportsko ribolovnim manifestacijama može se ostvari maksimalno do 3.000,00€.</p> <p>Pravo na podršku za unapređivanje čuvanje i zaštitu ribolovnih voda, imaju korisnici riba i drugih vodenih organizama, koji sa Ministarstvom imaju potpisan Ugovor o ustupanju na korišćenje riba i drugih vodenih organizama. Uz uredno popunjen i ovjeren zahtjev za podršku, za 2026. godinu, dostavlja se sledeća dokumentacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kopija važećih legitimacija za ribočuvare; - dokaz o uplati 10 % sredstava prikupljenih od dozvola za sportsko rekreativni ribolov na žiro račun budžeta Crne Gore, za 2026. godinu; - dokaz o uplati 20 % sredstava prikupljenih od dozvola za sportsko rekreativni ribolov na žiro račun Saveza sportsko ribolovnih organizacija Crne Gore, za 2026. godinu; - dokaz o uplati godišnje naknade za korišćenje riba i drugih vodenih organizama, za 2025. godinu; - dokaz za utrošeno gorivo (fakture, računi) za 2026. godinu, koji moraju biti naslovljeni na ime podnosioca zahtjeva. <p>Visina podrške se ostvaruje na osnovu formule koja glasi: $VP=(D*5)+(Z*5)+(P*50)+(K*100)+(R*100)+(G*0,5)+(GP*0,3)$, gdje je VP – visina podrške, D – broj izdatih dozvola za sportsko rekreativni ribolov, Z – broj zapisnika ribočuvara, P – broj prekršajnih prijava, K – broj krivičnih prijava, R – broj ribočuvara, G – potrošnja goriva i GP - sprovođenje Godišnjeg plana zaštite, očuvanja i unapređenja riba i drugih vodenih organizama u %.</p> <p>Maksimalni iznos podrške po korisniku iznosi 10.000,00 €.</p> <p>Rok za dostavljanje zahtjeva je najkasnije do 01. novembra 2026. godine.</p>

	<p>Podrška učešća u troškovima poribljavanja, ostvaruje se u skladu sa postojećim zakonskim propisima, na osnovu izvještaja ovlašćene naučne ustanove, Plana poribljavanja i Ribolovne osnove.</p> <p>Mjera Unapređenje nadzora i zaštite riba i drugih vodenih organizama obuhvata finansijsku podršku za nabavku opreme za nadzor i očuvanje riba i drugih organizama, kao što su kamere, dronovi, prateća oprema.</p>	
Korisnici	<ul style="list-style-type: none"> - Savez sportsko-ribolovnih organizacija Crne Gore; - Sportsko-ribolovni klubovi; - Korisnici riba i drugih vodenih organizama; - Upravljači prirodnim dobrima. 	
Način plaćanja	Komisija koju formira Ministarstvo odobrava sredstva za podršku na osnovu administrativne kontrole zahtjeva i procjene doprinosa za sektor slatkovodnog ribarstva, nakon čega se vrši isplata sredstava podnosiocima zahtjeva na žiro račun.	
Procedura realizacije	Komisija odobrava sredstva za podršku na osnovu prispjelih zahtjeva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorat za ribarstvo Implementaciona odgovornost - Komisija Ministarstva	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A. Sportsko-ribolovne manifestacije;	20.000,00
	B. Unapređivanje čuvanja i zaštite ribolovnih voda;	90.000,00
	C. Podrška u vidu učešća utroškovima poribljavanja ribolovnih voda odnosno unosa alohtonih vrsta riba i drugih vodenih organizama u ribolovnim vodama	20.000,00
	D. Unapređenje nadzora i zaštite riba i drugih vodenih organizama	20.000,00
	UKUPNO:	150.000,00

6.1.2 ODRŽIVO UPRAVLJANJE I OČUVANJE RESURSA RIBE I DRUGIH VODENIH ORGANIZAMA		
Razlozi za podršku	Istraživanja ribolovnih voda i izrada ribolovnih osnova predstavlja osnov za održivo gazdovanje ribama i drugim vodenim organizmima i planiranje poribljavanja sa kvalitetnom mlađi odgovarajućeg rječnog sliva. Jednu od bitnih uloga u procesu upravljanja ima nauka i to posebno u dijelu predloga mjera za zaštitu i očuvanje riba i drugih vodenih organizama, kao i u dijelu poribljavanja, proglašenja zaštićenih ribolovnih područja, ribolovnih zabrana i potreba za obavljanjem selektivnog, odnosno sanacionog ribolova.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • obezbjeđivanje pouzdane procjene resursa riba i • unapređenje upravljanja ribolovnim vodama na osnovu naučnih podataka. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se obezbjeđuje ovlašćenoj naučnoj ustanovi za izradu ribolovne osnove i monitoring stanja riba i drugih vodenih organizama, u skladu sa zaključenim Ugovorima i Sporazumom o tehničkoj saradnji, posebno za prikupljanje podataka i monitoring stanja resursa jegulje, nabavku laboratorijskog materijala za uzorkovanje riba i drugih vodenih organizama, kao i saradnju sa sportsko-rekreativnim klubovima u procesu poribljavanja i obavljanja selektivnog, odnosno sanacionog ribolova, na osnovu dostavljenih izvještaja i dokaza o ostvarenim troškovima.	
Korisnici	Naučna ustanova ovlašćena od strane Ministarstva.	
Način plaćanja	Na osnovu dostavljenog zahtjeva i izvještaja o sprovedenim aktivnostima, uz priloženu kopiju dokaznog materijala o ostvarenim troškovima, na žiro račun korisnika.	
Procedura realizacije	Podrška naučnoj ustanovi isplaćuje se u skladu sa potpisanim ugovorom, na žiro račun naučne ustanove.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorat za ribarstvo.	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A. Ribolovna osnova	7.390,00
	B. Podrška naučnoj ustanovi	8.000,00
	UKUPNO:	15.390,00

6.1.3 OSIGURANJE RIBOLOVNIH PLOVNIH OBJEKATA I UZGAJALIŠTA		
Razlozi za podršku	<p>Osiguranje ribolovnih plovni objekata i uzgajališta obuhvata specifične aspekte zaštite koji se odnose na rizike povezane s ribolovnim industrijama, uključujući plovila, opremu, infrastrukturna ulaganja i uzgoj ribe.</p> <p>Podrška uzgajivačima u akvakulturi u slatkovodnim vodama u osiguranju uzgajališta od šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima.</p> <p>Podrška uzgajivačima slatkovodne u akvakulturi u slatkovodnim vodama e u osiguranju uzgajališta od šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima.</p> <p>Podrška privrednim ribarima sa Skadarskog jezera da dodatno osiguraju svoja plovila i opremu na njima, čime se obezbjeđuje smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima.</p> <p>Udruženja privrednih ribara, korisnika riba i drugih vodenih organizama i uzgajivača imaju važnu ulogu u očuvanju održivog razvoja ribarstva, zaštiti ribljih resursa, kao i unapređenju životnih i radnih uslova ribara i uzgajivača.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održavanje i podizanje kvaliteta života ribara i uzgajivača i stvaranje povoljnijih uslova za život; • smanjivanje negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju privredni ribari sa Skadarskog jezera, koji imaju važeću dozvolu za privredni ribolov.</p> <p>Podrška za osiguranje od štete na plovilima može da iznosi do 60% od ukupne premije osiguranja, ali ne više od 500,00 €.</p>	
Korisnici	<p>Privredni ribari sa Skadarskog jezera koji posjeduju važeću dozvolu za privredni ribolov.</p> <p>Uzgajivači koji posjeduju važeću dozvolu ili odobrenje za slatkovodnu ili morsku akvakulturu.</p>	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja i ispostavljenom zahtjevu na račun osiguravajućeg društva.	
Procedura realizacije	Podrška osiguranju sprovodi se na bazi dostavljenih spiskova/polisa osiguravajućih društava. Isplata se vrši osiguravajućim društvima.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za slatkovodno ribarstvo.	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Podrška osiguranja u ribarstvu	10.000,00
	UKUPNO:	10.000,00

6.1.4 UNAPREĐENJE PRIVREDNOG RIBOLOVA NA SKADARSKOM JEZERU

Razlozi za podršku	<p>Privredni ribolov na Skadarskom jezeru predstavlja tradicionalnu i egzistencijalno važnu djelatnost za lokalno stanovništvo. Zastarjela oprema i plovila ograničavaju efikasnost i bezbjednost ribara, zbog čega je neophodna ciljana podrška modernizaciji.</p> <p>Podrška lokalnim samoupravama za razvoj i održavanje plovnih puteva odnosi se na čišćenje i održavanje kanala koji služe za izlaz na otvoreno jezero, kako bi olakšali lov ribarima.</p> <p>Udruženja privrednih ribara, korisnika riba i drugih vodenih organizama i uzgajivača imaju važnu ulogu u očuvanju održivog razvoja ribarstva, zaštiti ribljih resursa, kao i unapređenju životnih i radnih uslova ribara i uzgajivača.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacija ribolovne flote; • povećanje bezbjednosti i efikasnosti ribolova; • unapređenje tržišne konkurentnosti i • poboljšanje infrastrukture plovnih puteva.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška jačanja privrednog ribolova na Skadarskom jezeru odnosi se na kofinansiranje privrednih ribara (nosilaca važeće dozvole za obavljanje privrednog ribolova koje su izdate od strane NP Skadarsko jezero) u troškovima nabavke ribolovnog plovnog objekta, nabavke motora, nabavke ribolovne opreme za povećanje efikasnosti prilikom ulova i nabavke ledomata. Maksimalan iznos budžetskih sredstava je do 60% vrijednosti ispostavljenih računa, maksimalno do 5.000€. Kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere i o tome obavijestiti ribare, nosioce dozvole za obavljanje privrednog ribolova na Skadarskom jezeru.</p> <p>Podrška lokalnim samoupravama za razvoj i održavanje prilaznih plovnih puteva na osnovu dostavljenog zahtjeva i plana za izvođenje radova.</p> <p>Podrška u radu i djelovanju udruženja privrednih ribara, korisnika i uzgajivača riba i drugih vodenih organizama, obezbjeđuje se samo za registrovane u Crnoj Gori u skladu sa zakonom.</p> <p>Pravo na podršku mogu ostvariti registrovane organizacije ako ispunjavaju sljedeće uslove:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da imaju pod zakup ili vlasništvo kancelarijski prostor; - da organizacija posjeduje uredan tekući račun u poslovnim bankama u Crnoj Gori, koji nije u blokadi; - da je skupština organizacije ili drugi nadležni organ organizacije usvojio plan rada i djelovanja čiji su ciljevi u skladu sa ciljevima ove mjere; - da je usvojenim planom rada i djelovanja jasno utvrđen budžet, aktivnosti, ciljevi i način realizacije. <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 50% vrijednosti usvojenog plana rada i djelovanja u tekućoj godini, maksimalno do 5.000€. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere i o tome obavijestiti zainteresovane subjekte</p>
Korisnici	<p>Nosioци važeće dozvole za privredni ribolov za Skadarskom jezeru.</p> <p>Lokalne samouprave.</p> <p>Registrovana udruženja privrednih ribara, korisnika i uzgajivača riba i drugih vodenih organizama.</p>
Način plaćanja	<p>Na osnovu dostavljenog zahtjeva, na žiro račun korisnika, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.</p>
Procedura realizacije	<p>Uslov za korišćenje sredstava za modernizaciju ribolovne flote je da je nosilac važeće dozvole za obavljanje privrednog ribolova na Skadarskom jezeru, da je u toku kalendarske godine uredno vodio elektronski dnevnik ulova, da je u toku 2025. godine bio u ribolovu minimum 40 ribolovnih dana. Kada su u pitanju nosioци dozvole koji su prvi put izvadili dozvolu za</p>

	<p>privredni ribolov, isti takođe moraju imati evidentiranih 30 ribolovnih dana u toku 2026. godine.</p> <p>Podnosilac zahtjeva ne smije biti kažnjavaan, u skladu sa članom 326 Krivičnog zakonika Crne Gore.</p> <p>Podrška lokalnim samoupravama za razvoj i održavanje plovnih puteva, na osnovu dostavljenog zahtjeva, na račun lokalne samouprave.</p> <p>Realizacija mjere podrške udruženjima privrednih ribara, korisnika i uzgajivača riba i drugih vodenih organizama vršiće se na sledeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnošenje zahtjeva za odobravanje podrške; - administrativna provjera podnešenih zahtjeva; - zahtjevi za dopunu dokumentacije, ukoliko to bude potrebno; - izvršenje plana rada i djelovanja; - podnošenje zahtjeva za odobravanje isplate; <p>odobravanje isplate nakon izvršene i potvrđene administrativne i terenske kontrole.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere - generalni direktor Direktorata za ribarstvo;</p> <p>Operativna odgovornost – samostalni savjetnik I za slatkovodno ribarstvo</p>	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	A. Podrška modernizaciji ribolovne flote na Skadarskom jezeru	150.000,00
	B. Podrška lokalnim samoupravama za razvoj i održavanje plovnih puteva;	10.000,00
	C. Podrška u radu i djelovanju udruženja privrednih ribara, korisnika i uzgajivača riba i drugih vodenih organizama.	10.000,00
	UKUPNO:	170.000,00

6 PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE U SLATKOVODNIM VODAMA

6.2 Mjera unapređivanja sektora slatkovodne akvakulture

6.2.1 PODRŠKA ODRŽIVIM AKTIVNOSTIMA U CILJU JAČANJA KONKURENTNOSTI SEKTORA AKVAKULTURE U SLATKOVODNIM VODAMA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Crna Gora, naročito njen centralni i sjeverni dio, obiluje čistim i kiseonikom bogatim vodama koje predstavljaju veliki potencijal za uzgoj ribe, posebno pastrmke, ali i za proizvodnju autohtonih salmonida za potrebe poribljavanja crnogorskih ribolovnih voda. Međutim, akvakultura u slatkovodnim vodama, odnosno uzgoj pastrmke, zbog djelimično neefikasnog načina uzgoja u kombinaciji sa sporim prirastom, kao i zbog gubitka vode na uzgajalištima teško da bi mogao ostati konkurentan bez velikog smanjenja proizvodnih troškova i osavremenjivanja proizvodnje. Stoga je potrebno nastaviti izgradnju efikasnog i konkurentnog sektora kroz podršku uzgajivačima ribe i riblje mlađi, kako bi se poboljšali uslovi uzgoja i plasmana ovih proizvoda na tržište.</p> <p>Kilimatske promjene koje se dešavaju poslednjih godina imaju značajan uticaj na akvakulturu u slatkovodnim vodama i to u negativnom kontekstu, jer dovode do pojave bolesti. Pored bolesti velike štete na uzgajalištima uzrokuju prirodni predatori riba – ptice i vidra (<i>Lutra lutra</i>), stoga postoji potreba za uvođenjem tehničkih rješenja radi adekvatne i trajne zaštite postojećih uzgajališta. S tim u vezi potrebno je obezbijediti podršku uzgajivačima radi uvođenja neophodnog sistema zaštite – nabavke mreža ili drugih sistema za zaštitu; nabavku opreme u cilju postizanja produktivnije ekološke proizvodnje i inovacija, očuvanju zaštite životne sredine, unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • produktivna ulaganja u ekološku proizvodnju i inovacije u akvakulturi u slatkovodnim vodama; • očuvanje autohtonog biodiverziteta u akvakulturi u slatkovodnim vodama; • unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja u akvakulturi u slatkovodnim vodama; • poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture u slatkovodnim vodama i • uvođenje novih tehnologija u pogledu zaštite uzgajališta od bolesti i predatora.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Podrška održivim aktivnostima u sektoru akvakulture u slatkovodnim vodama odnosi se na kofinansiranje troškova uzgajivača ribe za rekonstrukciju uzgajališta; podrška održivom funkcionisanju mrestilišta za proizvodnju autohtonih salmonida; izgradnju ili rekonstrukciju objekata za skladištenje hrane i skladištenje opreme; nabavku opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavku opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranja proizvoda uzgoja na tržište; nabavku zaštitnih mreža ili drugih tehničkih rješenja za zaštitu uzgajališta od predatora, nabavku opreme u cilju postizanja produktivnije ekološke proizvodnje i inovacija, očuvanju zaštite životne sredine, unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja u akvakulturi u slatkovodnim vodama.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 60% vrijednosti ispostavljenih računa, maksimalno do 10.000, 00 €. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, Ministarstvo će prekinuti dalju realizaciju mjere, obavijestiti privredna društva i preduzetnike koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu, odnosno proporcionalno smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške.</p>
<p>Korisnici</p>	<p>Privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu i važeću dozvolu za proizvodnju autohtonih salmonida.</p>
<p>Način plaćanja</p>	<p>Po dostavljenom zahtjevu, na žiro račun korisnika, u skladu sa predviđenom namjenom i javnim pozivom.</p>

Procedura realizacije	<p>Sredstva podrške za održive aktivnosti u cilju jačanja konkurentnosti sektora akvakulture u slatkovodnim vodama mogu koristiti privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu.</p> <p>Sredstva podrške za proizvodnju autohtonih salmonida mogu koristiti privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu.</p> <p>Mjera se sprovodi na osnovu pristiglih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Administrativnu i terensku kontrolu vrši Direktorat za ribarstvo.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo;</p> <p>Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za upravljanje resursima i ribolovnom flotom</p>	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	<p>Podrška održivim aktivnostima u cilju jačanja konkurentnosti sektora akvakulture u slatkovodnim vodama odnosi se na kofinansiranje u troškovima rekonstrukcije uzgajališta; podrška održivom funkcionisanju mrestilišta za proizvodnju autohtonih salmonida; izgradnje/rekonstrukcije objekata za skladištenje hrane ili skladištenje opreme; nabavke opreme za automatizaciju procesa uzgoja, nabavke opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane i plasiranje proizvoda uzgoja na tržište i nabavku zaštitnih mreža ili drugih tehničkih rješenja za zaštitu uzgajališta od predatora, nabavku opreme u cilju postizanja produktivnije ekološke proizvodnje i inovacija, očuvanju zaštite životne sredine, unapređenje zdravlja i dobrobiti životinja.</p>	110.000,00
	UKUPNO:	110.000,00

6.2.2 DIREKTNA PLAĆANJA U AKVAKULTURI U SLATKOVODNIM VODAMA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Uzgajališta akvakulture u slatkovodnim vodama su uglavnom raspoređena u centralnom i sjevernom dijelu Crne Gore koji obiluju čistim i kiseonikom bogatim vodama. I pored postojanja ovakvog vodnog potencijala za uzgoj ribe, posebno pastrmke, proizvodnja u akvakulturi u slatkovodnim vodama se i dalje može okarakterisati kao djelimično neefikasna. U cilju podizanja konkurentnosti i efikasnosti ovoga sektora Ministarstvo je uzgajivačima posljednjih godina kroz svoje aktivnosti i mjere omogućavalo podršku za finansiranje unapređenja infrastrukture uzgajališta i pratećih objekata, kao i opreme za poboljšanje procesa uzgoja i stavljanja proizvoda akvakulture u slatkovodnim vodama na tržište. Uprkos gore navedenim mjerama, ukupna proizvodnja slatkovodnih vrsta riba u Crnoj Gori se procjenjuje na oko 973 t godišnje i ne pokazuje neki značajni trend povećanja proizvodnje posljednjih godina. Problem se uglavnom ogleda u nedovoljnom korišćenju raspoloživih proizvodnih kapaciteta. Kako bi se postigli zacrtani ciljevi, koji podrazumijevaju povećanje proizvodnje u akvakulturi u slatkovodnim vodama do nivoa da se postane „uvozno nezavisan”, potrebno je kroz direktnu podršku uzgajivačima stimulisati maksimalno korišćenje proizvodnih kapaciteta.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti proizvodnje u akvakulturi u slatkovodnim vodama i stvaranje tržišno konkurentnih uzgajivača; • privođenje namjeni svih raspoloživih proizvodnih kapaciteta; • unapređivanje poslovanja i • povećanje ukupne proizvodnje u akvakulturi u slatkovodnim vodama.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Pravo na podršku za direktna plaćanja u akvakulturi u slatkovodnim vodama imaju privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu. Podršku ostvaruju isključivo za proizvodnju ostvarenu na sopstvenom uzgajalištu na osnovu površine uzgajališta navedene u važećoj dozvoli za akvakulturu i na osnovu ostvarene prosječne proizvodnje za posljednju godinu (2025. godina) na sljedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3,5 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio preko 27 kg/m²; - 3,0 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između 22 i 27 kg/m²; - 2,5 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između 22 i 17 kg/m²; - 2,0 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između 17 i 12 kg/m²; - 1,5 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio između 12 i 7 kg/m²; - 1,0 €/m² prijavljene korisne površine uzgajališta ako je prosjek svih proizvedenih uzrasnih struktura ribe iznosio ispod 7 kg/m². <p>Zahjev za podršku se dostavlja Ministarstvu na obrascu, koji se može preuzeti na sajtu ili u kancelariji Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.</p> <p>Uz zahtjev za podršku se dostavljaju sljedeća dokumenta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bilansi stanja za prethodnu godinu (2025. godina); - normativi u proizvodnji, specifikacija internih prenosa za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha i lager lista na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost proizvedenih količina ribe na uzgajalištu; - specifikacija svih ulaza od inostranih i domaćih dobavljača za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha robe na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost podataka o uvezenim količinama ribe; - zaključni list za prethodnu godinu (2025. godina);

	<ul style="list-style-type: none"> - potpisanu i ovjerenu izjavu od strane ovlaštenog računovođe i odgovornog lica o ukupnoj godišnjoj proizvodnji u kilogramima, za 2025. godinu. <p>Traženi podaci moraju da budu pripremljeni i ovjereni od strane knjigovodstvene agencije. U slučaju da nosilac važeće dozvole za akvakulturu podliježe paušalnom oporezivanju uz zahtjev se dostavljaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rješenja o paušalnom oprezivanju prihoda od samostalne djelatnosti za 2025. godinu; - knjiga prometa za 2025. godinu; - bankovna kartica prometa preduzetnika za 2025. godinu; - normativi u proizvodnji, specifikacija internih prenosa za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha i lager lista na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost proizvedenih količina ribe na uzgajalištu; - specifikacija svih ulaza od inostranih i domaćih dobavljača za period 1. januar – 31. decembar za prethodnu godinu (2025. godina), kao i finansijska kartica zaliha robe na dan podnošenja zahtjeva kako bi se utvrdila tačnost podataka o uvezenim količinama ribe; - potpisanu izjavu od strane odgovornog lica o ukupnoj godišnjoj proizvodnji u kilogramima, za 2025. godinu. <p>Rok za dostavljanje zahtjeva je 30. septembar 2026. godine. Ministarstvo zadržava pravo provjere dostavljenih dokumenata, odnosno proizvedenih i uvezenih količina i njihovu provjeru sa ostalim nadležnim institucijama. Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po m².</p>	
Korisnici	Privredna društva i preduzetnici koji imaju važeću dozvolu za akvakulturu.	
Način plaćanja	Po dostavljenom zahtjevu za isplatu, na žiro račun korisnika, u skladu sa predviđenom namjenom i javnim pozivom.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva i ostale poropisane dokumentacije.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ribarstvo; Operativna odgovornost – načelnik Direkcije za upravljanje resursima i ribolovnom flotom	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Podrška povećanju proizvodnje u akvakulturi u slatkovodnim vodama	110.000,00
	UKUPNO:	110.000,00

C) OPERATIVNI PROGRAMI UPRAVE

7. PROGRAM MJERA BEZBJEDNOSTI HRANE I HRANE ZA ŽIVOTINJE							
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora ulaže znatna sredstva u bezbjednost hrane i harmonizaciju pravnih i institucionalnih okvira sa zahtjevima EU i međunarodnim standardima. Bezbjedna hrana i hrana za životinje je hrana odgovarajućeg kvaliteta i hrana koja ne sadrži mikrobiološke, fizičke, hemijske ili druge opasnosti koje mogu biti štetne po zdravlje ljudi i životinja.</p> <p>Mogućnost kontaminacije hrane biljnog ili životinjskog porijekla prisutna je na svakom koraku u lancu hrane, od primarne proizvodnje, prerade, skladištenja i distribucije sirovina do stavljanja na tržište gotovih proizvoda. Imajući u vidu da proizvodnja hrane predstavlja veoma važnu granu crnogorske privrede, a da propisani integrisani sistem upravljanja bezbjednošću hrane zahtjeva kontinuirano sprovođenje mjera sistematskog praćenja potencijalnih opasnosti u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije uključujući i primarnu proizvodnju. Uspostavljeni program monitoringa potencijalnih rizika u hrani i hrani za životinje čini osnov za ciljano uzimanje uzoraka određenih vrsta hrane radi provjere usaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti i kvaliteta. Rezultati sprovedih monitoringa i informacije zaprimljenih putem RASSF-a u 2023. godinu ukazuju na potrebu pojačanog praćenja i nadzora određenih kategorija hrane, u skladu sa analizom rizika i načelom predostrožnosti.</p> <p>Brojne su obaveze u oblasti usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, a posebno u efikasnoj i kvalitetnoj primjeni zakonske regulative u ovoj oblasti što zahtjeva kontinuiranu specifičnu obuku administracije i inspekcije.</p>						
Ciljevi	<p>Uspostavljanje i funkcionisanje efikasnog sistema otkrivanja opasnosti u hrani i hrani za životinje, smanjenje pojave bolesti prenosivih hranom, obezbijedivanje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi, povećanje proizvodnje i obezbijedivanje nesmetane trgovine hranom i hranom za životinje. Jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta za implementaciju EU standarda u ovoj oblasti. Proces pregovora sa Evropskom komisijom i sprovođenje reformi zahtijevaju saradnju sa najširim krugom zainteresovanih strana: subjektima u poslovanju hranom, udruženjima poljoprivrednih proizvođača, civilnim sektorom, lokalnim samoupravama, medijima.</p>						
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za: izradu i sprovođenje programa monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje, rezidua pesticida i sredstava za ishranu bilja, zoonoza, mikrobioloških kriterijuma, kontaminenata i drugih programa u skladu sa propisima, planiranim i sistematskim uzimanjem uzoraka hrane i hrane za životinje u skladu sa analizom rizika i posebnim programima monitoringa; jačanje institucionalnih kapaciteta za sprovođenje službenih kontrola hrane i hrane za životinje u skladu sa EU zahtjevima, kroz obuke i izradu i primjenu procedura za vršenje službenih kontrola i drugo; sprovođenje obaveza u EU integracijama: pregovori, realizacija aktivnosti za zatvaranje pregovora, rad u radnim timovima za izradu propisa u procesu usklađivanja, pripremu projekata i dr. i prema potrebi angažovanje stručnjaka iz zemlje i inostranstva; organizovanje tematskih radionica za subjekte u poslovanju hranom i hranom za životinje.</p>						
Korisnici	<p>Ovlašćene laboratorije, subjekti u poslovanju hranom i hranom za životinje, Organ uprave i ostali korisnici u skladu sa Programom monitoringa bezbjednosti hrane i hrane za životinje.</p>						
Način plaćanja	<p>Za obavljene posao ma bazi odobrenog zahtjeva, ugovora, fakture, izvještaja odnosno rješenja dostavljenih Organu uprave i dijelom avansno.</p>						
Procedura realizacije	<p>Mjera se sprovodi na osnovu Programa monitoringa bezbjednosti hrane i hrane za životinje za 2022. godinu.</p>						
Nadzor i kontrola	<p>Organ uprave, koordinator mjere – direktor Organa uprave; Operativna odgovornost – pomoćnik direktora Organa uprave, Sektor za bezbjednost hrane.</p>						
Finansijski plan	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Komponenta</th> <th style="text-align: right;">Iznos u €</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Program monitoringa bezbjednosti hrane i hrane za životinje</td> <td style="text-align: right;">328.323,42</td> </tr> <tr> <td>UKUPNO:</td> <td style="text-align: right;">328.323,42</td> </tr> </tbody> </table>	Komponenta	Iznos u €	Program monitoringa bezbjednosti hrane i hrane za životinje	328.323,42	UKUPNO:	328.323,42
Komponenta	Iznos u €						
Program monitoringa bezbjednosti hrane i hrane za životinje	328.323,42						
UKUPNO:	328.323,42						

8. PROGRAM OBAVEZNIH MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA		
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora ulaže znatna sredstva za održavanje stabilne epizootiološke situacije i zaštitu zdravlja životinja. Imajući u vidu da stočarska proizvodnja predstavlja najznačajniju granu poljoprivrede, sve je veći značaj blagovremenog i sveobuhvatnog sprovođenja mjera od strane veterinarske službe za efikasno funkcionisanje sistema očuvanja zdravlja životinja i posljedično bezbjedne proizvodnje proizvoda životinjskog porijekla. Stoga je potrebno nastaviti podršku sprovođenju programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u cilju izvršavanja zakonskih obaveza u oblasti veterinarske politike kako bi se obezbijedio visok nivo zaštite zdravlja životinja od bolesti koje mogu izazvati velike ekonomske štete, kao i zaštitu zdravlja ljudi od zoonoza i bolesti prenosivih hranom.</p> <p>Brojne su obaveze u oblasti usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, a posebno u efikasnoj i kvalitetnoj primjeni zakonske regulative u ovoj oblasti.</p>	
Ciljevi	<p>Uspostavljanje i funkcionisanje efikasnog sistema zdravstvene zaštite i kontrole zdravlja životinja kao i dobijanje statusa zemlje slobodne od pojedinih zaraznih bolesti kao preduslova za nesmetanu trgovinu životinjama i proizvodima životinjskog porijekla.</p> <p>Jačanje institucionalne podrške za bržu implementaciju EU standarda u oblasti zdravlja životinja i identifikacije i registracije životinja. Proces pregovora sa Evropskom komisijom i sprovođenje reformi zahtijevaju saradnju s najširim krugom zainteresovanih strana: držaocima životinja, udruženjima poljoprivrednih proizvođača, civilnim sektorom, lokalnim samoupravama, medijima.</p>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja utvrđuju se: mjere radi praćenja, sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorijenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti primjerene epizootiološkoj situaciji i stepenu opasnosti čije je sprovođenje obavezno na cijelom epizootiološkom području Crne Gore; identifikacija i registracija životinja, naknade štete vlasnicima životinja za uginule životinje u skladu sa zakonom i mjere u slučaju pojave bolesti većih razmjera i iznenadne pojave bolesti u zemljama u okruženju i opasnosti od unošenja na teritoriju Crne Gore.</p> <p>Za jačanje institucionalnih kapaciteta za sprovođenje službenih kontrola u skladu sa EU zahtjevima, kroz obuku-organizovanjem studijskih posjeta, radionica, simulacijskih vježbi i izradu procedura i drugo; sprovođenje obaveza u EU integracijama: vođenje pregovora sa Evropskom komisijom, realizacija aktivnosti za zatvaranje pregovora, rad u radnim timovima i grupama za izradu propisa i drugih dokumenata u procesu usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, pripremu projekata i drugo i prema potrebi angažovanje stručnjaka iz zemlje i inostranstva; organizovanje tematskih radionica za držaoce životinja i veterinarske organizacije.</p>	
Korisnici	Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija i ovlašćene laboratorije, poljoprivredna gazdinstva, Organ uprave i ostali korisnici u skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2024. godinu.	
Način plaćanja	Držaocima životinja preko banaka, a ostalim korisnicima po ispostavljenoj fakturi Organu uprave za obavljeni posao uz izvještaj i dijelom avansno.	
Procedura realizacije	Mjere se sprovode na bazi Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.	
Nadzor i kontrola	Organ uprave, koordinator mjere – direktor Organa uprave; Operativna odgovornost – pomoćnik direktora Organa uprave, Sektor za veterinu.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja	2.095.000,00
	UKUPNO:	2.095.000,00

9. PROGRAM FITOSANITARNIH MJERA	
Razlozi za podršku	<p>Zdravstvena zaštita bilja je garancija za uspješnu i održivu biljnu proizvodnju, za očuvanje zdravlja šume, drugih prirodnih područja, ekosistema i biološke raznolikosti u Crnoj Gori. Štetni organizmi ugrožavaju zdravlje bilja kako zbog globalizacije trgovine biljem, tako i zbog klimatskih promjena, zbog čega je povećan rizik od unosa štetnih organizama i na područje Crne Gore. Kako bi se ta prijetnja smanjila na najmanji mogući nivo, potrebno je planirati i kontinuirano sprovesti fitosanitarne mjere, utvrđivati fitosanitarne rizike od štetnih organizama i smanjivati ih na prihvatljiv nivo. Sprječavanjem unošenja i širenja, kao i iskorjenjivanjem štetnih organizama, registracija i pravilna upotrebe sredstava za zaštitu i ishranu bilja, praćenje rezidua pesticida i drugih kontaminanata, sprovođenjem monitoringa zemljišta, monitoringa rezidua pesticida u/na hrani obezbjeđuje se visok nivo zaštite potrošača, i životne sredine, a istovremeno se doprinosi i jačanju konkurentnosti kroz primjenu fitosanitarnih standarda u proizvodnji hrane biljnog porijekla.</p> <p>Štetni organizmi bilja najčešće ne predstavljaju direktnu opasnost za zdravlje ljudi i životinja, ali svojom pojavom u većim razmjerama dovode do uništavanja ili smanjenja prinosa odnosno kvaliteta hrane biljnog porijekla, a mogu prouzrokovati i neprocjenjive ekonomske štete, a u drastičnim slučajevima mogu dovesti i do nestanka određenih biljnih vrsta. Da bi se spriječilo propadanje i smanjenje prinosa poljoprivrednih usjeva i obezbjedile dovoljne količine bezbjedne hrane biljnog porijekla, neophodno je blagovremeno sprovesti fitosanitarne mjere.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje i funkcionisanje efikasnog sistema zaštite zdravlja bilja; • sprovođenje nadzora nad štetnim organizmima, utvrđivanje njihovog statusa, sprečavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihova eradikacija, sprovođenje kriznih i akcionih planova za pojedine štetne organizme; • obezbjeđivanje dovoljne količine bezbjedne hrane biljnog porijekla; • proizvodnja kvalitetnog sjemenskog i sadnog materijala, uključujući i monitoring GMO i • očuvanje biljnih genetskih resursa.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Fitosanitarne mjere se sprovede na osnovu Programa fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, koji se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“, a koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju.</p> <p>Program sadrži mjere iz oblasti: zdravstvene zaštite bilja; sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja; sjemena i sadnog materijala, GMO i biljnih genetičkih resursa, kao i neophodnu tehničku i administrativnu podršku za implementaciju programa.</p> <p>U slučaju pojave štetnih organizama većih razmjera u zemlji i u okruženju i opasnosti od unošenja na teritoriju Crne Gore sprovede se mjere po posebnim programima ministarstva u skladu sa procjenom opasnosti, standardima i preporukama EK, uz dodatno obezbjeđivanje neophodnih finansijskih sredstava.</p> <p>Jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta za implementaciju EU standarda u ovoj oblasti. Proces pregovora sa Evropskom komisijom i sprovođenje reformi zahtijevaju saradnju sa najširim krugom zainteresovanih strana: držaocima bilja, operaterima, udruženjima poljoprivrednih proizvođača, civilnim sektorom, lokalnim samoupravama, medijima.</p>
Korisnici	Ovlašćene institucije za vršenje javnih poslova, laboratorije, držaoci bilja i ostali korisnici u skladu sa Programom fitosanitarnih mjera.
Način plaćanja	Dijelom avansno; po ispostavljenju fakturi za obavljene posao ili nabavku; po zahtjevu, izvještaju, rješenju ili ugovoru.
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na osnovu Programa fitosanitarnih mjera za 2024. godinu.
Nadzor i kontrola	Organ uprave, koordinator mjere – direktor Organa uprave; Operativna odgovornost – pomoćnik direktora Organa uprave, Sektor za fitosanitarne poslove.

	Komponente:	Iznos u €
Finansijski Plan	1. Program zdravstvene zaštite bilja	
	2. Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja	
	3. Program kontrolnih ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala i biljni genetički resursi	172.416,36
	4. Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa	
	UKUPNO:	172.416,36

10. MIDAS 2- KOMPONENTA 2 – PODRŠKA ISPUNJENJU MJERILA ZA ZATVARANJE POGHLAVLJA 12 BEZBJEDNOST HRANE, VETERINARSKA I FITOSANITARNA POLITIKA		
Razlozi za podršku	MIDAS 2 projektom ojačaće se potrebne strukture, kako logistički (bezbjedno odlaganje nusproizvoda životinjskog porijekla, izgradnja i opremanje fitosanitarne laboratorije, nabavka opreme, itd), tako i obezbjeđivanjem ekspertske podrške i ostalih vidova podrške kojim se osposobljava kadar Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za ispunjavanje zahtjeva iz oblasti EU pregovaračkog procesa u okviru Poglavlja 12 odnosno ispunjavanje mjerila za zatvaranje pregovora. U cilju stvaranja uslova za sprovođenje obaveza u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnoj oblasti, neophodna je podrška jačanju stručnih i institucionalnih kapaciteta.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • jačanje institucionalne podrške za unaprjeđenje postojećih sistema službenih kontrola u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnoj oblasti; • blagovremena i efektivna realizacija planiranih aktivnosti; • usvajanje i implementacija EU metoda i tehnika službenih kontrola i laboratorijskih kapaciteta, bezbjednog odlaganja nusproizvoda životinjskog porijekla i drugih preporučenih standarda u oblasti bezbjednosti hrane, veterine i fitosanitarnoj oblasti; • informisanje korisnika usluga i obavješćavanje javnosti o preduzetim aktivnostima u ovim oblastima. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 2 MIDAS 2 projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske Banke.	
Korisnici	Ministarstvo i Organ uprave.	
Način plaćanja	Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.	
Procedura realizacije	Realizacija će se vršiti u skladu sa Operativnim priručnikom MIDAS 2 projekta i procedurama Svjetske banke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator projekta MIDAS 2 – ministar; Operativna odgovornost - direktor Organa uprave; Implementaciona odgovornost – pomoćnik direktora Organa uprave; Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Uspostavljanje sistema za bezbjedno odlaganje nusproizvoda životinjskog porijekla	100.000,00
	Realizacija ostalih aktivnosti projekta MIDAS 2 (tehnička podrška programu, itd.)	1.000.000,00
	Jačanje dijagnostičkih kapaciteta fitosanitarne laboratorije	2.600.000,00
	UKUPNO:	3.700.000,00

11. CRFASD - Podkomponenta 2.2 Podrška uspostavljanju sistema upravljanja i bezbjednog zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog porijekla		
Razlozi za podršku	<p>Projekt razvoja ribarstva i poljoprivredno-prehrambenog sektora otpornog na klimatske promjene - CRFASD dobio je odobrenje borda izvršnih direktora Međunarodne banke za obnovu i razvoj 17. decembra 2025. godine. Ugovor o kreditu potpisan je 24. decembra 2025. godine. Početak realizacije projekta je 90 dana od dana potpisivanja ugovora. Razvojni cilj projekta je jačanje javnih institucija Crne Gore u sektoru ribarstva i poljoprivredno-prehrambenom sektoru da bi se postiglo kvalitetnije pružanje usluga i povećala spremnost za pristupanje EU.</p> <p>Komponenta 2: Institucionalna spremnost za ispunjavanje zahtjeva EU pristupanja u okviru poglavlja 11 i 12. Ova komponenta pruža podršku Crnoj Gori u ispunjavanju zahtjeva institucionalne spremnosti za Program poljoprivrede i ruralnog razvoja i bezbjednosti hrane, u skladu sa pravnom tekovinom EU u okviru poglavlja 11 i 12.</p> <p>Cilj podkomponente 2.2 Podrška uspostavljanju sistema upravljanja i bezbjednog zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog porijekla. je uspostavljanje zvaničnog, sveobuhvatnog sistema za održivo upravljanje i bezbjedno zbrinjavanje i/ili preradu nusproizvoda životinjskog porijekla (ABP), u skladu sa direktivama Evropske unije, nacionalnim zakonodavstvom i Strategijom za nusproizvode životinjskog porijekla.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje zvaničnog, sveobuhvatnog sistema za održivo upravljanje i bezbjedno zbrinjavanje i/ili preradu nusproizvoda životinjskog porijekla (ABP), u skladu sa direktivama EU, nacionalnim zakonodavstvom i Strategijom za ABP; • izgradnja ABP postrojenja, uz primjenu klimatski otpornih projektnih rješenja, radi smanjenja uticaja klimatskih nepogoda i obezbjeđivanja kontinuiteta rada tokom ekstremnih vremenskih uslova; • ABP postrojenje će uspostaviti ekološki održiv i bezbjedan sistem upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla, smanjiti emisije metana i CO₂ i omogućiti njihovu reciklažu u proizvode sa dodatom vrijednošću. Na osnovu ESIA procjene sprovedene u okviru MIDAS2 projekta, podkomponenta će adresirati pitanja zaštite životne sredine, javnog i zdravlja životinja i otvoriti potencijalne mogućnosti za privatne investicije, doprinoseći ispunjavanju zahtjeva Poglavlja 12 – bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne usluge; • nabavka informatičko-komunikacione tehnologije, kancelarijskog namještaja i specijalizovanih vozila koja ispunjavaju standarde energetske efikasnosti i • jačanje kapaciteta zaposlenih u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima u okviru Komponente 2 CRFASD projekta definisani su Ugovorom o zajmu, Operativnim priručnikom projekta i procedurama Svjetske banke.	
Korisnici	MPŠV i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove	
Način plaćanja	Plaćanja će se vršiti u skladu sa procedurama Svjetske banke.	
Procedura realizacije	Realizacija će se vršiti u skladu sa Operativnim priručnikom CRFASD projekta i procedurama Svjetske banke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator projekta CRFASD – ministar; Operativna i implementaciona odgovornost - direktor Uprave za bezbjednost hrane, veterinu fitosanitarne poslove; Nadzor i kontrola definisani su procedurama Projekta.	
Finansijski plan	Komponenta:	Iznos u €
	Uspostavljanje sistema za bezbjedno odlaganje nusproizvoda životinjskog porijekla	400.000,00
	Realizacija ostalih aktivnosti projekta CRFASD (tehnička podrška programu, jačanje kapaciteta, itd.)	100.000.00
	UKUPNO:	500.000,00

D) AKTIVNOSTI AGENCIJE ZA PLAĆANJA

IACS MJERE	
12.1 DIREKTNA PLAĆANJA U STOČARSKOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podršku	<p>Specifični prirodni uslovi Crne Gore, koji se ogledaju u velikim površinama prirodnih livada i pašnjaka, predodredili su ekstenzivno gajenje preživara. Govedarstvo je najvažnija grana stočarstva. Goveda se gaje na više od 50% poljoprivrednih gazdinstava, odnosno na 75% gazdinstava koja se bave stočarskom proizvodnjom. Izmjena rasnog sastava ide u pravcu povećanja učešća produktivnijih rasa dok se teži i povećanju broja grla po poljoprivrednom gazdinstvu i unapređivanju infrastrukture na poljoprivrednim gazdinstvima kao i primjeni savremenijih načina uzgoja.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje i stvaranje tržišno održivog proizvođača; • obezbjeđivanje uslova za uravnotežen razvoj govedarstva, ovčarstva i kozarstva i • bolje korišćenje raspoloživih resursa, posebno prirodnih livada i pašnjaka.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Direktna plaćanja u stočarstvu sadrže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>premije po grlu za krave i priplodne junice;</i> • <i> dodatne premije po grlu za krave i priplodne junice u sistemu držanja krava-tele (isključivo za tovne rase goveda-uzgoj u čistoj rasi) i</i> • <i>premije po grlu za priplodne ovce i koze;</i> <p>a) Premije za krave i priplodne junice – pravo na premiju može ostvariti podnosilac zahtjeva koji na svom gazdinstvu gaji jedno i više grla te vrste stoke i to za svako grlo (ženska grla starija od 12 mjeseci). Kriterijum je ispunjen ako podnosilac zahtjeva na svom gazdinstvu drži taj broj grla minimalno sedam mjeseci u tekućoj godini. Osnovna premija po grlu za priplodne krave i junice iznosi 100€.</p> <p>b) Dodatne premije po grlu za krave i priplodne junice u sistemu držanja krava-tele (isključivo tovne rase-uzgoj u čistoj rasi)- pravo na premiju može ostvariti podnosilac zahtjeva koji je ostvario pravo na osnovnu premiju i koji na svom gazdinstvu gaji tri i više grla te vrste stoke i to za svako grlo. Rasa koja je u Veterinarskom sistemu definisana kao Angus može ostvariti pravo na podršku. Kriterijum je ispunjen ako podnosilac zahtjeva na svom gazdinstvu drži taj broj grla minimum sedam mjeseci u tekućoj godini. Iznos premije po grlu za priplodne krave i junice u sistemu držanja krava-tele iznosi 50€.</p> <p>c) Premije za priplodne ovce i koze – pravo na premiju može ostvariti podnosilac zahtjeva koji na svom gazdinstvu gaji 10 i više ovaca odnosno 10 i više koza u stadu (ženska grla starija od 12 mjeseci). Plaćanje se odnosi na svako grlo. Kriterijum je ispunjen ako podnosilac zahtjeva na svom gazdinstvu drži taj broj grla minimalno sedam mjeseci u tekućoj godini. Osnovna premija po grlu za priplodne ovce i koze iznosi 15€.</p>
	<p>Uslov za dobijanje premije je da su grla obilježena ušnim markicama, da su poznatog porijekla i registrovana u Centralnom registru gazdinstava i životinja i da držalac životinja uredno vodi evidenciju, da posjeduje pasoše za goveda, odnosno da vrši godišnje popise ovaca i koza u skladu sa zakonom i da su nad životinjama sprovedene mjere po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u prethodnoj odnosno tekućoj godini.</p> <p>Premije se ostvaruju na priplodna grla koja na dan podnošenja zahtjeva imaju navršenu godinu dana starosti.</p> <p>Način na koji se računa broj uslovnih grla je (uslovno grlo - 1 krava, 1 priplodna junica, 10 ovaca, 10 koza). Obavezan dokument za ostvarivanje prava na premiju je izvod iz Veterinarskog informacionog sistema.</p> <p>Podnosilac zahtjeva dužan je da ažurira sve promjene o broju grla stoke prije podnošenja zahtjeva za premije kako bi se stanje u Veterinarskoj bazi poklapalo sa stanjem na terenu. Grla</p>

	<p>koja ne budu imala ažurirane podatke (broj ušne markice, datum dolaska, pol, rasa, datum rođenja, kategorija) biće isključena iz sistema podrške.</p> <p>Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.</p> <p>Podnosilac zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.</p> <p>Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za Direktna plaćanja definiše se Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo. U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole utvrdi razlika između odobrenog iznosa sredstava podrške i zahtijevanog iznosa sredstava podrške za:</p> <p>20 do 50% odobreni iznos će biti umanjen za onoliko procenata za koliko je utvrđeno odstupanje i više od 50% podnosilac zahtjeva neće ostvariti pravo na podršku, osim u slučaju više sile.</p> <p>U okviru ove mjere, poljoprivrednici su dužni poštovati minimalne standarde dobrobiti životinja propisane kroz SMR 11. To podrazumijeva obezbjeđivanje dovoljne slobode kretanja koja ne uzrokuje nepotrebnu patnju, korišćenje materijala za objekte bez oštih ivica koje se lako čiste, te osiguravanje cirkulacije vazduha, temperature i vlažnosti u granicama koje nijesu štetne. Životinje u zatvorenom prostoru ne smiju stalno biti u mraku, dok onima na otvorenom mora biti obezbijeđena zaštita od lošeg vremena i predatora.</p> <p>Poseban akcenat se stavlja na ishranu i vodu: životinje moraju imati pristup čistoj vodi i hrani u intervalima koji odgovaraju njihovim potrebama. Zabranjeno je rutinsko šišanje repova, žigosanje i skidanje rogova kod stoke, osim u izuzetnim veterinarskim slučajevima. Držalac je dužan voditi evidenciju o veterinarskim tretmanima i uginućima, te je čuvati najmanje 3 godine.</p> <p>Ukoliko se prilikom terenske kontrole utvrdi nepoštovanje standarda SMR 11 (neadekvatan smještaj, nedostatak vode, loša higijena ili neadekvatna briga o bolesnim životinjama), usljed nepažnje korisnika, primijeniće se administrativna kazna umanjena prihvatljivog iznosa od 5 % Kontrolni uzorak čini najmanje 1% svih poljoprivrednih gazdinstava koja su podnijela zahtjeve za plaćanje za premije.</p> <p>Pravo na premiju može ostvariti poljoprivredno gazdinstvo registrovano u Registru poljoprivrednih gazdinstava sa ažuriranim podacima u 2026. godini na dan podnošenja zahtjeva, da su na gazdinstvu sprovedene mjere obavezne zdravstvene zaštite životinja i da u ima u SIZEP-u upisano minimum 1 ha poljoprivrednog zemljišta, najkasnije do 01.11.2026. godine.</p> <p>Izuzetno, ako registrovano poljoprivredno gazdinstvo nema upisano 1 ha poljoprivrednog zemljišta u SIZEP-u, ukupan odobreni iznos po ovoj mjeri će biti dodatno umanjen 10%. Podnosilac zahtjeva je dužan da na svom gazdinstvu prilikom uzgoja životinja poštuje preporuke utvrđene Kodeksom dobre poljoprivredne prakse.</p>
Korisnici	Registrovana poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume Agrobudžetom i Javnim pozivom.
Način plaćanja	Isplata se vrši podnosiocima zahtjeva na bankovni račun (koji se nalazi u Registru poljoprivrednih gazdinstava) nakon izvršenih kontrola i odobrenja zahtjeva. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.
Procedura realizacije	<p>Podnošenje zahtjeva, izmjene podnijete prijave, odustajanje potpuno ili djelimično od prijave i prijave slučaja više sile sprovodi se kroz Sistem upravljanja i evidencije zahtjeva za podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele i prema uslovnom grlu (Evidencija zahtjeva) .</p> <p>Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom.</p> <p>Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava vrši Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p>

	<p>Kontrola na licu mjesta koja se odnosi na poštovanje kriterijuma dobrobiti životinja biće sprovedena od strane inspektora iz Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i obuhvata pregled uslova smještaja (štale i boksevi), provjeru ponašanja i zdravlja životinja, dostupnost hrane i vode , te uvid u evidenciju o veterinarskim tretmanima. Svako onemogućavanje vršenja kontrola standarda dobrobiti životinja rezultiraće odbijanjem zahtjeva u cjelosti.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za poljoprivredu i direktor Agencije; Implementaciona odgovornost - Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja; inspektori iz Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	UKUPNO:	5.000.000,00

12.2 DIREKTNA PLAĆANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI - OSNOVNA PLAĆANJA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Usklađivanje politike direktnih plaćanja se sprovodi postepeno tokom pretpristupnog perioda, u skladu sa raspoloživim nacionalnim budžetom, uzimajući u obzir strateške ciljeve crnogorske poljoprivredne politike i u cilju zaštite prihoda poljoprivrednih gazdinstava.</p> <p>Prilagođavanje plaćanja evropskom modelu, vršeno je uspostavljanjem sastavnih elemenata IAKS sistema – Registra poljoprivrednih gazdinstava (u daljem tekstu: RPG) 2014. godine, Sistema za identifikaciju zemljišnih parcela (u daljem tekstu: SIZEP) 2017. i Sistema registracije zahtjeva za geoprostornu podršku (u daljem tekstu: GSAA) koji je uspostavljen 2018. godine.</p> <p>U 2025. godini u sistem podrške bilo je uključeno 12.650 ha obradivog zemljišta.</p> <p>U skladu sa Strategijom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028, u okviru osnovnih plaćanja u biljnoj proizvodnji, prioritet će biti uvođenje višegodišnjih livada i pašnjaka u sistem podrške, što ujedno čini 94,4% ukupnog korišćenog poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori. Kroz agroekološku pilot mjeru, Ministarstvo je otpočelo proces unošenja livada i pašnjaka u LPIS sistem. Evidentirano je preko 38.000 hektara livada i 69.000 hektara pašnjaka. Na ovaj način povećali smo obuhvat ovih površina u LPIS sistemu, i stvorili bolje mogućnosti za pregovaračku poziciju kad je u pitanju politika direktnih plaćanja.</p> <p>Drugi prioritet u narednom periodu jeste rješavanje procijenjenih 160.000 hektara raspoloživog a neobrađenog poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori.</p> <p>Takođe, nužno je površine zemljišta uključene u sistem podrške postepeno uvezati sa GAEC i SMR uslovima, s obzirom da će ova uslovljenost imati važnu ulogu u definisanju finansijske omotnice u okviru Zajedničke poljoprivredne politike.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • konkretizacija razvojnih ciljeva poljoprivredne politike, postepeno usklađivanje nacionalne politike podrške sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU; • uključivanje u baze podataka većeg broja poljoprivrednih gazdinstava i obradivih površina kroz Registar poljoprivrednih gazdinstava, SIZEP i Evidenciju zahtjeva; • postepeno prilagođavanje crnogorskih poljoprivrednika evropskom modelu podrške; • bolja valorizacija neiskorišćenog poljoprivrednog zemljišta; • uvođenje novih kontrolnih mehanizama za direktna plaćanja u nadležnosti Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu i • postepeno stvaranje mehanizama za izgradnju Integrisanog administrativnog sistema kontrole u nadležnosti Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Podrška se obezbjeđuje za sve obradive površine i višegodišnje livade i pašnjake. Dodatna plaćanja se obezbjeđuju za zasnivanje poljoprivrednih površina na prethodno nekorištenom poljoprivrednom zemljištu.</p> <p>Obradiva površina je oranica sa poljoprivrednom kulturom, obradivo zemljište u stakleniku/plasteniku sa poljoprivrednom kulturom i površina pod višegodišnjim zasadom na kojoj se obavlja poljoprivredna djelatnost. Pod obradivom površinom ne podrazumijeva se površina pod rasadnikom, ukrasnim biljem i saksijском proizvodnjom.</p> <p>Iznos podrške je do 300€ po hektaru za sve obradive površine, uključujući i novozasnovane obradive površine na prethodno neobrađenom zemljištu.</p> <p>Proizvođači višegodišnjih krmnih kultura, osim u godini zasnivanja usjeva, imaju pravo na direktna plaćanja u iznosu od 100€ po hektaru i u sljedeće tri godine za istu parcelu uz uslov da na njima primjenjuju redovno agrotehničke mjere i da godišnje dostavljaju zahtjev za podršku.</p> <p>Livada je poljoprivredna površina koja se koristi za proizvodnju trave, bilo zasijane ili samonikle i nije uključena u plodored pet ili više godina. Površina se mora kositi najmanje</p>

jednom godišnje. Pašnjak je poljoprivredna površina pokrivena travom više od 25%, uključujući žbunje i/ili drveće i nije uključena u plodored pet ili više godina. Površina se mora koristiti za ispašu stoke. Pašnjak može da sadrži pojedinačna stabla i žbunove. Prihvatljiva površina pašnjaka određuje se množenjem ukupne (grafičke) površine referentne parcele koeficijentom prihvatljivosti:

- Pašnjak na kojem trava pokriva od 90% do 100% površine ima koeficijent prihvatljivosti 1;
- Pašnjak na kojem trava pokriva od 75% do 90% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,75;
- Pašnjak na kojem trava pokriva od 50% do 75% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,5;
- Pašnjak na kojem trava pokriva od 25% do 50% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,25.

Iznos podrške za višegodišnje livade i pašnjake je 15€ po hektaru za livade i 20€ po hektaru za pašnjake.

Dodatna podrška u iznosu od 300EUR/ha odobrava se za zasnivanje obradivih površina na prethodno nekorštenom poljoprivrednom zemljištu, a koje se 2026. godine prvi put uvode u SIZEP sistem na sopstvenom gazdinstvu i predstavljaju uvećanje površine u odnosu na prošlogodišnje stanje. Uslov za ostvarivanje dodatnog plaćanja za novouvedene površine jeste da je korisnik zadržao nivo proizvodnje od prošle godine, što znači da ukupno prijavljena površina za podršku predstavlja zbir hektara na koje je ostvario pravo na plaćanje 2025. godine i broj hektara koje prijavljuje kao novouvedene površine u 2026. godini. Ukoliko se ne ispoštuje ovaj kriterijum biće odbijena cjelokupna površina prijavljena pod novouvedenim površinama. Ova plaćanja odobravaju se i za prevođenje livada u obradive površine (sprovođenje sjetve ili sadnje). Takođe, korisnici se obavezuju da će u naredne tri godine sprovođiti poljoprivrednu proizvodnju na novozasnovanim površinama.

Pravo na plaćanje ostvaruje se jednom godišnje za prihvatljivu površinu pri čemu se za svaku pojedinačnu površinu može ostvariti samo jedno pravo na plaćanje.

Pravo na podršku za obradive površine imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće registre Organa uprave, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- posjeduju zasad minimalne površine od 0,3 hektara, ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,03 hektara;
- za površine koje su upisane SIZEP u skladu sa zakonom;
- poštuju principe dobre poljoprivredne prakse, redovno primjenjuju agrotehničke mjere;
- poštuju principe utvrđene pravilima uslovljenosti koji se odnose na GAEC 3 (Dobri poljoprivredni i ekološki uslovi) - Zabrana spaljivanja žetvenih ostataka na obradivom zemljištu sa ratarskim kulturama na kojima ostaje strnište nakon žetve. Spaljivanje žetvenih ostataka dopušteno je samo u cilju sprečavanja širenja ili suzbijanja biljnih štetočina uz prethodnu saglasnost Uprave nadležne za fitosanitarne poslove. Žetveni ostaci predstavljaju organske materije biljnog porijekla koje su ostale na obradivom zemljištu nakon sprovedene žetve, te se u cilju održavanja povoljnog nivoa organske materije u zemljištu i sprečavanja zagađenja životne sredine, preporučuje njihovo zaoravanje. Kontrolu ispunjenosti uslova u odnosu na GAEC 3 - Zabrana spaljivanja žetvenih ostataka, sprovodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Kontrolni uzorak čini najmanje 1% svih poljoprivrednih gazdinstava koja su podnijela zahtjeve za plaćanje za obradivu površinu na koju se primjenjuje predmetni GAEC. Ukoliko se prilikom kontrole utvrdi da uslovi u odnosu na GAEC 3 nisu ispunjeni, iznos podrške će biti umanjen za 3% obračunatog iznosa;
- poštuju principe utvrđene pravilima uslovljenosti koji se odnose na SMR 7 – održiva upotreba pesticida. Na površinama na kojima se primjenjuju sredstava za zaštitu bilja, poljoprivredni proizvođači su dužni da njihovu upotrebu vrše u skladu sa propisima Crne Gore kojima se uređuje upotreba pesticida. Korisnik je dužan da vodi i čuva evidencije o upotrebi pesticida za 2026. godinu/parcelu/usjev i posjeduje legitimaciju

profesionalnog korisnika ili sertifikata za profesionalnog korisnika, te kopiju navedene dokumentacije dostavi na zahtjev Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu u postupku administrativne ili terenske kontrole. Kontrolni uzorak čini najmanje 1% svih poljoprivrednih gazdinstava koja su podnijela zahtjeve za plaćanje za obradive površinu na koju se primjenjuje sredstva za zaštitu bilja. Ukoliko se prilikom kontrole utvrdi da uslovi propisani u odnosu na SMR 7 nisu ispunjeni, iznos podrške će biti umanjen za 20% obračunatog iznosa i

- blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva u kojem su navedene sve obradive površine, uključujući i površine pod ratarskim kulturama koje su obrađene u jesen 2025. godine.

Potrebno je da poljoprivredni proizvođači vode evidenciju na propisanom obrascu o upotrebi sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u skladu sa Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja.

Pravo na isplatu sredstava ostvaruje isključivo podnositelj zahtjeva, odnosno nosilac poljoprivrednog gazdinstva u trenutku podnošenja zahtjeva, osim u slučaju više sile.

Površine pod livadama i pašnjacima koje ispunjavaju uslove za podršku su one klasifikovane kao pašnjaci i/ili livade evidentirane u SIZEP-u, kao površine koje koriste podnosioci zahtjeva (koji nemaju spor sa ostalim korisnicima podrške u trenutku podnošenja zahtjeva), koji ispunjavaju sljedeće kriterijume:

- minimalna površina prihvatljiva za podršku po zahtjevu je 1 hektar zemljišta klasifikovanog kao pašnjaci i/ili livade;
- minimalna poljoprivredna parcela koja ispunjava uslove za podršku je 0,1 hektar;
- minimalno opterećenje pašnjaka je 0,2 UG/ha i
- stoka (preživari) koja boravi na livadama/pašnjacima mora biti identifikovana i registrovana u skladu sa važećim Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja.

Sve veterinarske intervencije treba evidentirati i prijaviti, u skladu sa važećim Zakonom o veterinarstvu, po korisniku.

Terenska kontrola će dodatno provjeriti da li korisnik ispunjava uslove opterećenja pašnjaka (broj uslovnih grla po hektaru). Ovo će biti sprovedeno unakrsnom provjerom podataka sa podacima iz mjere 12.1 Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji, odnosno relevantan je broj uslovnih grla za koje je korisnik isplaćen kroz ovu mjeru.

Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.

Podnositelj zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogućuje vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.

Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za Direktna plaćanja definišu se Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.

U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole, po određenoj mjeri, utvrdi razlika između odobrenog iznosa sredstava podrške i zahtijevanog iznosa sredstava podrške za:

- 20 do 50% odobreni iznos će biti umanjen za onoliko procenata za koliko je utvrđeno odstupanje i
- više od 50% podnositelj zahtjeva neće ostvariti pravo na podršku, osim u slučaju više sile.

U slučaju da podnositelj zahtjeva prijavi površine kao novoosnovane tokom 2026. godine u smislu ostvarivanja prava na dodatnu podršku od 300€/ha, a iste su bile evidentirane u SIZEP sistemu prethodni period na sopstvenom gazdinstvu, ukoliko poljoprivrednu proizvodnju na ovim površinama ne obavlja minimum tri godine od godine uvođenja ovih površina u sistem ili na bilo koji drugi način pokuša da na osnovu netačne dokumentacije, odnosno prevarom ostvari pravo na korišćenje sredstava podsticaja, biće isključen iz sistema subvencija na period od dvije godine od dana donošenja pravosnažnog rješenja Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu o odbijanju isplate sredstava podsticaja.

	Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru. Maksimalan iznos podrške po zahtjevu ne može biti veći od 80.000,00 eura.	
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju uslove utvrđene Javnim pozivom. Registrovano poljoprivredno gazdinstvo koje je ažuriralo podatke u SIZEP-u do trenutka podnošenja zahtjeva.	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.	
Procedura realizacije	<p>Od 2020. godine podnošenje zahtjeva, izmjene podnijete prijave, odustajanje potpuno ili djelimično od prijave i prijave slučaja više sile sprovodi se kroz Sistem upravljanja i evidencije zahtjeva za podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele (Evidencija zahtjeva). Ovim je omogućeno podnosiocima zahtjeva da geoprostorno identifikuju podatke o korišćenju parcela i podnesu jedinstveni zahtjev.</p> <p>Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom.</p> <p>Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p> <p>Prostornu identifikaciju parcela u SIZEP i podnošenje zahtjeva u Evidenciji parcela vodiće Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p> <p>Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji	5.000.000,00
	UKUPNO:	5.000.000,00

12.3 DIREKTNA PLAĆANJA ZA MLADOG POLJOPRIVREDNIKA

Razlozi za podršku	<p>Poljoprivrednici mlađi od 40 godina nosioci su samo 11% svih poljoprivrednih gazdinstava u Evropskoj uniji. Ovaj procenat u Crnoj Gori je još i niži.</p> <p>Novo programsko razdoblje Zajedničke poljoprivredne politike EU donosi i posebne novčane podsticaje za mlade poljoprivrednike u okviru direktnih plaćanja, što je Crna Gora prepoznala u nacionalnom strateškom dokumentu za poljoprivredu i ruralni razvoj.</p> <p>Motivisati više mladih ljudi da se počnu baviti poljoprivredom svojevrsan je izazov koji iziskuje potrebu za intenziviranjem podrške za poboljšanje uslova za uključivanja mladih u sektor poljoprivrede. Pored podrške koja se pruža kroz mjere ruralnog razvoja u vidu dodjele bespovratnih sredstva pri pokretanju poslovanja mladim poljoprivrednicima, obezbjeđuje se i podrška dohotku kroz mjere direktnih plaćanja.</p> <p>Pružanjem posebnih linija podrške generaciji mladih poljoprivrednika povećava se buduća konkurentnost poljoprivrede i pridonosi sigurnosti obezbjeđivanja hranom u narednim godinama.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • konkretizacija razvojnih ciljeva poljoprivredne politike, postepeno usklađivanje nacionalne politike direktnih plaćanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU; • dodatna podrška dohotku mladim poljoprivrednim proizvođačima; • uključivanje u baze podataka većeg broja poljoprivrednih gazdinstava i obradivih površina kroz Registar poljoprivrednih gazdinstava, SIZEP i Evidenciju zahtjeva; • prilagođavanje mjera za direktna plaćanja Zajedničkoj poljoprivrednoj politici i • prilagođavanje Integrisanog administrativnog sistema kontrole po ZPP u Direktoratu za plaćanje.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mladim poljoprivrednikom smatra se nosilac poljoprivrednog gazdinstva, bilo da je osnovao novo poljoprivredno gazdinstvo kao nosilac ili je kao nosilac preuzeo postojeće poljoprivredno gazdinstvo, a koji nije stariji od 40 godina u godini podnošenja zahtjeva u momentu objavljivanja Javnog poziva za direktnu podršku u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Plaćanje za mlade poljoprivrednike odobrava se na period od pet godina koji započinje prvim podnošenjem zahtjeva, pod uslovom da je zahtjev podnesen unutar perioda od pet godina nakon osnivanja ili preuzimanja gazdinstva.</p> <p>Iznos plaćanja je 200€/ha. Mladi farmer ostvaruje dodatna plaćanja za onoliko hektara za koliko je ostvario podršku kroz Osnovna plaćanja u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Nosilac poljoprivrednog gazdinstva koji ostvaruje uslove za plaćanja za mlade poljoprivrednike dužan je imati jedan od sljedećih dokaza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - minimalno završeno srednjoškolsko obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog smjera ili - završen ili u toku diplomskih studija iz područja biotehničkih nauka – polja poljoprivrede ili prehrambene tehnologije ili veterine ili - završen jedan od stručnih poljoprivredno-prehrambenih programa obrazovanja odobren od strane Ministarstva nadležnog za obrazovanje (programi za ratara, voćara, povrtara, vinogradara - vinara, maslinara, pčelara-medara ili uzgajivača ovaca) ili

	<ul style="list-style-type: none"> - završen jedan od stručnih programa osposobljavanja koje sprovodi Biotehnički fakultet Univerziteta Crne Gore ili Odjeljenja za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji i stočarstvu ili - dokaz da je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore ili - u evidenciji poljoprivrednog osiguranja ili - da je ostvario podršku kroz mjeru ruralnog razvoju namjenjene pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika u tekućoj ili prethodnih pet godina. <p>Rok za podošenje zahtjeva biće definisan javnim pozivom. Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika iz Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podnosilac zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.</p>	
Korisnici	<p>Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju propisane uslove i ostvaruju prava na osnovna direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji. Pravo na podršku ne mogu ostvariti privredna društva (djelimično ili potpuno) u državnoj svojini ili državna institucija.</p>	
Način plaćanja	<p>Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.</p>	
Procedura realizacije	<p>Podnošenje zahtjeva, izmjene podnijete prijave, odustajanje potpuno ili djelimično od prijave i prijave slučaja više sile sprovodi se kroz Sistem upravljanja i evidencije zahtjeva za podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele (Evidencija zahtjeva). Ovim je omogućeno podnosiocima zahtjeva da geoprostorno identifikuju podatke o korišćenju parcela i podnesu jedinstveni zahtjev. Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa propisanim kriterijumima. Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Prostornu identifikaciju parcela u SIZEP i podnošenje zahtjeva u Evidenciji parcela vodiće Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Izveštaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izveštaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Kordinatorator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere - Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost - Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Direktna plaćanja za mladog poljoprivrednika	100.000,00

12.4 PROIZVODNO VEZANA PLAĆANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI

Razlozi za podršku	<p>Proizvodno vezana plaćanja su sastavni dio Direktnih plaćanja koje se dodjeljuju za određene poljoprivredne sektore i poljoprivredne djelatnosti od posebne važnosti iz privrednih, socijalnih ili ekoloških razloga, te one suočene sa određenim poteškoćama. Crna Gora se suočava sa veoma niskom samodovoljnošću u snabdijevanju pšenicom i mlinskim proizvodima (3,1%) i umjereno niskom samodovoljnošću u snabdijevanju voćem (20–80%) i povrćem (paradajz 36%, luk 56% itd). Nužno je jačanje lanca snabdijevanja u sektoru voća i povrća kako bi se obezbijedilo jačanje domaće proizvodnje i smanjio uvoz ovih proizvoda, na način da se udio uvoza zamjeni domaćom proizvodnjom.</p> <p>Proizvodno vezana plaćanja u sektoru biljne proizvodnje realizuju se na osnovu površina i prinosa ostvarenih sa istih. Obezbjeđuju se za: voće i povrće; žitarice; maslinovo ulje; sjemenski materijal i duvan.</p> <p>Dodatna podrška za proizvođače voća i povrća, žitarica, krompira i maslinovog ulja, usmjerena je prema proizvođačima koji ostvaruju značajne proizvodne rezultate i koji u svojoj proizvodnji ostvaruju dodatnu vrijednost, te ima za cilj da podrži poljoprivredne proizvođače koji su izvršili investiciona ulaganja u proizvodne zasade i sprovede intenzivnu proizvodnju, osiguravaju zasade, te proizvode plasiraju na tržište. Na ovaj način podstiče se proizvodnja većih količina prije svega osnovnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, njihovog plasmana na tržište, te smanjenje uvozne zavisnosti.</p> <p>Dodatna plaćanja predstavljaju i motiv proizvođačima da se opredijeljuju na osavremenjavanje proizvodnje i uvođenje poljoprivrednih praksi koje za cilj imaju sprovođenje intenzivne poljoprivredne proizvodnje u zasadima, kvalitetniji krajni proizvod i pronalaženje tržišta.</p> <p>Dalje, podizanje konkurentnosti kroz usmjerenu podršku proizvođačima sjemenskog materijala, maslinovog ulja i duvana omogućava održavanje nivoa i/ili rast proizvodnje, bolje iskorišćavanje proizvodnog potencijala u ovim sektorima, te jača konkurentnost domaćeg poljoprivrednog proizvoda.</p> <p>Uvođenjem proizvodno vezanih plaćanja postiže se intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, bolji plasman poljoprivrednih proizvoda, te evidencija o plasiranim količinama, a ujedno i povećava procenat osiguranih gazdinstava od elementarnih nepogoda.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podrška proizvodnim praksama koje ostvaruju značajne proizvodne rezultate; • dodatna podrška sektorima suočenim sa određenim poteškoćama; • bolje iskorišćavanje proizvodnog potencijala u određenim sektorima; • usklađivanje nacionalne politike podrške sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU; • uključivanje u baze podataka većeg broja poljoprivrednih gazdinstava i obradivih površina kroz Registar poljoprivrednih gazdinstava, SIZEP i Evidenciju zahtjeva; • postepeno prilagođavanje evropskom modelu podrške i • uvođenje novih kontrolnih mehanizama za direktna plaćanja u nadležnosti Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Proizvodno vezana plaćanja obezbjeđuju se za sljedeće sektore i proizvodnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voće i povrće; - žitarice i krompir; - maslinovo ulje; - sjemenski materijal i - duvan. <p>Komponenta 1 – Proizvodno vezana plaćanja za voće, povrće, žitarice i krompir</p> <p>Proizvodno vezana plaćanja za voće i povrće, kao i proizvodnju žitarica i krompira, dodjeljuju se korisnicima za prihvatljive površine na kojima se ove vrste proizvode u zasadu kao glavne kulture.</p> <p>Iznos plaćanja je 200€/ha.</p>

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće registre Organa uprave, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- posjeduju intenzivne zasade voća i/ili povrća i/ili žitarica i/ili krompira koji zadovoljavaju kriterijum minimalne površine. Minimalno prihvatljiva površina za podršku u voćarstvu je 0,3 hektara svake vrste voća pojedinačno. U povrtarstvu minimalna površina je 0,3 hektara za svaku povrtnu vrstu, a izuzetak je proizvodnja salate gdje je prihvatljiva i kombinacija različitih vrsta (endivija, matovilac, radič i sl) kako bi se zadovoljio uslov minimalne prihvatljive površine od 0,3 hektara. Minimalno prihvatljiva površina u proizvodnji žitarica je 0,3 hektara za svaku vrstu žitarica posebno. Minimalna površina za proizvodnju krompira je 0,3 hektara, ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,03 hektara.
- ostvaruju minimalnu proizvodnju voća, povrća, krompira ili žitarica za svaku prihvatljivu vrstu i istu plasiraju na tržište, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja iz tekuće ili prošlogodišnje proizvodnje i
- ostvarili su pravo na osnovna direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji za 2026. godinu;
- blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Komponenta 2 – Proizvodno vezana plaćanja za maslinovo ulje

Proizvodno vezana plaćanja dodjeljuju se korisnicima za prihvatljive površine pod maslinom, sa kojih se ostvaruju određeni prinosi maslinovog ulja određene kategorije.

Iznos plaćanja je 200€/ha.

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće relevantne registre, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- posjeduju proizvodni zasad maslina minimalne površine od 0,3 hektara;
- ostvaruju minimalnu proizvodnju maslinovog ulja, kategorije ekstra djevičansko i djevičansko i istu plasiraju na tržište, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja iz tekuće ili prošlogodišnje proizvodnje;
- ostvarili su pravo na osnovna plaćanja u 2026. godini i
- blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

Komponenta 3 – Proizvodno vezana plaćanja za sjemenski materijal

Podrška se obezbjeđuje za proizvodnju sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja kategorije:

- osnovni sjemenski krompir (oznaka: SE1, SE2, E) do 700€/ha;
- sertifikovani sjemenski krompir (oznaka: A i B) do 300€/ha i
- sjemensku proizvodnju žitarica do 300€/ha.

Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar proizvođača sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja i Registar poljoprivrednih gazdinstava koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:

- posjeduju zasad minimalne površine od 0,5 hektara;
- proizvodnju obavljaju u skladu sa propisanim zahtjevima za sjemensku proizvodnju (stručna i zdravstvena kontrola i sertifikacija), što se potvrđuje izvještajem Sektora za fitosanitarne poslove na osnovu dostavljenog izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli Biotehničkog fakulteta kao lica ovlaštenog za vršenje poslove stručne kontrole;
- ostvaruju minimalnu proizvodnju sjemenskog materijala i istu plasiraju na tržište, a što se dokazuje računom, otkupnim blokom, ugovorom ili drugim načinom plaćanja;
- ostvarili su pravo na osnovna plaćanja u 2026. godini i
- blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva.

	<p>Proizvodnja sjemenskog materijala koja nije u skladu sa Zakonom o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15) neće biti podržana.</p> <p>Komponenta 4 – Proizvodno vezana plaćanja za duvan Pravo na podršku imaju proizvođači upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava, koji zadovoljavaju sljedeće kriterijume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zasnovali su proizvodnju u 2026. godini; - posjeduju zasad minimalne površine od 0,5 hektara; - imaju zaključen ugovor sa registrovanim obrađivačima duvana i - blagovremeno podnesu zahtjev za podršku u sistem za Evidenciju zahtjeva. <p>Iznos direktnih plaćanja je 1.000€ po hektaru. Pravo na podršku mogu ostvariti i udruženja proizvođača duvana na osnovu podnešenog zahtjeva, odobrenog od strane Ministarstva.</p> <p>Uslovi koji se odnose na sve komponente: Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za proizvodno vezana plaćanja za komponente 1, 2, 3 i 4 biće definisani Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo. Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi uz pomoć službenika Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova. Podnosilac zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen. Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanja podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru. Maksimalan iznos podrške po zahtjevu ne može biti veći od 20.000,00€. Ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,03 hektara.</p>
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju uslove propisane mjerom i utvrđene Javnim pozivom.
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa predmetnom mjerom i javnim pozivom. Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, te Organa uprave – Sektora za fitosanitarne poslove na osnovu dostavljenog izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli Biotehničkog fakulteta kao lica ovlaštenog za vršenje poslove stručne kontrole u slučaju Komponente 3. Prostornu identifikaciju parcela u SIZEP i podnošenje zahtjeva u Evidenciji parcela vodiće Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Izveštaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izveštaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinatori mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost za komponente 1, 2 i 4 – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja. Implementaciona odgovornost za komponentu 3 – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za

	koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja, Organ uprave – sektor za fitosanitarne poslove.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Proizvodno vezana plaćanja u biljnoj proizvodnji	100.000,00
	UKUPNO:	100.000,00

12.5 DIREKTNJA PLAĆANJA ZA PODRUČJA SA PRIRODNIM OGRANIČENJIMA – PLANINSKA PODRUČJA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Poljoprivreda u planinskim područjima suočava se sa značajnim poteškoćama zbog faktora kao što su udaljenost, ograničena upotreba mehanizacije, nepovoljniji klimatski uslovi, veći troškovi proizvodnje i transporta u odnosu na niža područja, te značajno kraća sezona gajenja usjeva. Stoga je cilj ovih plaćanja da se poljoprivrednim proizvođačima nadoknadi dio dodatnih troškova i izgubljenih prihoda koji su u vezi sa prirodnim ograničenjima u planinskim oblastima. Takođe, cilj je zadržati poljoprivrednu proizvodnju, te uticati na trend depopulacije stanovništva planinskih područja.</p> <p>Područja sa prirodnim (i drugim specifičnim) ograničenjima u Crnoj Gori definisana su na osnovu „Studije područja sa prirodnim ograničenjima (ANC) u poljoprivredi i načinom izračunavanja” (2017) u skladu sa pravilima EU. U okviru ove studije razvijeni su parametri za identifikaciju područja sa prirodnim ograničenjima, uzimajući u obzir klimatske i zemljišne karakteristike, sa prostornom prezentacijom njihove distribucije na teritoriji Crne Gore i ista služi kao osnova za označavanje područja sa prirodnim i drugim specifičnim ograničenjima.</p> <p>U procesu usklađivanja Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u okviru Pregovaračkog poglavlja 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj, ova mjera, finansirana iz nacionalnih sredstava, može se smatrati pilot projektom za buduću implementaciju ANC mjere EU koju podržava Fond za ruralni razvoj (EAFRD).</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pravednija raspodjela prihoda; • podrška održivom prihodu poljoprivrednih gazdinstava i otpornosti poljoprivrednog sektora; • održiv način upravljanja poljoprivrednim zemljištem u cilju spriječavanja njegovog napuštanja i bolja valorizacija nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta; • uključivanje u bazu podataka većeg broja poljoprivrednih gazdinstava i poljoprivrednih površina putem Registra poljoprivrednih gazdinstava, LPIS-a i drugih povezanih baza podataka i • postepeno usklađivanje nacionalne politike plaćanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Direktna plaćanja za područja sa prirodnim ograničenjima – planinska područja ostvaruju se po hektaru poljoprivredne površine za površine pod oranicama i/ili trajnim zasadima koje se nalaze iznad 600 metara nadmorske visine, a za koje je korisnik ispunio uslove i ostario prava na plaćanje kroz mjeru Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji – Osnovna plaćanja.</p> <p>Podrška iznosi do 100 € po hektaru.</p> <p>Zahtjev za podršku se popunjava i podnosi uz pomoć službenika Odsjeka za koordinaciju regionalne poslove na jedinstvenom obrascu za Evidencije parcela.</p> <p>Posebni uslovi, kriterijumi, način prijave i postupak sprovođenja i rok za podnošenje zahtjeva za ovu mjeru biće definisani javnim pozivom.</p> <p>Nakon obavljene administrativne i terenske kontrole sprovedene za mjeru, uplaćeni iznos za ovu mjeru biće proračunat na osnovu površine odobrene za plaćanje.</p> <p>Ako ukupan iznos zahtjeva za isplatu direktne podrške premašuje planirani godišnji iznos, jedinična plaćanja po hektaru se proporcionalno smanjuju.</p>
<p>Korisnici</p>	<p>Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju uslove utvrđene javnim pozivom.</p>
<p>Način plaćanja</p>	<p>Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.</p>
	<p>Podnošenje prijave, izmjene podnijetih prijave, potpuno ili delimično povlačenje prijave i slučaj više sile sprovode se preko Sistema upravljanja i evidencije zahtjeva za</p>

Procedura realizacije	<p>podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele (Evidencija zahtjeva). Ovim je omogućeno podnosiocima zahtjeva da geoprostorno identifikuju podatke o korišćenju parcele i podnesu jedinstveni zahtjev. Mjera se sprovodi na bazi zahtjeva pristiglih u skladu sa propisanim kriterijumima. Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava, vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Prostornu identifikaciju parcela u LPIS-u i podnošenje zahtjeva u Evidenciji parcela vodiće Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Direktna plaćanja za područja sa prirodnim ograničenjima - planinska područja	500.000,00
	UKUPNO:	500.000,00

12.6 PODRŠKA ORGANSKOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podršku	<p>Da bi mala porodična gazdinstava sa skromnim obimom proizvodnje bila prepoznatljiva i konkurentna na tržištu, neophodno je da njihovi proizvodi, osim zahtijevanih parametara kvaliteta, imaju i dodatnu vrijednost. To se najbolje postiže prelaskom na organski način proizvodnje. Pošto je interesovanje za organskom proizvodnjom u Crnoj Gori u stalnom porastu, neophodno je različitim podsticajnim mjerama kontinuirano raditi na njenom unapređenju.</p> <p>Iz tih razloga, jačanjem direktne podrške organskim proizvođačima stvaraju se uslovi za rast broja organskih proizvođača i širenje površina pod organskom proizvodnjom. Sa kontinuiranom i zadovoljavajućom podrškom rašće i želja proizvođača za ovim vidom proizvodnje, ali i motiv za stalnim podizanjem kvaliteta organskih proizvoda i tehnološkog nivoa proizvodnog procesa.</p> <p>Sve intenzivniji razvoj turističke tražnje biće dodatni podsticaj razvoju organske proizvodnje u Crnoj Gori, lakšem plasmanu organskih proizvoda, kao i otvaranju novih radnih mjesta i poboljšanju kvaliteta života u ruralnim područjima.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • održivo gazdovanje prirodnim resursima; • smanjenje negativnih uticaja poljoprivrede na životnu sredinu; • očuvanje biodiverziteta; • podizanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda; • doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države; • uvođenje novih kontrolnih mehanizama za mjere ruralnog razvoja proizvodno vezanih kroz Agenciju za plaćanja i • postepeno stvaranje mehanizama za izgradnju Integrisanog administrativnog sistema kontrole u Agenciji za plaćanje.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje proizvođačima koji proizvode organske proizvode u skladu sa Zakonom o organskoj proizvodnji („Službeni list CG“, broj 123/2024).</p> <p>Podrška se ostvaruje po hektaru proizvodne površine, pčelinjem društvu, jedinki živine i uslovnom grlu u stočarstvu.</p> <p>Pravo na podršku mogu ostvariti poljoprivredni proizvođači koji su upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji zaključno sa 31. oktobrom 2026. godine i u Registar poljoprivrednih gazdinstava, zaključno sa datumom prijave za podršku kroz ovu mjeru. Proizvođači koji u tekućoj godini prvi put potpisuju Ugovor o kontroli i sertifikaciji sa ovlaštenim kontrolnim tijelom za sertifikaciju (proizvođači kojima je odobren ulazak u prelazni period) imaju pravo na podršku.</p> <p>Navedeno se odnosi na proizvođače koji posjeduju intenzivne zasade u biljnoj proizvodnji koji zadovoljavaju kriterijum minimalne površine.</p> <p>Podnošenje zahtjeva, izmijenjene podnijete prijave, odustajanje potpuno ili djelimično od prijave i prijave slučaja više sile sprovodi se kroz Sistem upravljanja i evidencije zahtjeva za podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele (Evidencija zahtjeva). Ovim je omogućeno podnosiocima zahtjeva da geoprostorno identifikuju podatke o korišćenju parcela i podnesu jedinstveni zahtjev.</p> <p>U biljnoj proizvodnji minimalne površine za podršku su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0,15 ha za proizvodnju povrća u zaštićenim prostorima i 0,3 ha za proizvodnju povrća na otvorenom; • 0,3 ha za višegodišnje kulture (voće, ljekovito i aromatično bilje); • 0,3 ha za ratarske kulture. <p>U pčelarskoj proizvodnji minimalni kriterijum je 20 pčelinjih društava.</p> <p>U stočarskoj proizvodnji minimalni kriterijumi su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grla krava i priplodnih junica; • 30 ovaca; • 30 koza; • 300 jedinki živine. <p>Ako podnosilac zahtjeva podnese zahtjev za ostvarivanje prava za više oblasti organske poljoprivredne proizvodnje, mora ispuniti minimalne kriterijume za svaku oblast</p>

	<p>navedenu u zahtjevu. Pored toga, podnosilac zahtjeva je dužan da poštuje principe dobre poljoprivredne prakse i redovno primjenjuje agrotehničke mjere.</p> <p>Pravo na podršku kroz ovu mjeru može se ostvariti samo za površine koje su upisane u Sistem za identifikaciju zemljišnih parcela (SIZEP) u skladu sa zakonom.</p> <p>Ako se sabiraju površine od dvije ili više parcela, svaka od njih mora biti najmanje površine 0,03 hektara.</p> <p>U slučaju vraćanja proizvođača na početni nivo prelaznog perioda (konverzije), odnosno niži nivo prelaznog perioda, odnosno oduzimanja sertifikata usljed nepoštovanja pravila u organskoj proizvodnji, subvencije se neće isplaćivati do ponovnog dobijanja organskog statusa (status u izvještaju sertifikacionog tijela - O).</p> <p>Proizvođači čija je proizvodnja u prelaznom periodu (konverziji) duža od propisane, neće ostvariti pravo na podršku. Prelazni period je utvrđen propisom kojim se uređuju bliža pravila i uslovi za biljnu i stočarsku organsku proizvodnju.</p> <p>Obračun podrške vrši se na osnovu administrativne i terenske kontrole i izvještaja o sertifikaciji kontrolnog tijela da podnosilac zahtjeva ispunjava uslove utvrđene Zakonom o organskoj proizvodnji.</p> <p>Podnosilac zahtjeva je dužan da omogućí nesmetano vršenje kontrole na terenu, u suprotnom, ako na bilo koji način onemogućí vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.</p> <p>Ako ukupna visina zahtjeva za plaćanje za pojedinu vrstu podrške prevazilazi planirani iznos sredstava opredijeljen ovom mjerom, proporcionalno će se smanjivati plaćanja po hektaru, pčelinjem društvu, jedinki živine i uslovnom grlu stoke, s tim da iznos podrške po zahtjevu ne može biti veći od 20.000€.</p> <p>U slučaju da se nakon završene administrativne i terenske kontrole, po određenoj mjeri, utvrdi razlika između odobrenog iznosa sredstava podrške i zahtijevanog iznosa sredstava podrške za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20 do 50% odobreni iznos će biti umanjen za onoliko procenata za koliko je utvrđeno odstupanje; - više od 50% podnosilac zahtjeva neće ostvariti pravo na podršku, osim u slučaju više sile. <p>Bliži kriterijumi koji se odnose na potrebnu dokumentaciju, uslove i postupak za ostvarivanje prava na podršku, kao i rok za podnošenje zahtjeva, utvrđuje Ministarstvo javnim pozivom.</p>				
Korisnici	Poljoprivredni proizvođači upisani u Registar subjekata u organskoj proizvodnji i u Registar poljoprivrednih gazdinstava i odgovarajuće registre Organa uprave.				
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku definisanim javnim pozivom. Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni Račun Trezora.				
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.				
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za organsku proizvodnju, šeme kvaliteta i zemljišnu politiku; Implementaciona odgovornost – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja.				
	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Komponente</th> <th style="text-align: right;">Iznos u €</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji za:</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Komponente	Iznos u €	A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji za:	
Komponente	Iznos u €				
A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji za:					

Finansijski plan	<ul style="list-style-type: none"> • višegodišnje zasade – 500€/ha; • ratarsku proizvodnju – 350€/ha (proizvođači višegodišnjih krmnih kultura, osim u godini zasnivanja usjeva, imaju pravo na podršku u iznosu od 140€ i u sljedeće tri godine za istu parcelu uz uslov da se iste prijavljuju za sertifikaciju i kontrolišu od strane ovlaštenog kontrolnog tijela); • proizvodnju povrća – 400€/ha. <p>B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji po:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uslovnom grlu krave i junice – 150€; • uslovnom grlu ovaca i koza – 150€; • jedinki živine – 3€; <p>pčelinjem društvu – 45€.</p>	611.852,00
	UKUPNO:	611.852,00

12.7 PODRŠKA PO PRIHVATLJIVOM HA ZA LIVADE I PAŠNJAKE – AGROKOLOŠKA MJERA

Razlozi za podršku	<p>Agroekološka mjera za livade i pašnjake ima za cilj podsticanje održivog korišćenja travnih površina, očuvanje poljoprivredne aktivnosti u stočarskoj proizvodnji, sprečavanje zarastanja zemljišta i zaštite prirodnih resursa. Livade i pašnjaci čine dominantan dio korišćenog poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori i imaju značajnu proizvodnu, ekološku i pejzažnu funkciju.</p> <p>Mjera se sprovodi oslanjajući se na postojeće elemente IAKS sistema, posebno Registar poljoprivrednih gazdinstava, LPIS/SIZEP, GSAA i registre životinja, čime se unapređuje evidentiranje površina, povezivanje podataka u biljnoj i stočarskoj proizvodnji, kao i sprovođenje administrativnih i kontrolnih procedura. Kroz pilot primjenu ove mjere već je povećan obuhvat privatnih livada i pašnjaka evidentiranih u LPIS sistemu.</p> <p>Podrška je značajna i sa aspekta postepenog usklađivanja sa principima Zajedničke poljoprivredne politike EU, naročito u dijelu održivog upravljanja zemljištem, agroekoloških obaveza i buduće primjene uslovljenosti. Istovremeno, ova mjera doprinosi zaštiti prihoda poljoprivrednih gazdinstava koja održavaju aktivnu proizvodnju na površinama pod travnjacima.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • podsticanje održivog korišćenja livada i pašnjaka kroz primjenu agroekoloških praksi, košenje i kontrolisanu ispašu; • očuvanje travnih ekosistema, biodiverziteta i pejzažnih vrijednosti ruralnog prostora; • sprječavanje zarastanja i degradacije poljoprivrednog zemljišta kroz aktivno korišćenje površina pod travnjacima; • jačanje veze između biljne i stočarske proizvodnje kroz održivo upravljanje pašnjacima; • povećanje obuhvata livada i pašnjaka evidentiranih u LPIS/SIZEP sistemu i unapređenje evidencija u okviru IAKS sistema i • postepeno uvođenje agroekoloških obaveza i priprema poljoprivrednih gazdinstava za buduću primjenu standarda Zajedničke poljoprivredne politike EU.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za višegodišnje livade i pašnjake.</p> <p>Livada je poljoprivredna površina koja se koristi za proizvodnju trave, bilo zasijane ili samonikle i nije uključena u plodored pet ili više godina. Površina se mora kositi najmanje jednom godišnje. Pašnjak je poljoprivredna površina pokrivena travom više od 25%, uključujući žbunje i/ili drveće i nije uključena u plodored pet ili više godina. Površina se mora koristiti za ispašu preživara. Pašnjak može da sadrži pojedinačna stabla i žbunove. Prihvatljiva površina pašnjaka određuje se množenjem ukupne (grafičke) površine referentne parcele koeficijentom prihvatljivosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pašnjak na kojem trava pokriva od 90% do 100% površine ima koeficijent prihvatljivosti 1; - pašnjak na kojem trava pokriva od 75% do 90% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,75; - pašnjak na kojem trava pokriva od 50% do 75% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,5; - pašnjak na kojem trava pokriva od 25% do 50% površine ima koeficijent prihvatljivosti 0,25. <p>Iznos podrške za višegodišnje livade i pašnjake je 15€ po hektaru za livade i 20€ po hektaru za pašnjake.</p> <p>Maksimalan iznos podrške po korisniku iznosi 10.000 €.</p> <p>Pravo na isplatu sredstava ostvaruje isključivo podnosilac zahtjeva koji je nosilac poljoprivrednog gazdinstva u trenutku podnošenja zahtjeva, osim u slučaju više sile. Pravo na podršku imaju podnosioci zahtjeva koji su korisnici direktnih plaćanja kroz mjeru Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji – osnovna plaćanja u skladu sa Agrobudžetom za 2026. godinu, za plaćanja livada/pašnjaka. Dodatna podrška za agroekološku mjeru može se</p>

	<p>dobiti samo za parcele koje su bile prihvatljive kroz mjeru Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji – osnovna plaćanja u skladu sa Agrobudžetom za 2026. godinu.</p> <p>Prihvatljive za podršku su površine pod livadama i pašnjacima klasifikovane kao pašnjaci i/ili livade evidentirane u SIZEP-u, a koje koriste podnosioci zahtjeva (koji nemaju spor sa ostalim korisnicima podrške u trenutku podnošenja zahtjeva), čiji zahtjev za podršku ispunjava sljedeće kriterijume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - minimalna površina prihvatljiva za podršku po zahtjevu je 1 hektar zemljišta klasifikovanog kao pašnjaci i/ili livade; - minimalna poljoprivredna parcela koja ispunjava uslove za podršku je 0,1 hektar; - minimalno opterećenje pašnjaka je 0,2 UG/ha; - maksimalno opterećenje pašnjaka iznosi 1 UG/ha; - stoka (preživari) koja boravi na livadama/pašnjacima mora biti identifikovana i registrovana u skladu sa važećim Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja; - Sve veterinarske intervencije treba evidentirati i prijaviti, u skladu sa važećim Zakonom o veterinarstvu. <p>Terenska kontrola će provjeriti da li korisnik ispunjava uslove opterećenja pašnjaka (broj uslovnih grla po hektaru). Ovo će biti sprovedeno unakrsnom provjerom podataka iz zahtjeva sa podacima iz mjere Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji, tj. relevantan je broj uslovnih grla za koje je korisnik isplaćen kroz mjeru Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji za 2026. godinu. Podrška se neće odobriti ukoliko korisnik nije ostvario podršku kroz mjeru Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji za 2026. godinu.</p> <p>Korisnik mora poštovati principe uslovljenosti koji se odnose na GAEC standarde, posebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabranu spaljivanja vegetacije tokom cijele godine; - zabranu obrade zemljišta na trajnim travnjacima. <p>Za površine klasifikovane kao pašnjaci dodatno važe sljedeći uslovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podršku mogu ostvariti samo gazdinstva koja uzgajaju preživare; - korisnik je dužan da vodi Dnevnik pašnjaka u kojem se evidentira prisustvo životinja; - obavezno je ručno uklanjanje žbunja i invazivnih drvenastih vrsta radi očuvanja površina pod travnjacima; <p>Za površine klasifikovane kao livade važe sljedeći uslovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obavezno sprovođenje najmanje jedne agrotehničke mjere – košenje tokom godine; <p>Zahtjev za podršku popunjava se i podnosi u kancelarijama Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p> <p>Podnosilac zahtjeva dužan je da omogući nesmetano vršenje kontrole na terenu, a ako na bilo koji način onemogući vršenje kontrole, zahtjev će biti odbijen.</p> <p>Posebni uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja i procedura realizacije i rok za dostavljanje zahtjeva za Direktna plaćanja definišuće se Javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.</p>
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju uslove utvrđene Javnim pozivom. Registrovano poljoprivredno gazdinstvo koje je ažuriralo podatke u SIZEP-u do trenutka podnošenja zahtjeva.
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro-račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku. Ukoliko u momentu isplate podnosilac zahtjeva nema aktivan/ispravan nacionalni broj žiro računa u banci, prijavljen i evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava, sredstva će biti vraćena u budžet Crne Gore na Glavni račun trezora.
Procedura realizacije	Podnošenje zahtjeva, izmjene podnijete prijave, odustajanje potpuno ili djelimično od prijave i prijave slučaja više sile sprovodi se kroz Sistem upravljanja i evidencije zahtjeva za podršku kroz mjere direktnih plaćanja i ruralnog razvoja prema površini referentne parcele (Evidencija zahtjeva). Ovim je omogućeno podnosiocima zahtjeva da geoprostorno identifikuju podatke o korišćenju parcela i podnesu jedinstveni zahtjev.

	<p>Mjera se sprovodi na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Administrativnu i terensku kontrolu, kao i isplatu sredstava vrši Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Prostornu identifikaciju parcela u SIZEP i podnošenje zahtjeva u Evidenciji parcela vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Implementaciona odgovornost – Odsjek za intervencije u direktnim plaćanjima, intervencije u IAKS ruralnom razvoju i IAKS kalkulaciju plaćanja; Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova; Odsjek za kontrolu na terenu za intervencije u ruralnom razvoju i direktna plaćanja.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	Podrška po prihvatljivom ha za livade i pašnjake	600.000,00
	UKUPNO:	600.000,00

13 MJERE ZAJEDNIČKE ORGANIZACIJE TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

13.1 PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Pčelarstvo u Crnoj Gori ima dugu i bogatu tradiciju. Bogatstvo medonosnog bilja u Crnoj Gori pruža povoljne prirodne uslove za razvoj ove djelatnosti. Značaj pčelarstva ogleda se u proizvodnji meda i ostalih pčelinjih proizvoda ali i oprašivanju biljaka, čime se direktno utiče na povećanje prinosa raznih voćarskih, ratarskih, livadskih i drugih kultura.</p> <p>Unapređivanje ovog sektora ostvaruje se edukacijom pčelara, mjerama za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje i očuvanja zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica, kao i kroz selekciju, odgajivanje i reprodukciju matica, zatim preradom i nabavkom voska, nabavkom potrebne opreme za unapređivanje proizvodnje, oduzimanje, čuvanje i pakovanje meda i drugih pčelinjih proizvoda.</p> <p>Imajući u vidu postojeće stanje razvoja pčelarstva i potrebu da sektor bude konkurentan na širem tržištu i izložen konkurenciji iz zemalja EU i trećih zemalja neophodno je nastaviti program podrške razvoju pčelarstva u pravcu povećanja proizvodnje, osnaživanja i stvaranja tržišno orijentisanih proizvođača. Uzimajući u obzir bogatstvo medonosnog bilja, razvoj ovog sektora treba ići ka profesionalizaciji pčelara, diverzifikaciji proizvoda i promociji organskog pčelarenja.</p> <p>Na ovaj način povećale bi se količine proizvedenog meda i drugih pčelinjih proizvoda proizvedenih u Crnoj Gori. Ostvarile bi se mogućnosti za osvajanje novih tržišta i bila bi dostignuta značajno veća cijena meda i drugih pčelinjih proizvoda. Usklađivanje podrške za pčelarski sektor sprovodi se postepeno tokom predpristupnog perioda.</p> <p>U skladu sa novim pravilima ZPP podrška pčelarima se sprovodi kroz različite sektorske intervencije.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda; • obnavljanje pčelinjeg fonda – poboljšanje genetskog potencijala pčelinjih društava uvođenjem u proizvodnju visoko kvalitetnih matica; • očuvanje kvaliteta i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda; • podrška pčelarima pri nabavci voska; • podrška pčelarima u preradi i sterilizaciji voska; • racionalizacija troškova selekcije pčelarstva – podrška u nabavci pčelarskih kontejnera i prikolica/platformi za transport košnica; • nabavka košnica, djelova košnica, pčelarskog pribora i opreme i električnih ograda (čobanica); • škola pčelarstva i • usklađivanje sa ZPP Evropske unije.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Kroz intervencije u sektoru pčelarstva podrška se obezbjeđuje za:</p> <p><u>Nabavka matica</u> – Sa ciljem da pčelari koriste matice kontrolisanog kvaliteta, podržava se nabavka i implementacija prilikom odabira odgajivača pčelinjih matica koje su uzgojene od strane uzgajivača matica a u skladu sa Odgajivačko selekcijskim programom pčelinjih matica. Način izbora uzgajivača matica i uslovi za ostvarivanje podrške biće definisani Javnim pozivom. Selekcionisane matice distribuiraju se registrovanim pčelarima.</p> <p><u>Nabavka veterinarskih lijekova</u> – Podrška unapređivanju kvaliteta pčelinjih proizvoda, zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica i poboljšanja zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda usmjerena je za nabavku odobrenih veterinarskih lijekova za zaštitu pčelinjih društava od pčelinjeg krpelja (<i>Varroa destructor</i>). Maksimalno učešće budžetskih sredstava je do 80% vrijednosti investicije. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.</p> <p><u>Prerada voska</u> – Opredjeljuje se podrška za preradu voska privrednim subjektima registrovanim za obavljanje ove djelatnosti u iznosu od 0,50€/kg prerađenog voska radi očuvanja kvaliteta voska iz domaće proizvodnje, pokrivanja troškova (podrška radu) i povećanja efikasnosti prilikom prerade voska. Privredni subjekat koji je adekvatno registrovan za obavljanje ove vrste djelatnosti vrši preradu voska, a iznos od 0,50€/kg se isplaćuje nakon dostavljenog Zahtjeva za isplatu sa podacima: ukupna količina prerađenog voska, spisak</p>

	<p>korisnika podrške sa prerađenim količinama i kopije fiskalnih računa o izvršenoj usluzi. Krajnji rok za dostavljanje zahtjeva za isplatu do 1.decembra.</p> <p>Podrška za nabavku voska – Podrška se daje za nabavku sertifikovanog voska za konvencionalnu i organsku proizvodnju meda. Podrška Ministarstva iznosi do 60% realizovane investicije. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Nabavka pčelarskih kontejnera i prikolica/platformi za transport košnica – Podrška se daje u cilju povećanja proizvodnje kroz dostupnosti više pčelinjih paša. Pravo na podršku imaju pčelari koji imaju minimum 12 pčelinjih društava. Podrška obuhvata nabavku kontejnera za smještaj pčelinjih društava i prikolica/platformi za transport košnica. Podržava se nabavka jednog kontejnera ili jedne prikolice po gazdinstvu. Maksimalno učešće budžetskih sredstava je do 50% vrijednosti investicije. Bliži uslovi podrške biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Nabavka košnica djelova košnica, pčelarskog pribora i opreme i električnih ograda (čobanica) za pčelinjake. – Podrška se daje za nabavku novih i obnavljanja postojećih dotrajalih košnica, pribora i opreme koju koriste pčelari u cilju povećanja proizvodnje i poboljšanja higijensko-sanitarnih uslova u kojima se pčelinje društvo nalazi. Potreba za električnim ogradama (čobanicama) povećana je posljednjih godina zbog napada mrkih medvjeda na pčelinjake, što je posljedica neadekvatnog zagrađivanja istih. Na osnovu prakse, kako kod nas tako i iz okruženja, može se konstatovati da su električne čobanice izuzetno efikasne, kad je u pitanju zaštita pčelinjaka od napada mrkog medvjeda na košnice pčela. U cilju smanjenja šteta na pčelinjacima od mrkog medvjeda opredjeljuje se podrška za nabavku električnih ograda sa pripadajućom opremom, za ograđivanje pčelinjaka. Podrška se daje u iznosu do 50% odobrenog troška. Bliži uslovi će biti definisani Javnim pozivom.</p> <p>Škola pčelarstva, izdavanje časopisa – U skladu sa Programom za sticanje stručne kvalifikacije uvedeno je zanimanje pčelar-pčelarka III stepen stručnosti, na nivou neformalnog obrazovanja odraslih. Prva generacija završila je školu pčelarstva 2019. godine. Ove godine nastavljamo sa edukacijom pčelara. Podrška se daje za realizaciju programa i angažovanje predavača. Dodatno je planirana i izrada časopisa koji kontinuirano izlazi 19 godina. U pitanju je časopis „Pčelarstvo“ koji je informativnog karaktera, koji obrađuje stručne teme, tehnologiju pčelarenja, zdravstvenu zaštitu pčelinjih zajednica i dr. Plaćanje se vrši na osnovu dostavljenih izvještaja i dokaza o utrošenim sredstvima. Ministarstvo će obavijestiti javnost kada vrijednost zahtijevane podrške dostigne budžetom planirani iznos. S ciljem maksimalnog iskorištenja raspoloživih sredstava, potencijalno neiskorištena sredstava mogu se preraspodijeliti među intervencijama.</p>	
Korisnici	Registrovani poljoprivredni proizvođači, uzgajivači matica, registrovana privredna društva za preradu voska.	
Način plaćanja	U skladu sa procedurama definisanim javnim pozivima, dostavljenim izvještajima i dokazima o ostvarenim troškovima. Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani iznos, Agencija će prekinuti dalju realizaciju mjere odnosno prijem zahtjeva i obavijestiti javnost putem internet stranice Ministarstva.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na osnovu zahtjeva dostavljenog Agenciji, a nakon administrativne i stručne kontrole na terenu. Realizaciju na terenu utvrđuje Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu i generalni direktor Direktorata za poljoprivredu; Operativna odgovornost – načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za intervencijske i tržišne mjere.	
Finansijski plan	Komponente	Iznosu €
	A. Učešće u nabavci matica –8€ po matica	70.000,00
	B. Unapređivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica	

Finansijski plan	- učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv <i>Varroe</i> i - nabavka voska.	70.000,00 40.000,00
	C. Podrška za preradu voska	10.000,00
	D. Tehnička pomoć pčelarima	
	- racionalizacija troškova selećeg pčelarstva – podrška u nabavci pčelarskih kontejnera i prikolica/platformi za transport košnica; - nabavka košnica, djelova košnica, pčelarskog pribora i opreme i nabavka električnih čobanica i - škola pčelarstva, izdavanje časopisa.	40.000,00 150.000,00 20.000,00
	UKUPNO: (A + B + C + D)	400.000,00

13.2 PROGRAM BESPLATNE DISTRIBUCIJE VOĆA, POVRĆA, MLIJEKA I MLIJEČNIH PROIZVODA U ŠKOLAMA (ŠKOLSKE ŠEME)	
Razlozi za podršku	<p>Program besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda sprovodi se u cilju usklađivanja sa EU politikom, u okviru Zajedničke organizacije tržišta, kao program poboljšanja dostupnosti hrane, koji ima za cilj stvaranje zdravih prehrambenih navika kod djece. Osim toga, njegov uticaj će se prepoznati i u povezivanju djece sa poljoprivredom i njihovoj edukaciji o proizvodnji hrane, značaju zdrave ishrane i zdravih stilova života. Cilj je napraviti razliku u obrocima koji su djeci dostupni tokom školskog dana, kako bi oni prepoznali značaj zdravih namirnica i sami, van škole i programa, i u najranijem uzrastu formirali zdrave prehrambene navike.</p> <p>Takođe, ovom mjerom stimuliše se distribucija domaćih poljoprivrednih proizvoda, s obzirom da se njom obezbjeđuje plasman domaćih poljoprivrednih proizvoda.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • stvaranje zdravih prehrambenih navika kod djece školskog uzrasta; • smanjenje konzumiranja hrane sa visokim sadržajem šećera, soli i masti; • promocija zdravih stilova života u ranom uzrastu; • edukacija o značaju poljoprivrede i • plasman domaćih poljoprivrednih proizvoda.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Program besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda obuhvata distribuciju ovih proizvoda djeci nižih razreda školskog uzrasta, edukaciju djece o zdravim prehrambenim navikama i proizvodnji hrane, te druge prateće obrazovne mjere (časovi degustacije, sjetva, sadnja i održavanje školskih bašta, posjete poljoprivrednim gazdinstvima). Program će se sprovesti u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za obrazovanje i za zdravstvo.</p> <p>Ministarstvo će na osnovu predmetne mjere donijeti Odluku o sprovođenju Programa, a Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu raspisati javne pozive za zainteresovane za učešće u programu, sa uslovima i kriterijumima.</p> <p>Programom poboljšanja dostupnosti hrane (voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda) za škole propisana je lista prihvatljivih proizvoda odobrena od strane Ministarstva zdravlja (organa državne uprave nadležnim za zdravstvo). Proizvodi se dodjeljuju u količini dovoljnoj da se izvrši raspodjela ukupnom broju učenika u školama koji su korisnici Programa.</p>
Korisnici	<p>Proizvođači i/ili distributeri voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda koji ispune uslove propisane predmetnom mjerom i Javnim pozivom.</p> <p>Školske ustanove koje ispunjavaju uslove Javnog poziva za sprovođenje pratećih obrazovnih mjera.</p>
Način plaćanja	<ul style="list-style-type: none"> - Distributerima i/ili proizvođačima po izvršenoj distribuciji prehrambenih proizvoda školama, na osnovu ispunjenih kriterijuma propisanih Javnim pozivom, odnosno dokaza o isporuci priloženih uz zahtjev za isplatu, od strane dobavljača. - Školskim ustanovama koje ispunjavaju uslove Javnog poziva za sprovođenje pratećih obrazovnih mjera.
Procedura realizacije	<p>Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donosi Odluku o sprovođenju, a zatim Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu raspisuje Javni poziv za sprovođenje Programa besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda u školama, na osnovu kojeg će izvršiti odabir dobavljača i proizvođača koji će obezbijediti proizvode za raspodjelu djeci školskog uzrasta. Ugovor potpisan između Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu i lica izabranog po osnovu Javnog poziva određuje uslove o pravima i obavezama vezanim za distribuciju proizvoda. Proizvodi će biti distribuirani školama najmanje jednom nedjeljno u dane nastave, a zatim raspodijeljeni djeci istog ili narednog dana, u roku od 24h.</p> <p>Ugovori zaključeni za I polugodište školske 2026/27. godine između Agencije i lica izabranog po osnovu Javnog poziva, primjenjivaće se i za II polugodište, a isplata prema dobavljačima u II polugodištu, izvršiće se iz sredstava namjenjenih predmetnoj mjeri Agrobudžeta za 2027. godinu.</p>

	<p>Odabir škola koje će učestvovati u Programu biće vršen u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za obrazovanje. Lica koja vrše distribuciju, kao i škole, dostavljaju Agenciji pisane dokaze o isporučenim, odnosno, primljenim količinama proizvoda ili u slučaju edukativnih, promotivnih i drugih pratećih aktivnosti – račun, koji će koristiti kao osnov za obračun i isplatu. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu raspisuje Javni poziv za školske ustanove zainteresovane za sprovođenje pratećih obrazovnih mjera u okviru programa Školske šeme. Sprovodiće se prateće obrazovne mjera za uspostavljanje i održavanje školskih bašta, te organizovanje posjeta poljoprivrednim gazdinstvima i slične aktivnosti usmjerene na povezivanje djece sa poljoprivredom. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom. Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionim jedinicama Ministarstva odgovornim za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju i Odjeljenje za ekonomske analize i tržište; Implementaciona odgovornost – Grupa za tržišne mjere Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Program besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda u školama (školske šeme)	100.000,00
	UKUPNO:	100.000,00

13.3.1 MJERE POSEBNE PODRŠKE ZA VINO – KONVERZIJA SORTE I ZELENA BERBA

Razlozi za podršku	<p>Vino je veoma važan poljoprivredni proizvod, kako u ekonomskom smislu, tako i s kulturološkog aspekta. Vino je vektor civilizacije i moglo bi se diskutovati da li je čovjek kultivisao lozu ili je ona pomogla čovjeku da evoluirala. U svakom slučaju, od pamtivijeka su zajedno i na bezgraničnom vremenskom horizontu otkrivaju jedno drugom svoje mogućnosti i potencijale. Vino je proizvod koji ima svoju kulturu, višemilenijumsku istoriju, spravljano i korišćeno još u drevnim civilizacijama kao hrana i kao lijek. Zbog toga je neophodan multidisciplinarni pristup vinu. Iako je kvalitet proizvoda najvažniji, ipak nije jedini bitni element tržišne uspješnosti i konkurentnosti.</p> <p>Stoga je za vino, osim mjera podrške iz domena ruralnog razvoja, Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Sl. list CG“, broj 51/17), predviđena posebna podrška za vino. Među mjerama posebne podrške su: konverzija sorte i zelena berba.</p> <p>Ova podrška omogućava bolju adaptabilnost proizvodnje vina u skladu sa zahtjevima tržišta, očuvanje rentabilnog poslovanja u slučaju visokog infektivnog potencijala i u nepovoljnim klimatskim uslovima, kao i racionalno korišćenje prirodnih resursa i očuvanje životne sredine.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • permanentno usaglašavanje sa evropskim modelom podsticanja proizvodnje u vinskom sektoru; • prilagođavanje vinskog sortimenta razvojnom trendu, zahtjevima tržišta i klimatskim promjenama (sorte i podloge otpornije na sušu i visoke temperature); • preciznija procjena vinskog potencijala, odvajanjem vinskih i stonih sorti u postojećim proizvodnim zasadima vinove loze; • efikasno suzbijanje bolesti za koje ne postoji adekvatan fitosanitarni odgovor/tretman, a da se pri tome sačuva vinski proizvodni potencijal; Zelenom berbom grožđa vinskih sorti moguće je uspostavljanje ravnoteže ponude i tražnje na tržištu vina, naročito u godinama krize i poremećaja tržišta (npr. pandemije) ili prevencija posljedica i racionalno upravljanje proizvodnjom grožđa i vina u godinama s ekstremno nepovoljnim klimatskim uslovima ili u uslovima visokog infektivnog potencijala kada je veoma teško postići kvalitet grožđa s nutritivnog i zdravstvenog aspekta i • uspostavljanje ravnoteže ponude i tražnje na tržištu vina, naročito u godinama krize i poremećaja tržišta (npr. pandemije) ili prevencija posljedica i racionalno upravljanje proizvodnjom grožđa i vina u godinama s ekstremno nepovoljnim klimatskim uslovima ili u uslovima visokog infektivnog potencijala kada je veoma teško postići kvalitet grožđa s nutritivnog i zdravstvenog aspekta.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku za konverziju sorte i za zelenu berbu imaju proizvođači upisani u Vinarsku datoteku Vinogradarskog registra, u skladu sa Zakonom o vinu.</p> <p>Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Zahtjev za odobravanje konverzije sorte dostavlja se Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu najkasnije do 01. juna. Vodeći računa o vremenu koje je podnosiocu zahtjeva potrebno za obavljanje aktivnosti, Agencija donosi Rješenje o odobravanju aktivnosti, u najkraćem mogućem roku nakon prijema zahtjeva. Zahtjev za isplatu sredstava podrške dostavlja se Agenciji najkasnije do 30. novembra.</p> <p>Budući da je zbog fiziologije biljke, preciznije zbog toga što se fiziološki proces zrenja loznog sadnog materijala završava u kasnu jesen, čime je uslovljena i njegova ponuda na tržištu, primjenjuje se princip n+1, jer najčešće nije moguća realizacija sadnje iste jeseni. Zbog toga, proizvođači, koji su planirali konverziju sorte, treba da prije izlaska Komisije na teren, neizbrisivom farbom označe čokote koje će iskrčiti, a mjesto kojih će u n+1 godini posaditi lozne kalemove željene sorte. Pored računa iz 2026. godine, prihvatljivi su i računi za kupovinu sadnog materijala u periodu jesen 2026 /zima 2027. godine.</p> <p>U 2026. godini isplaćuje se podrška po osnovu zahtjeva za konverziju iz n-1, nakon što proizvođač dostavi zahtjev za isplatu sredstava podrške i nakon što se terenskom kontrolom utvrdi realizacija aktivnosti. Prihvatljivi su računi za kupovinu sadnog materijala iz novembra i decembra 2025. godine, kao i računi od početka 2026. godine, do trajanja javnog poziva.</p> <p>U vanrednim situacijama zbog elementarnih nepogoda ili iz fitosanitarnih razloga kada treba hitno reagovati, proizvođačima treba omogućiti da koriste sredstva podrške za konverziju u bilo</p>

	<p>kojem trenutku dok traje javni poziv ili u n+1 godini, dostavljanjem adekvatnog dokaza za razlog konverzije i zahtjeva za isplatu sredstava podrške, pri čemu je dovoljno utvrditi broj iskrčenih čokota na terenu. Dakle, bez podnošenja zahtjeva za odobravanje aktivnosti.</p> <p>Zahtjev za odobravanje zelene berbe dostavlja se Agenciji najkasnije do 01. juna, a zahtjev za isplatu sredstava podrške najkasnije do 01. avgusta.</p> <p>Zahtjevi se dostavljaju isključivo na obrascima, koji su sastavni dio Javnog poziva, a mogu se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje.</p> <p>Ukupna podrška je najviše 10.000€ po zahtjevu.</p> <p>Specifični kriterijumi za podršku i način obračuna podrške biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani iznos, Agencija će prekinuti dalju realizaciju mjere odnosno prijem zahtjeva i obavijestiti javnost putem internet stranice Ministarstva.</p> <p>S ciljem maksimalnog iskorištenja raspoloživih sredstava, potencijalno neiskorištena sredstava mogu se preraspodijeliti među intervencijama.</p>	
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume propisane Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	<p>Realizaciju investicije utvrđuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.</p> <p>Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu;</p> <p>Koordinator mjere – direktor Agencije;</p> <p>Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju;</p> <p>Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za intervencijske i tržišne mjere i načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova;</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Konverzija sorte	70.000,00
	Zelena berba	10.000,00
	UKUPNO:	80.000,00

13.3.2 MJERE POSEBNE PODRŠKE ZA VINO – RESTRUKTURIRANJE VINOGRADA

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Proizvodnjom grožđa u Crnoj Gori, bavi se 560 vinogradara, koji su evidentirani u Vinogradarskom registru, a od njih 130 redovno kontrolišu kvalitet vina radi stavljanja u promet. Osim što imamo najveći vinograd u Evropi u jednom kompleksu, vinograd AD „13. Jul – Plantaže“ sa preko 2300m², savremena naučna istraživanja ukazuju da imamo izuzetno bogatu genetsku strukturu vinove loze, što je, uz sačuvanu arheološku građu i istorijske činjenice, važan dokaz višemilenijumske tradicije uzgoja grožđa i proizvodnje vina na našem prostoru. Iako vinari i vinogradari prate savremene trendove, permanentno unapređuju kvalitet i ponudu svojih proizvoda, diverzifikuju aktivnosti i značajno doprinose bruto društvenom proizvodu, oni brižno njeguju tradiciju i autentičnost i nerijetko posjeduju stari vinograd, koji je uzgajalo nekoliko generacija iz porodice.</p> <p>Ova mjera upravo je koncipirana da pomogne vinarima u očuvanju i unapređenju starih vinograda. U većini vinogradarskih regiona, vinogradi se nalazi na terenima, koji su na nagibu, gdje su strmine savlađivane terasiranjem terena i podizanjem kamenih podzida, koje osim praktične funkcije, imaju specifičnu ambijetalnu vrijednost.</p> <p>Vremenom, razvojem tehnologije i naučnih istraživanja, dejstvom prirodnih geoloških procesa, kao i smjenom prioriteta zbog prilagođavanja zahtjevima tržišta, postale su neophodne intervencije u rodnim zasadima, restrukturiranje, kao i restauracije i nadogradnja podzida. Stoga je za vino, osim mjera podrške iz domena ruralnog razvoja, Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Sl. list CG“, broj 51/17), predviđena posebna podrška za vino. Među mjerama posebne podrške je restrukturiranje vinograda.</p> <p>Ova mjera treba da omogući racionalno korišćenje prirodnog potencijala i resursa, poveća rentabilnost proizvodnje, kao i da doprinese ambijetalnom uređenju i postizanju sinergetskog razvojnog efekta poljoprivrede i turizma.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • permanentno usaglašavanje sa evropskim modelom podsticanja proizvodnje u vinskom sektoru; • obnavljanje i unapređenje starih vinograda: čišćenje i ravnanje terena, uvođenje naprednih sistema održive proizvodnje (navodnjavanje i protivgradna zaštita); • promjena gustine sklopa, uzgojnog oblika, potpore i • postavljanje i rekonstrukcija podzida na terasama proizvodnih vinograda.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Pravo na podršku imaju proizvođači grožđa i vina upisani u Vinogradarski registar, u skladu sa Zakonom o vinu. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Zahtjev za odobravanje aktivnosti dostavlja se Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu najkasnije do 01. juna. Vodeći računa o vremenu koje je podnosiocu zahtjeva potrebno za obavljanje planiranih aktivnosti, Agencija donosi Rješenje o odobravanju aktivnosti, u najkraćem mogućem roku nakon prijema zahtjeva. Zahtjev za isplatu sredstava podrške dostavlja se Agenciji najkasnije do 30. novembra.</p> <p>Zahtjevi se dostavljaju isključivo na obrascima, koji su sastavni dio Javnog poziva, a mogu se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje. Ukupna podrška iznosi od 50-80% od prihvatljivih troškova, a ne preko 10.000€ po zahtjevu.</p> <p>Specifični kriterijumi za podršku i način obračuna podrške biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Pored odobrenih i realizovanih aktivnosti iz 2026.godine, isplaćuje se i podrška po osnovu zahtjeva za restrukturiranje iz n-1, nakon što proizvođač dostavi zahtjev za isplatu sredstava podrške i nakon što se terenskom kontrolom utvrdi realizacija aktivnosti. U tom smislu prihvatljivi su svi računi nastali nakon donošenja Rješenja o odobravanju aktivnosti iz 2025.godine do dana podnošenja zahtjeva za isplatu. Za potrebe odobravanja isplate sredstva podrške za aktivnost restrukturiranja u vezi sa nabavkom sadnog materijala, prihvatljivi su i računi za kupovinu sadnog materijala iz novembra i decembra 2025. godine. Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani iznos, Agencija će prekinuti dalju realizaciju mjere odnosno prijem zahtjeva i obavijestiti javnost putem internet stranice Ministarstva.</p> <p>S ciljem maksimalnog iskorištenja raspoloživih sredstava, potencijalno neiskorištena sredstava mogu se preraspodijeliti među intervencijama.</p>

Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume propisane Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova. Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za intervencijske i tržišne mjere i načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
Finansijski plan	Komponente:	Iznos u €
	Restrukturiranje vinograda	60.000,00
	UKUPNO:	60.000,00

13.3.3 MJERE POSEBNE PODRŠKE ZA VINO – INVESTICIJE U PRERADU I INOVACIJE

<p>Razlozi za podršku</p>	<p>Vino je sofisticiran i veoma zahtjevan proizvod, koji može da doživi duboku starost, zavisno od podneblja i kvaliteta grožđa, vještine, znanja i posvećenosti vinara, kao i od tehnološke opremljenosti i obezbijeđenosti uslova adekvatnih za proizvodnju, čuvanje i odležavanje vina. Vino ima tijelo, punoću, specifičan sortni miris, aromu i razvijeni buke, može da bude harmonično, lepršavo, snažno, može da ima potencijal za starenje, može da ima mane. Da bi u gutljaju vina omogućili punu ekspresiju potencijala sorte i podneblja, neophodna je intervencija čovjeka i multidisciplinarni pristup vinu.</p> <p>Stoga je za vino, osim mjera podrške iz domena ruralnog razvoja, Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Sl. list CG“, broj 51/17), predviđena posebna podrška za vino. Među mjerama posebne podrške su investicije u postrojenja za preradu, inovacije u smislu razvoja inovativnih proizvoda, procesa i tehnologija i digitalizacije tih procesa i tehnologija, kao i inovacije i ulaganja čiji je cilj jačanje održivosti proizvodnje grožđa i vina radi postizanja klimatski otpornog vinogradarstva i vinarstva.</p> <p>Uz ovu podršku, očekuje se poboljšanje konkurentnosti sektora vina, smanjen rizik u primarnoj proizvodnji i u procesu proizvodnje i čuvanja vina, bolja adaptabilnost proizvodnje vina u skladu sa zahtjevima tržišta, očuvanje rentabilnog poslovanja u nepovoljnim klimatskim uslovima, kao i racionalno korišćenje prirodnih resursa i očuvanje životne sredine implementacijom savremenih tehnoloških dostignuća i inovacija u procesu primarne proizvodnje i prerade.</p>
<p>Ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • permanentno usaglašavanje sa evropskim modelom podsticanja proizvodnje u vinskom sektoru; • podsticaj ulaganjima u opremu za preradu, čuvanje/skladištenje i pakovanje vina i • podrška investicijama u inovacije: uvođenje naprednih sistema održive proizvodnje, smanjenjem stvaranja otpada i poboljšanim upravljanjem njime, smanjenjem emisije gasova staklene bašte u atmosferu, primjenom mjera ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene (povišene temperature, izmijenjeni obrazac padavina i drugi klimatski izazovi), uz doprinos očuvanju zemljišta i povećanju sekvencije ugljenika u njemu, racionalnom korišćenju vode i upravljanju njome, uključujući manju upotrebu pesticida, fosilnih goriva, korišćenjem opreme za precizne ili digitalizovane metode proizvodnje, instaliranjem senzora za potrebe „pametnog menadžmenta“, primjenom solarnih filtera, mreža, fotopanela i drugih praksi.
<p>Opis mjere i kriterijumi za podršku</p>	<p>Pravo na podršku za investicije u preradu i inovacije imaju proizvođači grožđa i vina upisani u Vinarsku datoteku Vinogradarskog registra, u skladu sa Zakonom o vinu.</p> <p>Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu.</p> <p>Zahtjev za odobravanje isplate sredstava podrške dostavlja se Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu najkasnije do 31. avgusta, isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje.</p> <p>Ukupna podrška iznosi 80% od prihvatljivih troškova, a ne preko 10.000€ po zahtjevu.</p> <p>Specifični kriterijumi za podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ukoliko ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani iznos, Agencija će prekinuti dalju realizaciju mjere odnosno prijem zahtjeva i obavijestiti javnost putem internet stranice Ministarstva.</p> <p>S ciljem maksimalnog iskorištenja raspoloživih sredstava, potencijalno neiskorištena sredstava mogu se preraspodijeliti među intervencijama.</p>
<p>Korisnici</p>	<p>Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume propisane Javnim pozivom.</p>
<p>Način plaćanja</p>	<p>Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.</p>
<p>Procedura realizacije</p>	<p>Realizaciju investicije utvrđuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.</p>

	Izveštaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izveštaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izveštaj nakon realizacije mjere.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za intervencijske i tržišne mjere i načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Investicije u preradu i inovacije	140.000,00
	UKUPNO:	140.000,00

13.3.4 MJERE POSEBNE PODRŠKE ZA VINO – PROMOTIVNE AKTIVNOSTI		
Razlozi za podršku	<p>Crnogorski vinari izašli su iz svijeta samodovoljnosti i anonimnosti dokazavši da mogu i umiju da proizvedu, da adekvatno pakuju i predstavljaju vino, da dizajniraju etikete i da sa ponosom plasiraju svoj proizvod na tržište, van kućnog praga.</p> <p>Poboljšanje konkurentnosti sektora vina zahtijeva, između ostalog, očuvanje i valorizaciju bogatih genetičkih resursa, snažnu marketinšku kampanju i implementaciju sistema zaštite geografskog porijekla vina.</p> <p>Uz podršku promotivnim aktivnostima, očekuje se bolja realizacija domaćih vina, permanentno usavršavanje i bolja tržišna adaptabilnost, kao i komparacija s vinskom ponudom i praksom ostalih država. Takođe, ova mjera ima i edukativni karakter, jer podstiče razvoj vinske kulture i poboljšava informisanost šire javnosti o zdravstvenim aspektima konzumacije vina.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • permanentno usaglašavanje sa evropskim modelom podsticanja proizvodnje u vinskom sektoru i • popularizacija i bolje pozicioniranje crnogorskih vina na međunarodnom tržištu, kroz promociju crnogorskih vina i učešće na renomiranim takmičenjima; • njegovanje vinske kulture, razvoj enoturizma i edukacija šire javnosti o benefitima konzumiranja vina sa zdravstvog, sociološkog, kulturološkog i privrednog aspekta. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku za promociju vina mogu ostvariti udruženja vinara i druga sektorska udruženja, a za učešće na renomiranim takmičenjima i pojedinačni proizvođači vina. Zahtjev za isplatu sredstava podrške dostavlja se Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu, nakon realizacije programskih aktivnosti, a najkasnije do 30. novembra.</p> <p>Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji su sastavni dio Javnog poziva.</p> <p>Ukupna podrška po zahtjevu iznosi 50% od prihvatljivih troškova, a ne preko 10.000€ po zahtjevu. Specifični kriterijumi za podršku i način obračuna podrške biće definisani Javnim pozivom. Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno će se smanjiti iznos sredstava podrške u odnosu na svaki pojedinačni zahtjev za dodjelu podrške. S ciljem maksimalnog iskorištenja raspoloživih sredstava, potencijalno neiskorištena sredstava mogu se preraspodijeliti među intervencijama.</p>	
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume propisane Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun u skladu sa kriterijumima i uslovima za ostvarivanje prava na podršku.	
Procedura realizacije	Realizaciju aktivnosti utvrđuje Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom. Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Koordinator mjere – generalni direktor Agencije; Organizaciona jedinica Ministarstva odgovorna za kreiranje mjere – Direktorat za poljoprivredu/Direkcija za biljnu proizvodnju; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za intervencijske i tržišne mjere.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Promotivne aktivnosti	20.000,00
	UKUPNO:	20.000,00

14 MJERE RURALNOG RAZVOJA	
14.1 PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRIMARNOJ BILJNOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podršku	<p>S obzirom na prirodne potencijale Crne Gore i povoljnu klimu za mnoge vrste proizvodnje, neophodno je iskoristiti investicionu i savjetodavnu podršku, kako bi se podigao intenzitet proizvodnje i stabilizovali prinosi. Raspoloživost neiskorišćenog poljoprivrednog zemljišta pruža mogućnost za povećanje proizvodnje hrane i smanji uvoz poljoprivrednih proizvoda. Takođe, velika potražnja na domaćem tržištu za proizvodima višeg cjenovnog ranga tokom turističke sezone pruža mogućnost prodaje domaćih proizvoda po višim cijenama. Konkurentnost u sektoru biljne proizvodnje mogla bi se prije svega ojačati produženjem sezone snabdijevanja, širenjem obima proizvodnje, te gajenjem vrsta, koje su tražene od strane potrošača. Na taj način, opravdala bi se investiciona ulaganja, koja ovaj sektor zahtijeva i obezbijedio sigurniji plasman proizvoda.</p> <p>Posljednjih godina zabilježeno je veće investiranje u modernizaciju primarne proizvodnje i procesa prerade. Redovan i stabilan prinos visokog kvaliteta, dugoročno će uticati na povećanje obima prerade i obogaćivanje asortimana proizvoda, čime će se postići povoljna izvozna struktura i viši nivo konkurentnosti. Takođe, stvaraju se uslovi praćenja savremenih trendova u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Ovim programom podstiče se povećanje i zasnivanje površina, kako uvođenjem novih sorti tako i čuvanjem autohtonih sorti i modernizacija postojećih proizvodnih zasada, koji će uz primjenu savremene agrotehnike dati visoke, kvalitetne i stabilne prinose.</p> <p>Cilj mjere je da se kroz investicije u sektoru vinogradarstva, voćarstva, maslinarstva, povrća, ljekovitog i aromatičnog bilja doprinose povećanju prihoda na poljoprivrednim gazdinstavima i omogući proizvodima ove vrste dobar plasman.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • bolje korišćenje prirodnih resursa; • podizanje novih i modernizacija postojećih proizvodnih zasada; • unapređenje kvaliteta proizvoda i modernizacija proizvodnje; • smanjenje deficita domaćih proizvoda i • revitalizaciju starih maslinjaka i upravljanje biljnim otpadom u mlinovima.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava i u Registre koji su nadležni za oblast proizvodnje u koju se investira najkasnije do momenta podnošenja zahtjeva za podršku po Javnom pozivu.</p> <p>Razvoj biljne proizvodnje podržava se kroz više sektora i to:</p> <p>Komponenta I – vinogradarstvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podršku za zasnivanje novih vinograda; • nabavka protivgradne mreže • nabavku potpornih elemenata za uzgoj (stubovi i žica); • nabavku mreža za zaštitu od ptica; • nabavku sistema za navodnjavanje uključujući pumpe za vodu. <p>Komponenta II - voćarstvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podizanje • novih voćnih zasada; • nabavku potpornih stubova za špalirni uzgoj (stubovi i žica); • nabavka protivgradne mreže; • nabavku mreža za zaštitu od ptica; • nabavku sistema za navodnjavanje uključujući pumpe za vodu; • nabavku agrotekstila; • podizanje tunela za uzgoj jagoda; • nabavku folija za zaštitu od kiše sa pratećom konstrukcijom u cilju sprečavanja pucanja plodova. <p>Komponenta III - maslinarstvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pripremu zemljišta za sadnju maslina na nekorištenom (kamenitom, teže pristupačnom) terenu;

- podizanje novih zasada maslina;
- revitalizaciju starih zasada maslina;
- nabavku sistema za navodnjavanje uključujući pumpe za vodu;
- izgradnju podzida u zasadima u cilju čuvanja zemljišta od erozije.

Komponenta IV - povrtarska proizvodnja:

- investicije u plasteničku proizvodnju: nabavka konstrukcije, folija/najlona, sistema za navodnjavanje i sistema za orošavanje, mreža za zasjenu, agrotekstila i agrila;
- uspostavljanje sistema za navodnjavanje za proizvodnju povrća na otvorenom polju uključujući pumpe za vodu;
- nabavka sertifikovanog sjemenskog/ sadnog materijala (rasada) povrtarskih kultura za proizvodnju povrća u prolječno-ljetnjem periodu;
- nabavka sertifikovanog sjemensog/ sadnog materijala (rasada) povrtarskih kultura za jesenju sadnju.

Komponenta V - ljekovito i aromatično bilje:

- zasnivanje plantaža: žalfije (*Salvia officinalis*), lavande (*Lavandula angustifolia*), kantariona (*Hypericum perforatum*), smilja (*Helichrysum arenarium*), majčine dušice (*Thymus serpyllum*), timijana (*Thymus vulgaris*), matičnjaka (*Melissa officinalis*), pelina (*Artemisia absinthium*), lincure (*Gentiana lutea*) i drugih vrsta višegodišnjeg ljekovitog i aromatičnog bilja;
- nabavku sistema za navodnjavanje uključujući pumpe za vodu.

Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za za 2026. godinu najkasnije do 30. oktobra. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje. Podrška se realizuje nakon administrativne i kontrole na terenu. Prilikom zasnivanja novog zasada maslina/voća/ljekovitog i aromatičnog bilja prihvatljiva je površina zasada za podršku od 0,3 ha. U slučaju proširenja postojećeg zasada maslina/ voća minimalna ukupna površina zasada nakon realizacije investicije mora biti 0,3 ha. Prilikom zasnivanja novih i/ili proširenja postojećih vinograda najmanja količina sadnog materijala vinove loze mora da bude 500 komada. Ukoliko su podnosioci zahtjeva u statusu pravnih lica, neophodno je da im je djelatnost iz Sektora A: Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, u skladu sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti („Sužbeni list CG“, broj 18/11) do momenta podnošenja zahtjeva za dodjelu podrške.

Maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 10.000€ uz osnovnu budžetsku podršku do 60% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 6.000€. Pored iznosa podrške od 60% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 70% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u organskoj proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31. decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Izuzetno od navedenog, osnovna podrška za komponentu IV – povrtarska proizvodnja iznosi do 30% vrijednosti prihvatljive investicije za nabavku sjemena, odnosno do 50% za nabavku rasada iz domaće proizvodnje. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.

Podrška se ostvaruje po principu refundacije nakon realizovane investicije a nakon administrativne i terenske kontrole. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane a za koje su dostavljeni originalni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift) do momenta podnošenja zahtjeva za podršku.

Investicije koje se odnose na pripremu zemljišta za sadnju maslina i izgradnju podzida, podliježu odobravanju od strane Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Rok za podnošenje zahtjeva za podršku će biti definisan Javnim pozivom. Takođe, investicije koje se odnose na podizanje plastenika podliježu odobravanju projekata od strane

	<p>Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Investicije koje podliježu odobravanju projekata nakon dostavljanja zahtjeva za dodjelu podrške i administrativne kontrole zahtjeva, dobijaju rješenje o odobravanju investicije. Investicija mora biti realizovana nakon odobrenja od strane Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, a u roku datom Rješenjem o odobravanju investicije. Zahtjevi koji budu dostavljeni prije rješenja o odobravanju i nakon roka koji je naveden u Rješenju biće odbijeni. Nakon realizacije investicije korisnik dostavlja zahtjev za isplatu. Korisnik koji ispunjava sve propisane kriterijume će dobiti sredstva podrške nakon administrativne i kontrole na terenu nakon realizovane investicije.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku za investicione mjere dužna su da istu stave u funkciju te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti, u suprotnom biće pokrenut postupak povraćaja sredstava podrške. Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu zadržava pravo da tokom pomenutog perioda može izvršiti terensku kontrolu predmetne investicije u cilju utvrđivanja funkcionalnosti i vlasništva predmetne investicije. Do momenta isplate sredstava novopodignuti zasad mora biti evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava i mora biti ucrtan i u sistemu za Evidenciju zemljišnih parcela (SIZEP-u) do momenta konačne isplate, i u odgovarajućim registrima Ministarstva i registrima koje vodi Organ uprave.</p> <p>Ako zahtijevani iznos podrške korisnika, čiji zahtjevi ispunjavaju kriterijume javnog poziva, prevazilaze budžetom opredijeljena sredstva, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu će proporcionalno umanjiti iznos podrške svakom korisniku pojedinačno do visine budžetom opredijeljenih sredstava. i skratiti trajanje javnog poziva, i obavijestiti o istom poljoprivredne proizvođače na isti način kako je javni poziv objavljen...</p>	
Korisnici	Podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume propisane ovom uredbom i Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava.	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova. Izvještaj o realizaciji predmetne mjere koji sačinjava implementaciona jedinica, dostavlja se organizacionoj jedinici Ministarstva odgovornoj za kreiranje mjere. Izvještaj se dostavlja na mjesečnom nivou tokom trajanja sprovođenja mjere, a finalni izvještaj nakon realizacije mjere.	
Nadzor i kontrola	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, koordinator mjere – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Operativna odgovornost – šef Grupe za plaćanja nacionalnih mjera ruralnog razvoja; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos u €
	Komponenta I – vinogradarstvo	55.000,00
	Komponenta II – voćarstvo	250.000,00
	Komponenta III – maslinarstvo	90.000,00
	Komponenta IV – povrtarska proizvodnja	600.000,00
	Komponenta V – ljekovito i aromatično bilje	5.000,00
	UKUPNO:	1.000.000,00

14.2 PODRŠKA ZA NABAVKU MEHANIZACIJE, PRIKLJUČAKA I OPREME U FUNKCIJI PRIMARNE PROIZVODNJE

Razlozi za podršku	<p>Crnogorsku poljoprivredu karakterišu usitnjen posjed i veliki broj malih proizvođača. U prilog ovoj tvrdnji ide i činjenica da, prema podacima popisa poljoprivrede iz 2010. godine, 72% porodičnih poljoprivrednih gazdinstava raspolaže sa manje od 2 ha ukupno korišćenog poljoprivrednog zemljišta. Poljoprivredna proizvodnja na takvim površinama obavlja se najviše kroz manuelni rad i neznatno korišćenje mehanizacije.</p> <p>Tako dobijeni poljoprivredni proizvodi su, iako kvalitetni, tržišno nekonkurentni, s obzirom na mali obim proizvodnje, a sama poljoprivredna gazdinstva ekonomski neodrživa.</p> <p>Takođe, u strukturi poljoprivredne proizvodnje u planinskim područjima je najzastupljenije stočarstvo, gdje se ishrana stoke gotovo u cjelini bazira na korišćenju prirodnih livada i pašnjaka, odnosno sijena u zimskom periodu, pri čemu je korišćenje namjenske mehanizacije izuzetno značajno.</p> <p>Osim toga, raspoloživi, a neiskorišćeni zemljišni resursi, omogućavaju proširenje proizvodnje koja vodi povećanju konkurentnosti domaćeg proizvoda.</p> <p>Zbog depopulacija stanovništva na selu podrška nabavci mehanizacije bi doprinijela unapređenju poljoprivrednih aktivnosti i tako povećala prihode na samom gazdinstvu.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • očuvanje i održivo korišćenje prirodnih resursa; • održavanje zemljišta pogodnog za poljoprivrednu proizvodnju; • proširenje proizvodnje; • očuvanje florističkog sastava livada; • povećanje obima i konkurentnosti proizvoda.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podnosilac zahtjeva mora imati u registru poljoprivrednih gazdinstava upisane/ažurirane površine do 31.12.2025 godine i to najmanje :</p> <p>Komponenta I: 5 uslovnih grla ili 2 ha žitarica ili 2 ha krompira ili 1 ha povrća ili 1 ha višegodišnjih voćnih vrsta i/ili vinove loze ili 1 ha krmnog bilja ili 1 ha duvana ili 1 ha ljekovitog bilja ili 0,5 ha jagoda ili 0,2 ha plastenika ili 3 ha livada ili 3 ha pašnjaka ili 100 stabala maslina.</p> <p>Komponenta II: 3 uslovna grla ili 1 ha žitarica ili 1 ha krompira ili 0,5 ha povrća ili 0,5 ha višegodišnjih voćnih vrsta i/ili vinove loze ili 0,5 ha krmnog bilja ili 0,5 ha duvana ili 0,5 ha ljekovitog bilja ili 0,3 ha jagoda ili 0,05 ha plastenika ili 1 ha livada ili 1 ha pašnjaka ili 75 stabala maslina.</p> <p>Specifični kriterijumi za gore pomenute Komponente, a koji se odnose na proizvodne površine moraju biti upisane/ucrtane u odnosno SIZEP sistemu najkasnije do trenutka konačne isplate sredstava.</p> <p>Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Podnosilac zahtjeva podnosi Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu zahtjev za dodjelu podrške sa pratećom dokumentacijom u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Nakon dostavljanja zahtjeva za dodjelu podrške i administrativne kontrole zahtjeva, podnosioci zahtjeva koji ispunjavaju kriterijume Javnog poziva dobijaju rješenje o odobravanju investicije. Investicija mora biti realizovana nakon odobrenja od strane Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, a u roku datom Rješenjem o odobravanju investicije. Zahtjevi koji budu dostavljeni prije rješenja o odobravanju i nakon roka koji je naveden u Rješenju biće odbijeni.</p> <p>Nakon podnošenja zahtjeva za isplatu podrške korisnik koji ispunjava sve kriterijume propisane Javnim pozivom će dobiti sredstva podrške nakon sprovedene administrativne i kontrole na terenu. Podršku je moguće ostvariti samo za one investicije koje su blagovremeno realizovane a za koje su dostavljeni originalni dokazi o plaćanju od strane podnosioca zahtjeva (originalna faktura na ime podnosioca zahtjeva i dokaz o prenosu sredstava preko banke - uplatnica i ovjereni izvod iz banke, ili fiskalni račun na ime podnosioca zahtjeva, a u slučaju plaćanja van Crne Gore ovjereni swift) do momenta podnošenja zahtjeva za isplatu podrške..</p>

	<p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava je:</p> <p>Komponenta I: 40% od vrijednosti prihvatljive investicije, a ne više od 4.000 € po odobrenom zahtjevu;</p> <p>Komponenta II: do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, a ne više od 3.000 € po podnesenom zahtjevu.</p> <p>Prihvatljiv je maksimalno jedan zahtjev po gazdinstvu za samo jednu komponentu. Ukoliko vrijednost zahtijevane podrške bude prelazila budžetom opredijeljena sredstva, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu će vršiti rangiranje pristiglih zahtjeva u skladu sa kriterijumima koji će biti definisani Javnim pozivom.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja su, u periodu od 2021. do 2025. godine, ostvarila podršku kroz ovu mjeru ne mogu ostvariti podršku kroz ovu mjeru za 2026. godinu.</p> <p>Minimalna vrijednost investicije iznosi 1000 eura, a maksimalno prihvatljiva investicija za komponentu I iznosi 10.000,00 € uz osnovnu budžetsku podršku do 40 %, odnosno maksimalno do 4.000,00 €. Za komponentu II maksimalno prihvatljiva investicija iznosi 6.000€ uz osnovnu budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno maksimalno do 3.000€ po projektu.</p> <p>Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku po ovoj mjeri dužna su da istu stave u funkciju te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti, u suprotnom biće pokrenut postupak povraćaja sredstava podrške. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu zadržava pravo da tokom pomenutog perioda može izvršiti terensku kontrolu predmetne investicije u cilju utvrđivanja funkcionalnosti i vlasništva predmetne investicije.</p>	
Korisnici	Poljoprivredno gazdinstvo koje ispunjava kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava.	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
Nadzor i kontrola	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, koordinator mjere – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu; Operativna odgovornost – šef Grupe za plaćanja nacionalnih mjera ruralnog razvoja; Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
	Komponenta	Iznos u €
Finansijski plan	Nabavka dvoosovinskih traktora	400.000,00
	Nabavka mehanizacije, priključaka i opreme u funkciji primarne proizvodnje	600.000,00
	UKUPNO:	1.000.000,00

14.3 PODRŠKA INVESTICIJAMA ZA IZGRADNJU BUNARA I BISTIJERNI

Razlozi za podršku	Kao teritorija sa najvećim brojem vodenih taloga u Evropi, usljed nepovoljnog vodnog bilansa, gotovo 35% površine ima problem nedostatka vode. Pogodnih zemljišta za navodnjavanje ima oko 51.000 ha, međutim, navodnjavanje se primjenjuje na svega 15 - 17% pomenutih površina. Količina vode koja se dnevno troši po uslovnom grlu u stočarskoj proizvodnji (oko 120 litara) često predstavlja veliki problem a i izdatak za poljoprivredne proizvođače. Ovaj problem je često izražen u toku ljeta, a konstantan je u bezvodnim područjima. Klimatske promjene koje se između ostalog odnose i na povećan broj dana sa temperaturom većom od prosjeka, malom količinom i nepravilnim rasporedom padavina značajno utiče na smanjenje prinosa poljoprivrednih kultura. Smanjenje štete od posledica suše efikasno se može postići navodnjavanjem ali ono zahtijeva značajna ulaganja i dostupnost vodoizvorišta i kaptaža, zbog čega poljoprivredna gazdinstva nijesu u mogućnosti da sama finansiraju troškove obezbjeđivanja vode za navodnjavanje svojih proizvodnih površina.
Ciljevi	Modernizacija proizvodnje i jačanje proizvodne konkurentnosti: <ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava; • povećanje produktivnosti gazdinstva; • smanjenje proizvodnih troškova i • povećanje kvaliteta proizvoda, higijene i bezbjednosti hrane.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera se realizuje sprovođenjem Javnog poziva za investicije u: <ul style="list-style-type: none"> • bušenje bunara i ugradnja prateće opreme; • nabavku rezervoara (tankova) za vodu; • izgradnju bistijerni i • adaptaciju postojećih bistijerni. Poljoprivredno gazdinstvo podnosi Agenciji zahtjev u skladu sa Javnim pozivom za 2026. godinu. Zahtjev se dostavlja isključivo na obrascu, koji je sastavni dio Javnog poziva, a može se preuzeti u prostorijama Ministarstva, na internet stranici Ministarstva i u prostorijama Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti biljne proizvodnje i Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva. Pravo na podršku imaju poljoprivredna gazdinstva koja posjeduju i obrađuju najmanje 0,3 ha voćnjaka i vinograda, (može i 0,3 ha mješovitog višegodišnjeg zasada), 0,5 ha povrtarskih kultura, 0,5 ha krmnog bilja, 0,5 ha duvana, 0,5 ha ljekovitog bilja, 1 ha ratarskih kultura (uključujući krompir), 1 ha livada ili 1 ha pašnjaka, 75 stabala maslina i 0,3 ha platenika, a u dijelu stočarske proizvodnje gazdinstva koja u vlasništvu imaju minimum tri uslovna grla. Sve navedene površine moraju biti ucrtane i u sistemu za Evidenciju zemljišnih parcela (SIZEP-u) do momenta konačne isplate. Podnosilac zahtjeva dostavlja zahtjev za dodjelu podrške, pa se nakon administrativne i terenske kontrole za korisnike koji ispunjavaju propisane kriterijume odobrava podrška. Investicija mora biti realizovana nakon odobrenja od strane Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, a u roku datom Rješenjem o odobravanju investicije. Zahtjevi koji budu dostavljeni prije rješenja o odobravanju i nakon roka koji je naveden u Rješenju biće odbijeni. Nakon realizacije investicije korisnik dostavlja zahtjev za isplatu podrške. Korisnik koji ispunjava sve propisane kriterijume će dobiti sredstva podrške nakon administrativne i kontrole na terenu nakon realizovane investicije. Poljoprivredna gazdinstva koja ostvare podršku po ovoj mjeri dužna su da istu stave u funkciju te je u period od 5 godina ne smiju otuđiti, u suprotnom biće pokrenut postupak povraćaja sredstava podrške Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu zadržava pravo da tokom pomenutog perioda može izvršiti terensku kontrolu predmetne investicije u cilju utvrđivanja funkcionalnosti i vlasništva predmetne investicije. Poljoprivredna gazdinstva koja su, u periodu od 2021. do 2025. godine, ostvarila podršku kroz ovu mjeru ne mogu ostvariti podršku za isti tip investicije. Podrška za izgradnju bunara opredijeliće se samo za one investicije kod kojih se pronade voda. Specifični kriterijumi za podršku biće definisani i Javnim pozivom. Maksimalno prihvatljiva investicija za podršku iznosi 10.000€ uz budžetsku podršku do 50% vrijednosti prihvatljive investicije, odnosno do 5.000€. Pored iznosa podrške od 50% još dodatnih 10%, odnosno ukupno 60% za poljoprivredne proizvođače upisane u Registar subjekata u

	<p>organskoj proizvodnji (za oblast proizvodnje u kojoj se podnosi zahtjev za podršku), zaključno sa 31. decembrom 2025. godine. Dodatnih 10% ostvaruju žene nosioci poljoprivrednog gazdinstva. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na podršku biće definisani Javnim pozivom.</p> <p>Ako ukupna visina podrške, na osnovu zahtjeva za dodjelu podrške, prevazilazi budžetom planirani iznos, Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu će prekinuti dalju realizaciju mjere i skratiti trajanje javnog poziva, i obavijestiti o istom poljoprivredne proizvođače na isti način kako je javni poziv objavljen.</p>	
Korisnici	Poljoprivredno gazdinstvo koje ispunjava kriterijume utvrđene Javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun koji je u trenutku isplate evidentiran u Registru poljoprivrednih gazdinstava	
Procedura realizacije	Realizaciju investicije utvrđuje Odsjek za koordinaciju regionalnih poslova Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. Podrška se obezbjeđuje na osnovu dostavljenog zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.	
Nadzor i kontrola	<p>Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu , koordinator mjere – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu;</p> <p>Operativna odgovornost – šef Grupe za plaćanja nacionalnih mjera ruralnog razvoja;</p> <p>Implementaciona odgovornost – načelnik Odsjeka za koordinaciju regionalnih poslova.</p>	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška investicijama u izgradnju bunara i bistijerni	390.000,00
	UKUPNO:	390.000,00

15. IPARD III PROGRAM		
15.1. IPARD III PROGRAM – PROGRAM RAZVOJA POLJOPRIVREDE I RURALNIH PODRUČJA U OKVIRU IPARD 2021-2027		
Razlozi za podršku	<p>Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021-2027 (IPARD III program) odobren je od strane Evropske komisije 29. juna 2022. godine i početak njegove implementacije očekuje se početkom 2024 godine.</p> <p>Kroz sprovođenje Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021-2027 crnogorskim poljoprivrednicima biće dostupno ukupno 81.975.947 eura bespovratnih sredstava, od čega EU sredstva čine 63.000.000 eura (62% više u odnosu na prethodni IPARD II program), a nacionalno kofinansiranje iznosi 18.975.947 eura. Uz doprinos korisnika, sprovođenjem IPARD III programa biće investirano oko 128 miliona eura u crnogorsku poljoprivredu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • proizvodnja i obezbjeđivanje kvalitetne i bezbjedne hrane, poštujući principe dobre proizvođačke prakse; • obezbjeđivanje primjerenih prihoda poljoprivrednim gazdinstvima uz istovremeno povećanje konkurentnosti proizvodnje i smanjenje negativnog uticaja na tržište inputa; • održivo korišćenje prirodnih resursa, ublažavanje klimatskih promjena, uzimajući u obzir očuvanje životne sredine i obaveze koje su preuzete potpisivanjem Zelene agende za Zapadni Balkan, poglavlje „Održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane” i • poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima, smanjenje odliva stanovništva kroz otvaranje novih prilika za poslovanje. 	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	IPARD III program sprovodiće se kroz objavu Javnih poziva, kojima će detaljno biti definisani korisnici i kriterijumi za podršku u skladu sa propisom kojim je uređena realizacija i postupak korišćenja sredstava iz instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD III program).	
Korisnici	Korisnici sredstava su poljoprivredni proizvođači, kooperative, mikro, mala i srednja preduzeća, zanatlije i ostali kako je definisano Uredbom o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije i IPARD III programom.	
Način plaćanja	Po dostavljanju zahtjeva za isplatu i nakon izvršene administrativne i terenske provjere završene investicije, korisniku se na njegov bankovni račun uplaćuje iznos novca – bespovratnih sredstava (procenat podrške definisan Javnim pozivom).	
Procedura realizacije	Mjera će se sprovesti u skladu sa Uredbom o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije i IPARD III programom.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, koordinator mjere – generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj; Operativna odgovornost – generalni direktor Agencije za plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju i ribarstvu.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos u €
	IPARD III program – Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u okviru IPARD 2021-2027 EU podrška	10.740.003,00
	Kofinansiranje iz nacionalnog budžeta	3.580.000,00 ¹
	UKUPNO:	14.320.003,00

¹ Kofinansiranje će se realizovati u visini programa u skladu sa IPARD III programom